

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 27 (2418) 1996 LIEPA-JULY 2

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

NUMERIO KAINA — \$1

Išsilaisvinimai

Gorbačiovo atvirumo ir pertvarkos užmojams pajudėjus, 1989 metais itin ryškiai pūstelėjo išsilaisvinimo vėjai, ir apie laisvęjančią Lietuvą viltingų ir džiugių žinių bei pranašysčių netrūko.

LIETUVOS išsilaisvinimas iš ilgametės sovietinės imperijos įvyko greičiau negu buvo tikėtasi laisvėjimo laikotarpiu. 1990-tųjų Kovo vienuoliktoji tautos istorijon įrašyta kaip naujo, laisvo gyvenimo pradžia. Laisvės metams bėgant, bandant statyti ir tvirtinti nepriklausomą valstybę — juo toliau, juo daugiau ryškiosios kliūčių, tuoj pat spręstinių klausimų, šimtai valstybinių reikalų, kuriuos apdoro ti ne visi buvo tinkamai pasiruošę, nors ir atsakingas vadovaujančias pareigas prisiėmė. Į kasdienybę išniro ir pati nemaloniausia būklė, kai vadovaujantiems reikėjo grumtis tarp vilionių pelnytų kiek galima daugiau sau ir įsipareigojimų rūpintis bendraisiais valstybiniais reikalais. Ne visiems vienodai sekėsi nustatyti pirmumą ir jo laikytis. Savanaudiški kai kurių asmenų poelgiai neseniai per pasaulį nuskambėjo Lietuvai garbės neteikiančiais reikškiniais. Jaunai valstybei, pradėdai nepriklausomą gyvenimą, tokios dėmės nėra klaidos, kaip kažkas bando aiškinti ir nusikaltusius pareigūnus teisinti. Neieškant tikslesnių pavadinimų, viena tėra aišku: išsilaisvinimas dar neatliktas iki galo. Rusijos kariuomenė išvesta, okupacija pasibaigusi, Lietuva formaliai įsijungusi į nepriklausomų pasaulio valstybių šeimą. Deja, po šešerių to savarankiško gyvenimo metų pradėjo skambėti nebe tie varpai — ne džiaugsmas, bet pavojaus, išpėjimo, kad sustotume ir pažūrėtume kokion pusėn pažygiavome.

GAL nedaug suklystume pamatę, kad per tą laiką apskukome didelį ratą ir pavargę sugrįžome. Ir ko sugrįžome — pradėti žygi iš naujo ar laukti, kol kaimynai ims rodyti kelius, kuriais eiti. Gudai jau rodo. Taip — jie rodo, nes jie niekada nebuvo išsilaisvinę. Vardai, ženklai ir vėliavos mąstymo nekeičia. Tie mūsų kaimynai liko kokie buvę ir kaip vaikai bijo žengti žingsnį, jei niekas jų už rankelių nelaiko. Taip drebant galima tik įsivaizduoti, kad esame nepriklausomi arba manyti, kad tokiais tikrai norime būti, kad jau esame laisvi ir kuriame naują gyvenimą. Atotrūkis nuo tikrovės, nors ji ir labai nemaloni, berods, ne vieną kartą mus liūliavo ir klaidino. Šiuo svarbiu matomo ar jaučiamo tautos pasimetimo laikotarpiu tikrai būtų verta peržvelgti, ar patys esame pakankamai tvirti atgauti nepriklausomybę tvirtinti? Ar bandomė ir norime išsilaisvinti nuo žalingų pažiūrų, visam laikui skirtis su svetimi įtakų primestomis filosofijom? Ar dar nenorime, ir tai vien dėl to, kad nieko kito nepažįstame? Visi turbūt sutinka, kad nėra lengva vadovauti šiuolaikinei visuomenei, kuri per daugelį metų buvo pripratinta stovėti eilėse ir laukti — ką duos, tas bus gerai. Ir atrodo, kad daugelis dar stovi, laukia, dairois, nors eilės jau seniai išsiskirsčiusios. Kaip ten bebūtų, reikia tikėtis, kad apsidairymui nebereikės šešerių metų. Gudijos tipo savanoriškų vasalų pavyzdžiai mūsų lietuviško klausimo neįspėja. Sprendimas vienintelis — tai savęs išsilaisvinimas, aiškų nepriklausomumo pajutimas ir pasitikėjimas savo jėgomis. Tik šitaip bus galima kelti savo valstybę kaip galima aukščiau ir, žinoma, pirmiausia atstisiojus ant moralinių pagrindų. Č.S.

KANADOS IVYKIAI

Nusivilta vadų susitikimu

Ilgai garsintas ministerio pirm. J. Chretien susitikimas su Kanados provincijų premjerais birželio 20-21 d.d. Otavoje kanadiečiams neatnešė jokių svarbesnių susitarimų. Skirtumas tik tas, kad šikart Kanados vadai pokalbiui susitiko po ilgos dvejų metų pertraukos, o galėjo ir nesusitikti. Mat separatistinis Kvebeko premjeras L. Bouchardas nenorėjo įsivelti į jokių pokalbių politinius Kvebeko klausimus. Jam rūpėjo tik ekonominiai nepriklausomybės siekiančio Kvebeko reikalai. Kanados vadų susitikime pirmą kartą dalyvavo ne tik Kvebeko premjeras L. Bouchardas, bet ir Britų Kolumbijos G. Clarkas, Ontario M. Harris, Niufaundlandijos B. Tobinas.

Vadų pasitarime vis dėlto trumpai buvo paliesti ir Kanados konstitucijos pakeitimo reikalai, nors Kvebeko premjeras L. Bouchardas buvo atmetęs šią temą. Jis nedelsdamas išsėdėjo kambario išėjimo prausyklon. Po kelių minučių ten atėjęs Manitobos premjeras G. Filmonas pranešė, kad diskusijos konstitucijos klausimu jau yra baigtos. Vėliau paaikškėjo, kad 1982 m. balandžio 17 d. Kanados ir provincijų vadai buvo įsipareigoję iki 1997 m. balandžio 17 d. surengti konferenciją, skirtą Kanados konstitucijai. L. Bouchardui pasitraukus iš posėdžio, dabar per tris minutes buvo nutarta tą konstitucinę konferenciją

atidėti vėlesniam laikui be nutatytos datos.

Kanados ministeris pirm. J. Chretien šiame vadų susitikime pasiūlė bendromis jėgomis su provincijų vyriausybėmis paruošti projektus darbių parūpinti. Konkrečių pasiūlymų jis neturėjo, tik kalbėjo apie dvejų milijonų dolerių paramą provincijoms iš Kanados iždo. Šis pažadas provincijų premjerų nesugundė — tokias darbo projektus būtų galima įgyvendinti tik sekančiais metais. O tada J. Chretienas jau galėtų paskelbti Kanados parlamento rinkimus ir lešas panaudoti savo liberalų partijai naudingesniems reikalams.

Provincijų premjerai, neįstengę susitarti dėl federacinio prekių ir paslaugų GST mokesčio sujungimo su provinciniu PST prekybos mokesčiu. Juos labiau sudomino dar viena Kanados ministerio pirm. J. Chretienas pasiūlyta jo ir jų bei verslo atstovų bendra kelionė naujos prekybos sutartims ieškoti. Šį sykį tai bendrai išvykai jis pasiūlė prekybinį apsilankymą Filipinuose, Tailandijoje ir Pietų Korėjoje 1997 m. sausio mėnesį. Šioje kelionėje sutiko dalyvauti ir naujų rinkų Kvebekui ieškančių premjeras L. Bouchardas, jei tuo laiku nebus užimtas pasiruošimu nepriklausomybės referendumui.

Ontario parlamento rinkimai (Nukelta į 8-tą psl.)

Punsko lietuvių delegacija pas Lenkijos prezidentą Varšuvoje. Iš kairės: prezidentas ALEKSANDER KWASNIEWSKI, Punsko valsčiaus viršaitis KAZYS BARANAUSKAS, Lietuvos kultūros namų Punsko skyriaus komiteto pirmininkas ZENIUS BURAUSKAS, Punsko parapilios komiteto pirmininkas JUOZAS PEČIULIS. Lenkijos prezidentas pažadėjo lėšų Lietuvos kultūros namų statybai Punke užbaigti ir šventovės stogui uždenkti

Vėl ginčai dėl Vilniaus

Padidėjus gyventojų skaičiui atėjo laikas plėsti Vilniaus miesto ribas. Tai daryti yra nutarusi Lietuvos valdžia, bet tam priešinasi lenkai, skųsdamiesi Varšuvoje, esą jie tuo būdu skriaudžiami. Ten buvo surengta net demonstracija, protestuojanti prieš Lietuvos valdžios nutarimą. Iš pokalbių su lenkais demonstrantais paaiškėjo, kad jie yra paveikti klaidingų informacijų, Vilniaus lenkų fabrikuojamų

ŽIVILĖ MAKAIUSKIENĖ

Varšuva

Nemažai tiek Lietuvos, tiek Lenkijos politikų teigia, kad Lietuvos-Lenkijos sutarties derinimas vyko per ilgai, kad ji galėtų būti pasirašyta žymiai anksčiau. Bet gyvenimas parodė, kad tarpvalstybinės sutartys tai ne blynai, kuriuos reikia skubiai valgyti, kol karšti. Kai kurie šios sutarties kritikai Lietuvoje jau tuomet sakė, kad neapgalvoti, nepasverti įsipareigojimai gali ateityje sukelti Lietuvai daug problemų.

Viena tokių problemų yra miestų, rajonų ar gyvenviečių administracinių ribų pakeitimas. Rinkimų vėjams metu ne tik pokomunistinė Darbo partija, bet ir dar anksčiau Sąjūdis, tikėdamiesi lenkų mažumos balsų, davė mažiau ar daugiau pažadų, atsižvelgdami į savo partijos, bet ne valstybės, interesus.

Pasekmių ilgai laukti nereikėjo. Štai jau keliolika mėnesių tęsiasi ginčas ne tik su Lietuvos lenkų sąjunga, bet ir su Lenkijos oficialiomis valdžiomis dėl Lietuvos sostinės administracinių ribų praplėtimo. Šia tema daug buvo rašoma ne tik Lietuvoje, bet ir Lenkijos spaudoje.

Neseniai Lietuvos ambasada Varšuvoje surengė spaudos konferenciją. Išplatintas buvo taip pat prezidento Brazauskos laiškas, kuriame rašoma: "... Vilniaus miesto administracinių ribų pakeitimas nieko bendro neturi su 'Didžiojo Vilniaus' idėja, kurią įgyvendinant buvo siūloma Vilniaus miesto teritoriją išplėsti daugiau negu 20 tūkst. ha". Prezidentas patikslino, kad nėra jokios kalbos apie "didįjį Vilnių", kad sostinės ribos praplečiamos tik 8989 ha, "... įteisinant faktinę dabar užstatytą ir suprojektuotą užstatyti teritoriją".

Į Varšuvą buvo nuvykęs š.m. gegužės mėn. prezidento patarėjas Paleckis, kuris aiškino su Lenkijos valdžiomis dėl Vilniaus plėtimo. Atrodė, kad viskas jau buvo nuodugnai išaiškinta, įrodyta, kad sostinės ribų praplėtimas jokių būdu nepažeidžia lenkų teisių. Pasirodo, tuo nepasibaigė antilietuviška kova. Prie Lietuvos sostinės urbanistinės plėtros klausimo vėl ir vėl grįžtama.

Demonstracija Varšuvoje

Birželio 7 d. solidarumo su "Wilenszczyzna" komitetas surengė prie Lenkijos užsienio reikalų ministerijos bei Lietuvos ambasados Varšuvoje demonstraciją. Kaip skelbė mieste išplatinti kvietimai (daug jų buvo iškabinta studentų bendrabučiuose), rengėjai kvietė protestuoti prieš "Lietuvos lenkų mažumos teisių pažeidinėjimą, didžiojo Vilniaus įstatymą, t.y. užgrobtą žemių, priklausančių lenkams".

Gal ir neverta būtų apie šią demonstraciją, kurioje dalyvavo vos keliasdešimt žmonių, daugiau rašyti, jei ne dvi aplinkybės. Pirmą — tai Lenkijos seimo Lietuvos-Lenkijos parlamentinės grupės pirmininko Adamo Dobronskio pareiškimas: "Lenkijos seimo nariai pripažįsta, jog didžioji dalis Vilniaus apylinkių lenkų tautybės gyventojų nuogastavimų yra pagrįsta. (...) O būdas ir aplinkybės, kuriomis buvo nuspręsta nustatyti naujas Vilniaus administracines ribas, neatitinka Lietuvos-Lenkijos sutarties dvasios" ("Gazeta Wyborcza", š.m. birželio 8 d.). Antara, keliasdešimties žmonių demonstracijai Lenkijos televizija suteikė tiek daug reikšmės, kad informacija apie ją tapo bene svarbiausia tos dienos pagrindinių vakaro žinių laidoje.

Demonstrantų nuotaikos

"Kodėl tu čia atėjai, prieš ką protestuoji?" — paklausiau

Lenkų grupės demonstracija Varšuvoje, protestuojanti prieš Lietuvos valdžios nutarimą plėsti Vilniaus miesto ribas. Kairėje (pakelęs ranką) prof. STANISLAV KRUKOWSKI. Nuotrauka — iš laikraščio "Rzeczpospolita" 1996.VI.8

Savaitė Lietuvoje

Prezidento vizitas JAV-ėse

Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas birželio 23-25 d.d. lankėsi JAV-bėse, praneša Lietuvos misija prie Jungtinių Tautų. Pirmą vizito dieną jis susitiko su Lietuvos verslininkų delegacija, su kuria aptarė dabartinę ir galimą veiklą su JAV. Taip pat įvyko susitikimas su Amerikos žydų komiteto vadovybe ir *New York Times* redakcijoje. Kartu su Estijos ir Latvijos prezidentais A.Brazauskas susitiko su Respublikonų partijos kandidatu į JAV prezidentus Bob Dole.

Birželio 25 d. vyko geo-strateginis pokalbis Europos jungimosi, ŠAS plėtimosi bei Rusijos politinės būklės klausimais. Rytų-Vakarų studijų instituto (IE WS) surengtoje iškilmingoje vakarienėje, kurioje dalyvavo 700 žymių politikos, verslo, bankininkystės ir baltiečių bendruomenių pareigūnų, Baltijos kraštų prezidentams buvo įteikti apdovanojimai, kasmet skiriami valstybių vadovams, savo politinėmis programomis prisidėjusiems prie Rytų ir Vidurio Europos valstybių saugumo bei ekonominio pastovumo. Šis institutas kartu su Baltijos-Amerikos ekonominio bendradarbiavimo fondu bei JAV-Baltijos fondu surengė investicijų susirinkimą, kuriame dalyvavo apie 80 įvairių JAV firmų, bankų bei fondų atstovai.

A. Brazauskas, kartu su Estijos ir Latvijos prezidentais birželio 25 d. Vašingtone susitiko su JAV prezidentu Bill Clintonu, kuris dėl Baltijos kraštų stotimo į ŠAS teigė, kad pirmosios priimtos valstybės nebus paskutinės. Kitą dieną susitiko su JAV gynybos sekretoriumi W. Perry, JAV Atstovų rūmų bei Senato vadovybe.

Lankėsi JAV gynybos sekretoriaus pavaduotojas

Kaip praneša "Lietuvos rytas", birželio 21-22 d.d. Lietuva lankėsi JAV gynybos sekretoriaus pavaduotojas John White. Jis susitiko su ministeriu pirmininku Mindaugu Stankevičium, seimo užsienio reikalų komiteto nariais bei Krašto apsaugos ministerijos vadovais. Jis pokalbiuose pabrėžė ŠAS "Bendradarbiavimo taikos labui" programos svarbą artėjant prie narystės toje organizacijoje, pagyrė Lietuvos dalyvavimą joje. Susitikime su parlamentariais jis tvirtino, kad jeigu Lietuva nebus tarp pirmųjų naujų ŠAS narių, santykiai tarp ŠAS ir Lietuvos liks stiprūs.

Sutartis su Suomija

Kaip rašo ELTA, birželio 21 d. susisiekimo ministerijoje buvo patvirtinta Lietuvos ir Suomijos tarpvalstybinė keleivių ir krovininių vežimo automo-

bilių transportų sutartis. Susisiekimo ministerijos kelių transporto skyriaus vedėjas Romualdas Petravičius pranešė, kad sutartyje aptarta reguliarių tarptautinių keleivių automobilių maršrutų atidarymo, pavo-jingų medžiagų gabenimo tvarka. Jis teigė, kad Suomija ligšiol yra vienintelė valstybė, kurios autotransportas per metus tris tūkstančius kartų tranzitu kerta Lietuvos teritoriją, dvigubai dažniau negu iš Lietuvos vežėjai vyksta į Suomiją.

Būdiškėse, Lietuvos ir Lenkijos valstybių sienos kirtimo punkte, birželio 20 d. įvyko šių dviejų kraštų ir Suomijos transporto ministerijų delegacijų susitikimas, kuriame buvo aptarti keleivių ir krovininių vežimo "Via Baltica" greitkelio bei pasienio punktų darbo pagreitinimo klausimai.

"PHARE" remia Lietuvą

Kaip skelbia ELTA, Lietuvos užsienio reikalų ministeris P. Gylys ir Europos komisijos Lietuvoje vadovas H. Šmigeliovas birželio 20 d. Vilniuje pasirašė Europos sąjungos ir Lietuvos vyriausybės memorandumą. Jame numatyta, kad pagal ES "PHARE" programą Lietuvai bus skiriama 47 milijonai *ekiu* paramos. Daugiausia lėšų (apie 16 milijonų *ekiu*, arba 79 milijonus litų) numatoma skirti žemės ūkiui, privataus verslo ir kitiems ekonomikos plėtros projektams. Beveik 14 milijonų *ekiu* bus taikoma ūkio šakų plėtrai, t.y. transportui, aplinkos apsaugai bei energetikai. Svetimui, socialinei apsaugai, darbo rinkos ir statistikos projektams bei nevyriausybiniams organizacijoms pažadėti 11 milijonų *ekiu*, o dar 5 milijonai — Lietuvai įgyvendinamiems Europos jungimosi projektams, pvz. padedant įstatymus suderinti su ES reikalavimais.

Nuo 1992 iki 1995 m. Lietuva per šią programą yra gavusi 125 milijonus *ekiu*, o 1997-1999 metais turėtų gauti 152 milijonus. Vieno *ekiu* vertė šiandien yra 4,9 lito. Lietuvos užsienio reikalų ministerija praneša, kad didėja vyriausybės ir ES dėmesys Lietuvos narystės šioje organizacijoje klausimui.

Garbės konsulas Venecijoje

Kaip rašo "Lietuvos rytas" (nr. 134), birželio 7 d. Venecijoje įvyko Lietuvos garbės konsulato atidarymas. Jo įsteigimu rūpinosi garbės konsulas Lietuvoje, žinomas Alberto Bertoldi, rėmęs msgr. prof. V. Kazlausko iniciatyva statytą našlaičių gyvenvietę Marijampolėje. A. Bertoldi, pramoninės statybos įmonės vadovas, taip pat yra organizavęs seminarų seriją Lietuvoje. (Nukelta į 2-rą psl.)

Šiame numeryje

Išsilaisvinimai

Savanoriškų vasalų pavyzdžiai mūsų klausimo neišsprendžia
Vėl ginčai dėl Vilniaus

Varšuva trukdo praplėsti Lietuvos sostinės ribas

Tėviškė Lietuvos našlaičiams

Pasakoja projekto pradininkas mons. Vytautas Kazlauskas

Atnaujinta istorinė šventovė

Belieka vaikais puošti altorius ir dėkoti rėmėjams

Imperialistų kėsiai į Klaipėdos kraštą

Lietuva teisėtai atskūrė savo teritorijos ribose

Nedraus kalbėti lietuviškai

Didžioji problema — Lietuvos laivyną trūksta savų kapitonų

Kas tie Lietuvos bajorai?

Carai naikino lietuviškos bajorijos gretas

Kautynės dėl Vilniaus

Lenkų karininkai tuoj pat buvo sumiti ir išvežti

Lietuvos radijo pradininko sodyba

Petras Babickas iš Brazilijos dėkojo už žinias apie tėviškę

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905-275-4672. FAX 905-275-1336.

Canada Post Canadian Publications Mail Sales Product Agreement nr.1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaite-Jonaitienė, Č. Senkevičius, G. Gaizutienė. Metinė prenumerata – \$40, pusmetinė – \$20, mėnesio – \$50, garbės – \$60 (Amerikoje – JAV dol.) oro paštu – \$115. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalai kreiptis į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st & 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905-275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular \$40.00, supporter \$50.00, honorary \$60.00 per year. PERIODICALS Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada. ISSN 0040-4063

RELIGINIAME GYVENIME

Prof. Prano Dovydaičio 110-tosios gimimo metinės paminėtos gegužės 11 d. Marijampolėje. Mišias Šv. Arkangelo Mykolo prokatedroje aukojo Vilkaviškio vysk. J. Zemaitis. Pamoksle jis apžvelgė Pr. Dovydaičio gyvenimo kelią nuo vaikystės iki nužudymo Sverdlovsko lageryje, pabrėžė šio kankinio gyvenimo prasmę – tarnauti kitiems. Panašių minėjimų planuojama surengti 19. Paskutinis minėjimas – konferencija numatyta gruodžio 2 d. Vilniuje.

Kauno arkivyskupijos jauniom dienoje gegužės 25 dalyvavo įvairūs jaunimo sambūriai. Suėjimas prasidėjo Mišiomis Šv. Pranciškaus Ksavero jėzuitų šventovėje, kurias koncelebravo arkivyskupas S. Tamkevičius, kun. A. Jagelavičius, kun. R. Kaušas, kun. G. Vitkus, SJ, ir kun. L. Kalinauskas. Pamoksle arkivyskupas kalbėjo apie mirties ir gyvybės kultūros ženklus ir kvietė pirmenybę skirti dvasinėms vertybėms – tiesai, meilei, užuojautai, grožiui ir geriui, bet ne valdžiai, ne pinigams. Po Mišių jaunimas su arkivyskupu dalinosi rūpimais klausimais. Kalbant apie problemas, jaunuoliai paminėjo kunigų – dvasios tėvų trūkumą parapijose, kunigų abejingumą ir norą atsiriboti nuo jaunimo, visų entuziazmą ir vidinio nusiteikimo stoką, finansinius sunkumus, vyresniosios kartos nepriimtina charizminį judėjimą. Popiet pasiskirstė grupėmis, dalyviai turėjo progos apsilankyti kunigų seminarijoje, Katalikų televizijos studijoje, įsijungti į kitus užsiėmimus, susipažinti, papabendrauti. Dalyvavo apie 150 jaunuolių iš 32 parapijų.

"Gyvųjų akmenų" bendruomenės rengta Atsinaujinimo diena įvyko Kaune per Šeštinės. Programoje – organizacijos "Evangelizacija 2000" įsteigėjo, tarptautinio direktoriaus kun. Tomo Forrest'o iš JAV evangelizacija pagrindine mintimi "pasilikti su Jėzumi". Svečias kunigas pareiškė, kad Dievo tauta tapusi pasyvi, visur tik "atsidavimas" Dievo valiai, užuot tos valios vykdymui. Kritika dvasiškųjų adresu esanti didėjančio pasyvumo padarinys. Visų pirmasis darbas Kat. Bendrijoje yra evangelizacija. Pasaulis būsias pakeistas tik tada, kai kiekvienas skelbs Dievo Karalystę. Veikė ir darbo grupės, kurioms tarp kitų vadovavo ir torontietis Vincas Kolyčius. Kun. T. Forrest'as kalbėjo konferencijoje Kretingoje, Panevėžyje, Vilniuje.

Vysk. Antano Deksnio sukaiktuvinis amžiaus (90 m.) ir kunigystės (65 m.) paminėjimas įvyko gegužės 10 d. Vilniaus Šv. Kazi-

● **TIKRAS KŪRĖJAS** savo jėgų svorį jaučia savyje ir dėl to kūrybiškas yra net toli nuo savųjų. Jam Lietuva yra ten, kur jis pats yra.

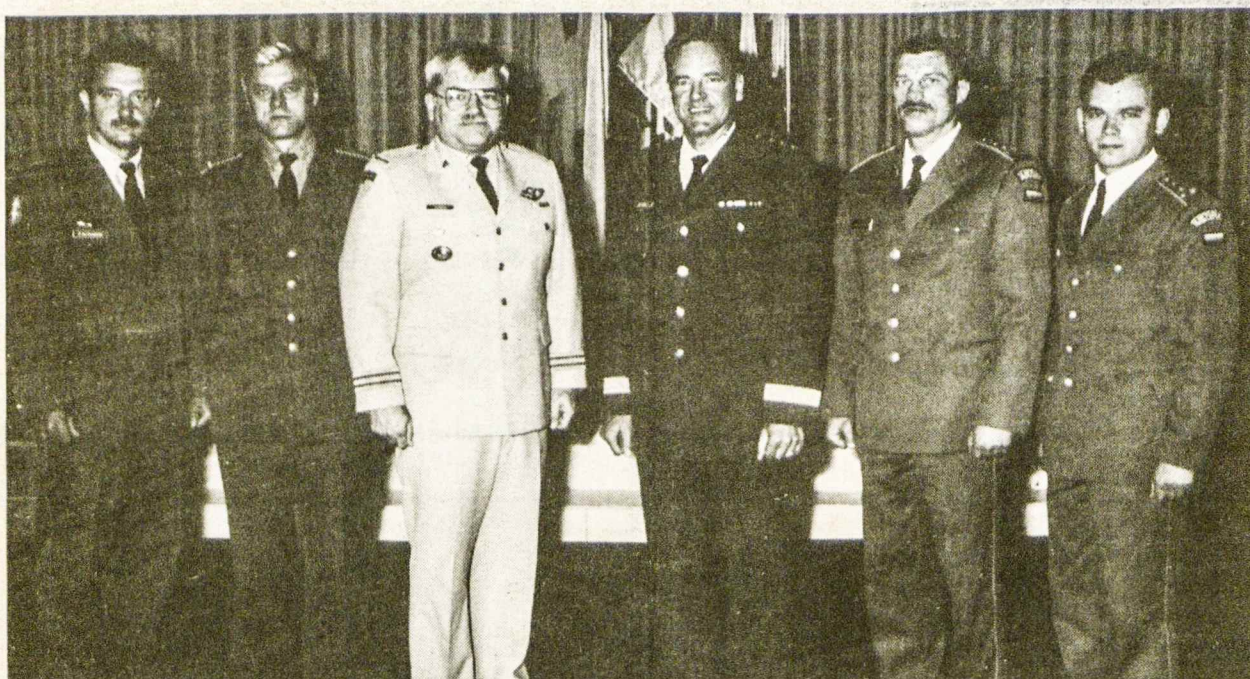
Kazlų Rūdos moksleiviai išeina iš šventovės, kur buvo pirmą kartą atnašaujamos moksleivių Mišios

miero šventovėje. Mišias koncelebravo vysk. J. Tunaitis, jėzuitai-kunigai prof. A. Liuiama, J. Boruta, A. Gražulis, A. Gudaitis. Po pamaldų konferencijoje kalbėjo Lietuvos katalikų mokslių akademijos vicepirmininkas dr. J. Boruta. Sukaktuvininką prisiminė ilgametis LKMA pirmininkas prof. dr. Ant. Liuiama, SJ, apibūdindęs vysk. A. Deksnį kaip nenuilstantį ir veiklų dvasios ganytoją. Ant. Vilimas, sukaiktuvininko jaunystės bičiulis, politikalnis, kalbėjo apie A. Deksnio kunigavimą Biržuose, darbą su jaunimu ir toleranciją kitų religijų tikintiesiems. 1986 m. vyskupui A. Deksnui suteiktas Bad Woerishofeno (Vokietijoje) garbės piliečio vardas.

Kunigų skaičius pasaulyje per pastaruosius 15 metų beveik nepakitę. Vatikano laikraštis "L'Osservatore Romano" paskelbė, kad 1994 m. sausio 1 d. pasaulyje buvo 404,560 kunigų, iš jų 260,587 vyskupijų ir 143,973 ordinų kunigai. Nuo 1984 m. įšventinimų skaičius nuolat augo, 1993 m. šiek tiek ėmė mažėti, tačiau seminarijų daugėja. Mažėjimas pastebimas Europoje ir Šiaurės Amerikoje; Azijoje kunigų daugėja. Daugiau kaip 49% visų katalikų gyvena abiejuose Amerikos žemynuose, 30% Europoje, 10% Afrikoje.

Vokietijos katalikai turėtų palaikyti glaudesnius partnerystės ryšius su Rytų ir Vidurio Europos krikščionimis, pareiškė Rottenburgo ir Stuttgarto vyskupas W. Kasper'is. Gegužės 13 d. Bonoje žurnalistas pasakė, kad tik tas kaimynams nesąs abejingas, kuris juos pažįsta. Solidarumo veiklos fondas "Renovabis" rūpinasi ne tik pašalpos reikalais, bet nori ir žmones suartinti, praplėsti jų akiratį. Ypač reiktų skatinti jaunuolių susitikimus. Kreiptinas dėmesys į šių metų šūkį – "Mokytis vieniems iš kitų, bendrai tikėti". Vyskupas taipgi pabrėžė, kad "be mūsų pagalbos Bažnyčia Rytų Europoje dar negali gyventi". 1993 m. įsteigtasis fondas jau parėmė 1650 projektų.

Pasaulinio mastu veikiančias tikinčiųjų pagalbos fondas "Aid to the Church in Need", kurį įsteigė ir kuriam vadovauja vienuolis kun. Werenfried van Straaten, 1995 m. surinko 76,874,981 dolerį. Daugiausia aukojo Vokietijos, Prancūzijos, Šveicarijos, Belgijos, Italijos tikintieji. Palyginti nedaug aukų surinkta JAV-se ir Kanadoje. Surinktos sumos paskirstytos įvairiems tikinčiųjų poreikiams daugelyje kraštų. Estijai paskirta 40,376 dol., Latvijai – 133,414 dol., Lietuvai – 615,752, Rusijai – 4,765,383 (katalikams ir ortodoksams). Tokius duomenis skelbia minėto pagalbos fondo žiniaraštis "Mirror" 1996 m. 4 nr.

Lietuvos karininkai, penkis mėnesius mokėsi anglų kalbos Kanados kariuomenės bazėje Camp Borden prie Toronto. Iš kairės: kpt. ROMUALDAS PETKEVIČIUS, plk. leit. ALGIRDAS JURKEVIČIUS, plk. leit. M. W. Thomson (mokyklos viršininkas), gen. maj. R. DELOGES (garbės svečias), kpt. GEDIMINAS MACIAUSKAS, vyr. leit. APOLINARAS GAUBYS. Jie anglų kalbos kursą baigė 1996.VI.14.

Vėl ginčai dėl Vilniaus

(Atkelta iš 1-mo psl.)

kalbos valstybinėse įstaigose. Tai Lenkijoje visos pavardės ir vardai rašomos sulenkinta forma, – stengiausi paaiškinti, bet mane pertraukė: "Jūs nieko nežinote, esate suklaidinta". Tuo tarpu mitinge kalbėjusieji, vienas paskui kitą kartojė: Lietuvoje lenkams neleidžiama dalyvauti rinkimuose į savivaldybes ir parlamentą, uždaromos lenkų mokyklos, atimama lenkų nuosavybė, žemė, lenkai esą persekiojami.

Kitas mitingo dalyvis, atstovaujantis partijai "Narodowe Odrodzenie Polski", (Tautinis Lenkijos atgimimas) pastebėjo, kad be lenkų leidimo, be lenkų sutikimo lietuviai neturi teisės nė vienu žingsniu praplėsti Vilniaus miesto ribų. "Ir ne tik Vilniaus, bet ir kitų lenkiškų miestų", – patikslino šalia stovintis jaunuolis, rankoje laikantis baltai-raudoną vėliavą.

"Tai ar Lietuvos sostinė jau niekuomet negalės plėstis" – paklausiau. "Nėra reikalo, net ir kai kurie Lietuvos vyriausybės atstovai, kaip antai gamtos apsaugos ministeris, pripažįsta, kad šis sprendimas yra nukreiptas prieš lenkų interesus", – išgirdau.

Svečias iš Lietuvos

Dalyvavo ir svečias iš Lietuvos – Lenkų kultūros fondo pirmininkas Henryk Sosnowski. Jis visiems mitingo dalyviams įteikė protestą, adresuotą Lenkijos seimo maršalkai Jozef Zych. Šiame rašte reikalaujama atsakyti Vilniaus miesto ribų praplėtimo, "sustabdyti kalbinę lenkų diskriminaciją", "paisyti rinkimų teises", "sustabdyti išpuolius prieš lenkų švietimą ir nedelsiant užregistruoti lenkų universitetą", atiduoti lenkų vienuolynams ir kongregacijoms turtą, atiduoti lenkiškoms organizacijoms visus pastatus ir turtą, kuris prieš karą buvo Lenkijos organizacijų nuosavybė.

Protesto autorius – Lenkų kultūros fondo pirmininkas H. Sosnowski pabaigoje pastebėjo, kad šiuos lenkų mažumos teisių pažeidimus nurodė ir Europos tarybos parlamentaras Georg Frunda.

Profesorius tarp demonstrantų

Demonstrantų priešakyje pastebėjau buvusį profesorių, Varšuvos universiteto teisės fakulteto dėstytoją dr. Stanislavą Krukowskį, kuris dešiniojo Jano Olševskio vyriausybėje buvo ministru-sekretoriumi. Jis, pasirodo, įdėmiai stebi viską, ką Lietuvos spauda rašo lenkų mažumos klausimais (parodė man visą pluoštą lietuviškų laikraščių iškarpų). Profesorius yra paruošęs teisinę ekspertizę lietuvių kalbos įstatymo, kuris, jo žodžiais tarant, "...neatitinka Lietuvos tautinių mažumų įstatymo". Pasak jo, lietuviai neskiria privačių ir viešųjų institucijų, draudžia net ant privačių pastatų kabinti užrašus kita nei lietuvių kalba. "Lietuviai neskiria to, kas yra valstybinė įstaiga, nuo to, kas yra privati įstaiga. (...) Šiame įstatyme yra tokių dalykų, kurie žmogui, gyvenančiam Lenkijoje, netelpa galvoje" – sakė jis.

Pokalbis su profesoriumi

– Ar Jūs yra žinomi pavyzdžiai Lenkijoje, kad valstybinėse įstaigose, sakykim, Balstogėje, nau, kad Lenkija buvo Vilnių okupavusi.

Opolėje ar Suvalkuose, užrašai būtų ne tik lenkų, bet ir ten gyvenančių tautinių mažumų kalbomis? – paklausiau dr. St. Krukowskį.

– Sunku man atsakyti, bet reikia atsižvelgti į tai, kad pagal Lenkijos 1921 m. konstitucijos projektą, yra miestai, kurie turi lenkams specialią reikšmę. Tie miestai, tai Varšuva, Poznanė, Krokuva, Lvovas ir Vilnius. Ir jeigu mes, lenkai, gerbiame naujai atsiradusios lietuvių tautos jausmus, tau turime teisę reikauti gerbti ir mūsų jausmus.

– Jūs teigiate, kad lietuvių tauta yra "naugesnė" nei lenkų tauta?

– Savaiame suprantama. Lietuvių tauta, kalbanti lietuviškai, susiformavo devynioliktojo šimtmečio pabaigoje.

– Ši jūsų sensacinga informacija bus išspausdinta...

Tuomet, kiek sunerimęs profesorius pradėjo ilgą paskaitą, pradedant nuo Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės laikų. Sužinojau, kad DLK laikais nebuvo lietuvių tautos, oficialiai nebuvo vartojama lietuvių kalba, visi bajorai, visa aukštuomenė – tai lenkai. Ir t.t., ir t.t. Taip priartėjome prie šio amžiaus problemų.

– Aš seniai buvau Vilniuje, – kalbėjo profesorius, – ir turiu pareikšti, kad Sąjūdžio laikais lenkams buvo geriau nei dabar. Negaliu pateikti informatorių pavardžių, bet žmonės man sakė, kad Sąjūdis daug šaukė, bet nemokėjo veikti, o Brazausko komanda moka veikti. Ir daug daro. Aš į Vilniaus plėtimo problemą žvelgiu ne kaip teisininkas, bet, tarkim, kaip gamtininkas. Vaziuojai ir matai aplinkui miškus, tik staiga lenta – "Vilnius". O senamiestis apleistas...! Kiekvienas lietuvis turi pripažinti, kad žmogus turi teisę pasirinkti savo pavardę tokią, kokią nori. Taigi, ar Šniadecki, Batory, gali būti rašomi lietuviškai? O taip rašo lietuviai, tarp kitko, ant Stepono Batoro universiteto sienų...

– O tai kaip darysime su Joga? Juk lenkai rašo Jagiello...

– Na gerai, bet aš kalbu apie užrašus ant Stepono Batoro universiteto sienų. Reikia nuoseklumo. Arba turime naują universitetą Vilniuje, arba Stepono Batoro universitetą. Jeigu taip, tai su visomis pasekmėmis. Taigi Skarga lenkiškai, Šniadecki lenkiškai, Mickevičius lenkiškai...

– Bet juk Mickevičius tai ne tik lenkų poetas, jis yra visų pirma Lietuvos poetas.

– Na ką Jūs, Tuomet, kai gyveno Mickevičius, nebuvo dar lietuvių tautos. Tauta tampa tuomet, kai jos atstovai siekia sukurti savarankišką arba bent federacinę valstybę. Tokia lietuvių tauta susikūrė devynioliktojo šimtmečio pabaigoje. Aš aiškiai noriu pabrėžti, kad skiriu lietuviams, kalbančiams lenkiškai ir lietuviškai.

– Jūs teigiate, kad Vilnius yra lenkų miestas. Bet jis niekuomet nebuvo Lenkijoje, nebent tarpukario laikotarpyje, kai Lenkija okupavo dalį Lietuvos...

– Kiekvienas gali galvoti, ką nori, bet aš jokiu būdu nema-

nau, kad Lenkija buvo Vilnių okupavusi.

– Ar tai reiškia, kad dabar Lietuva Vilnių yra okupavusi?

– Ta siena visuomet buvo tokia pati. Tai sudėtingas reikalas. Kai aš esu Druskininkuose, lenkiškuose Druskininkuose ant rytinio Nemuno kranto, pastebiu, kad važiuodamas į Lenkiją greit atsirasi Kauno Lietuvoje...

– Pone profesoriau, mano nuomone, neelegantiška šiuo metu istorikui skirstyti Kauno ir Vilniaus Lietuva.

– Aš žinau viena, kad 1939 m. rugpjūčio 23 d. Stalinas ir Hitleris įžengė į Lenkiją, kad abi pusės pasirašė sutartį, kad pripažįsta Vilnių Lietuvai. Tuo pagrindu Lietuvos kariuomenė įžengė į Vilnių. Aš nenorėčiau didžiulius tokia "dovana".

– Bet Lenkija iš Stalino gavo Vroclavą, Gdanską, Štetiną, visą Vakarų ir Rytų pajūrį...

– Jūs mane klausiate kaip istoriką ar privatų asmenį?

– Aišku, kaip istoriką.

– Tai nėra proporcinga. Tai ne mes stūmėme lenkišką vagoną iš rytų į vakarus.

– Bet tai lenkai tą "vagoną" stūmė iš vakarų į rytus...

– Na ne, mes nieko neužpuolėme.

– O Želigowski?

– Tai buvo 1922 m. Vilniaus seimo nutarimo vykdymas. (Mano gerbiamas pašnekovas užmiršo, kad Želigowski savo "misiją" įvykdė dvejas metais anksčiau, Ž.M.). Prašau man parodyti 1945 m. nors vieną lietuvių Vilniuje...

– Gerai, bet Jūs man pasakykite, kiek lenkų prieš karą buvo Gdanske, Vroclave, Opolėje, Štetine...

– Vilnius tuomet buvo lenkiškas, o kita gausi mažuma – žydai. Ir viskas. Ne Lenkija pradėjo II pasaulinį karą.

– Bet ir ne Lietuva. Neprisimenu, kad Lietuva būtų kada nors puolusi Lenkiją, nebent Konrado Mazowiečio laikais...

– O aš neprisimenu, kad mes iš svetimųjų būtime ką nors ne savo pasiėmė...

– Tai reiškia, kad Vilnius buvo lenkų?

– Tai buvo lenkų žemė, lenkų miestas.

– Tai buvo Lietuvos sostinė. Ar Jūs galite įsivaizduoti normalią tautą, kuri savo sostinę būtų įkūrusi ne savo žemėje?

– Cha, cha, cha! O kodėl ne Vitebske? Aš siūlau Vitebską. Lenkui širdis kraujuoja, kai turi pasakyti, kad Vilnius (Wilno) yra lietuviškas miestas. Mes ne-neigiamo dabartinių sienų, bet turime teisę reikauti, kad lenkai, kurie išlaikė lenkiškumą savo gimtoje žemėje, gyventų taip pat, kaip gyvena mažumos Lenkijoje. Aš dažnai kartojau savo studentams: jeigu jums nepatinka Varšuvoje, tai važiuokite į Vilnių ir pamėginkite būti lenkais Vilniuje.

– Jūsų nuomone, kokių teisių, kurias turi Lenkijoje gyvenančios tautinės mažumos, neturi Lietuvos lenkai?

A+ PRANUI VINDAŠIUI

mirus,
brolių GEDIMINĄ, žmoną ONUTĘ ir jų šeimą
nuoširdžiai užjaučiame –
*Windsoro lietuvių bendruomenės
apylinkės valdyba*

A+ LEONUI BUTKUI

mirus Floridoje,
reiškiu užuojautą jo broliui JONUI, seserims
KLEOPATRAI ir ALEKSANDRAI bei jų šeimoms –
Balys Savickas

A+ VIKTORIJAI LUKOŠEVIČIENEI

iškeliajus amžinybėn,
reiškiu nuoširdžią užuojautą jos dukrai SAULUTEI,
JONUI REMESAT, vaikaičiams ir visiems giminėms –
A. Žulys
Druskininkai, Lietuva

PADĖKA A+ VIKTORIJA LUKOŠEVIČIENEI,

mūsų mylima mamytė, uošvienė, močiutė, mirė
po sunkios ligos 1996 m. birželio 6 d.

Nuosirdžiai dėkojame kun. L. Januškait, OFM, už atliktas apeigas laidotuvių metu ir muz. L. Marcinkutei už gražų giedojimą ir vargonavimą Mišiose. Didelis ačiū karsto nešėjams.

Nuosirdžią padėką reiškiamo užjautusiems mus šią sunkią valandą ir pagerbusiems mirusios atminimą, su Mišių aukomis, gėlėmis ir aukomis "Pagalbai Lietuvos vaikams" bei Tėvynės sąjungai.

Dėkojame D. ir B. Mačiams už paruoštus pietus ir mano mieloms draugėms už pyragus. Ačiū visiems, kurie atsilankėte į paskutinį atsisveikinimą su mano mamyte.

*duktė Saulė, žentas Jonas, vaikaičiai –
Darius su Ramona ir Viktoras Remesat*

– Na, ne aš tai išgalvoju, bet, rodos, marksistai, kad yra istorinės ir neistorinės tautos. Nuo to reikėtų pradėti...

– Gerai, tegul būna, kad lietuvių nėra istorinė tauta. Na, bet vokiečiai. Kokias turi jie teises Lenkijoje, kurių neturi lenkai Lietuvoje?

– Lenkijoje mes suteikiame mažumos lengvatas rinkimuose į parlamentą.

– Nepaisant to, mažumos, išskyrus vokiečius, kurie ir be tų lengvatų gautų tiek pat balsų, nėra atstovaujamos Lenkijos seime, nebent jų atstovai išrinkti iš lenkiškų partijų sąrašų.

– Toliau pavardžių rašyšana. Aš reikalauju atstatyti lenkiškų pavardžių rašyseną ant Stepono Batoro universiteto mūrų. Už šių pavardžių lietuvinimą, iškraipymą galima Lietuvą apskusti UNESCO organizacijai. Turiu tokį pasiūlymą: nesivadovaukime politika, kai rašome vietovardžius. Kodėl Vilniuje negali būti užrašai, šalia lietuvių ir lenkų kalba? Kad turistai, lenkų turistai, žinotų, kur yra Aušros Vartai?

– Jūs buvotė premjere Olševskio vyriausybėje ministeriu-sekretoriumi teisiniam reikalams. Jūsų iniciatyva buvo rengiama valstybės konstitucija. Tad kodėl tokių teisių, tokių įstatymų nedavėte Lenkijos tautinėms mažumoms? Ar Jūs sutiktumėte, kad Opolėje, Gdanske ar Vroclave būtų visi užrašai dviem kalbom: lenkų ir vokiečių, kad palengvintų orientaciją vokiečių turistams?

– O, Dieve, Jūs verčiate mane pasakyti tai, kas veržiasi iš mano lūpų! Aš nenoriu Breslau, aš nenoriu Stetin, aš nenoriu Kolberg! Aš noriu lenkiško Wilno, aš noriu lenkiško Lvovo, nes tai yra lenkiški miestai.

– ???

– Tai ne lenkai stūmė len-

kišką vagoną iš rytų į vakarus. Mano vertinimu, šimtą kartų mums yra brangesni lenkiški "kresai" – Vilnius, Lvovas, nes tai yra mūsų – lenkų žemės...

– Kalbate jausmingai. Gal esate iš ten kilęs?

– Ne, ne. Aš tik gerai žinau Lenkijos, atsiprašau, Žečpospolitos istoriją, – su giliu įsitikinimu pareiškė dr. Stanislav Krukowski, Varšuvos universiteto teisės fakulteto mokslinis darbuotojas, Jano Olševskio vyriausybėje buvęs valstybės sekretoriumi, lenkų jaunimo – būsimųjų teisininkų, istorikų auklėtojas, demonstravęs prieš Lietuvos ambasadą Varšuvoje dėl Lietuvos lenkų persekiojimo...

Savaitė Lietuvoje

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Atlanto sutarties Lietuvos bendrija

Birželio viduryje Lietuvoje įvyko Atlanto sutarties Lietuvos bendrijos (ASLB) steigiamasis susirinkimas, praneša ELTA. Išrinkta 11 asmenų taryba, kuriai pirmininkaus dr. Egidijus Vareikis ir 7 asmenų valdyba, kuriai vadovaus D. Žiugžda. Šio savanoriško susivienijimo tikslas bus puoselėti ŠAS (NATO) pripažįstamas bei ginasmas vertybes, jos siekius ir veiklą stiprinant Europos bei visos transatlantinės bendruomenės saugumą, remti Lietuvos narystę ŠAS ir plėtoti Lietuvos ryšius su ŠAS narėmis. Nuostatuose rašoma, kad bendrija teikia plačiosios visuomenės paramą Lietuvos įsijungimui į ŠAS, ES ir Vakarų Europos sąjungą bei narystei jose. Bus stengiamasi teikti visuomenės veikėjus, politikus bei visus Lietuvos piliečius valstybės saugumo ir gynybos stiprinimui, padėti ugdyti piliečių pasiryžimą ginti Lietuvos nepriklausomybę ir konstitucinę santvarką, prisidėti prie visuomenės pasirengimo Lietuvos gynybai. **RSJ**

Taip atrodo "Vaiko tėviškės namai" monsinjoro VYTAUTO KAZLAUSKO gimtinėje Avikilų kaime netoli Marijampolės

Tėviškė Lietuvos našlaičiams

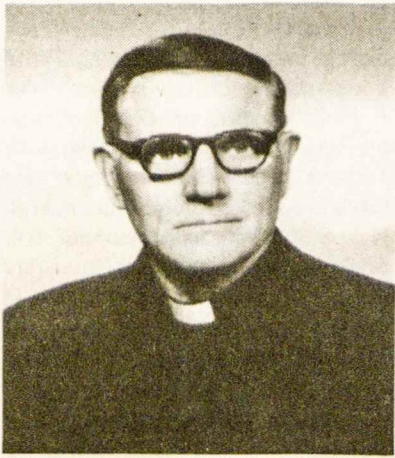
Našlaičių globos draugija "Vaiko tėviškės namai" jau baigia statydinti pirmąjį kaimą, kuriame galės gyventi 120 vaikų. Apie tai pasakoja to projekto pradininkas monsinjoras Vytautas Kazlauskas, užkalbintas kun. K. J. Ambraso

– Sunkių metų, monsinjore, pradėjote vykdyti savo gražią svajonę: sutelkti į vieną vietą ir pri-glausti likimo nuskriaustus mūsų krašto nelaimingus vaikus. Kokios mintys Jums kyla dabar, kai jau vaikščiojate po savo sumany-tą, Dievo ir gerų žmonių padėję pastatyti miestelį gimtajam Avi-kilų kaime, netoli Marijampolės?

– Labai gerai, kad žmogus iš anksto negali numatyti visų tų kliūčių, kurias teks nugalėti, siekiant tikslo. Neišdrįstum žengti nė pirmo žingsnio. Pradžioje vi-si atrodė pilni entuziazmo: vis-ką padarytų dėl laisvos Lietu-vos. Padėtis pasikeitė, kai piktnaudžiaujant laisve, atsivėrė ga-limybės ūkinei ir politinei ko-rupcijai, savanaudiškumui, ne-sąžiningumui. Daugelis, atrpė nuo sąžiningo darbo, nusigan-do: bus blogai, reikės dirbti! Susidūrėm su skaudžiausiom il-gos totalistinės okupacijos pa-sekmėmis. Statybininkai dirba pusrįgiai. Reikia nutraukti su-tartis ir šauktis kitos statybinės įmonės, kad ištaisytų pirmosios broką. Dar trūksta tikros teisi-nės valstybės įstatymų, pagal kuriuos būtų galima sudaryti protingas sutartis. Valstybės tarnautojai pagal sovietinę tra-diciją dažnai dar jaučiasi abso-lutiūs krašto šeimininkai. Pa-vyzdžiui, beglobius vaikus še-i-mų ir organizacijų globai dažnai jie skirsto visiškai pagal savo nuožiūrą, tarytum tai būtų jų nuosavybė, užmiršdami, kad ne žmogus turi tarnauti valstybei, o valstybė žmogui. Normali de-mokratinė, teisinė valstybė, de-ja, negali atsirasti staiga. Ji gali tikėtai laipsniškai išaugti ir su-bręsti. Šitas procesas pareika-laus galbūt ne vieno dešimtme-čio. Žmonės tai jaučia ir sten-giasis patempti. Rezultatus pa-rodys nauji seimo ir prezidento rinkimai. Nežabota infliacija, kainų kilimas, bankų krizė dau-gelį yra nustumę žemiau skurdo ribos. Sutrikusį šeimų, alko-holikų ir drauge beglobių vaikų skaičiai yra nepaprastai išaugę. Gaila, kad daugelis tų vaikų yra gimę su psichinėmis negalėmis, kurias vargu ar įstengs išgydyti ir specializuotos institucijos. Vaikų teisių apsaugos tarnybos prie Socialinės apsaugos ir dar-bo ministerijos ir atskiruose ra-jonuose paskubomis ieško še-i-mų, kurios už tam tikrą atlygi-nimą priimtų pas save šiuos so-cialinius našlaičius. Tai jau svar-bus žingsnis į gerąją pusę, įju-n-giant našlaičių globą į norma-lias šeimas. Tačiau didelį rūpe-s-tį kelia skubotas tų šeimų parin-kimas: ar jos bus pajėgios su-teikti beglobiams vaikams moti-nišką ir tėvišką šilumą?... Daž-nai atsiranda šeimų, kurioms vaikai yra tik uždarbio šaltinis.

Vienoje "Vaiko tėviškės namų" šeimoje. Viduryje – VTN direktorius mokytojas ARŪNAS URBAITIS

Monsinjas VYTAUTAS KAZLAUSKAS, "Vaiko tėviškės namų" projekto pradininkas

– Ar pasisekė bent iš dalies įgyvendinti savo pirmąją svajo-nę, kurią dar būdamas Romoje man papasakojote ir per geležinę pinučių tvorą kartu žiūrėdami į panašų vaikų kaimelį, mąstėme, kaip būtų gera tokią vietą turėti Lietuvoje?

– Toks vaikų kaimelis Vil-niujė (Viršuliškėse) jau yra pa-statytas. Jį finansavo didžiausia tarptautinė vaikų globos organi-zacija "SOS Kinderdorf Inter-national". Gaila, kad su šia or-ganizacija SOS vaikų kaimų draugija Lietuvoje paskutiniu laiku turėjo nutraukti ryšius, nes jos atstovai užsieniečiai (vo-kietis ir švedas), prisidengdami lietuviams, norėjo vieni tvarkyti auklėjimo reikalus. Taip buvo pažeisti įstatai, ir lietuviai pro-TESTO ženklą pasitraukė. Tikiu, kad šie santykiai netrukus vėl susitvarkys ir bus galima nor-maliai bendradarbiauti.

Labai gerai, kad Lietuvoje jau turime ir lietuvišką panašų kaimelių variantą "Vaiko tėviš-kės namus". Kaune jau treči-metį veikia 4 VTN šeimos, iš viso 25 vaikai. Jos yra įsikūru-sios privačiuose butuose. Prie Marijampolės tuo tarpu yra bai-giamas statyti VTN miestelis. Aštuoni namai jau yra galutinai baigti. Juose jau antri metai gy-vena 50 našlaičių. Kiti 30 vaikų čia bus apgyvendinti artimiausiu laiku. Iki šių metų spalio bus užbaigti kiti 4 šeimyniniai na-mai našlaičiams. Iš viso turėsi-me 12 šeimyninių namų su 120 našlaičių. Taip šiemet spalio mėn. čia bus galutinai sukurta VTN bendruomenė su 12 še-i-mynų, kurių kiekvieną globos dvi moterys – mama ir teta. Moterims talkins specialiai pa-sirenkęs vyras, tėvas auklėtojas, arba "krikšto tėvelis", kaip jį vadina kai kurie vaikai. Šalia šeimyninių namų šiuo metu jau baigiami statyti vieni kiek dides-ni namai, kurie bus skirti gyven-ti tetoms ir svečiams. Projek-tuojamas vaikų darželis, kuria-me galės sutilpti trys vaikų gru-pės iki 50 vaikų. Į jį bus kvie-

čiami ir apylinkės gyventojų vai-kai. Vaikų darželio statyba pra-sidės tuoj pat, kai tik išeis paša-las ir pakankamai pradžiūs žemė.

– Kas dar verčia Jūsų na-mams reikalinga, kad jie veik-tų be sutrikimų, vaikų būtų paten-kinti ir Lietuva sulauktų, kaip Jūs ne kartą Pats sakėte, pilna-verčių asmenybių?

– Be statybų, dabar didžiau-sias mūsų rūpestis yra švietimo programos tobulinimas. Svarbu surasti kuo geresnį auklėtojų našlaičių šeimynoms. Čia yra neišvengiami ir nusišlytimai, bet esame tikri, kad Lietuvoje tikrai yra daug gerų ir pasiaukojusių auklėtojų. Pamažu reikės juos atrasti ir sukviešti į VTN. Sie-kiant šio tikslo, mums gražiai talkina Marijampolės Aukštes-nioji pedagoginė mokykla.

– Kokie Jūsų didžiausi asme-niniai darbai laukia ateityje?

– Vytauto Didžiojo univer-sitete dėstau religijotyrą. Nors tai yra laisvai pasirenkamas da-lykas, bet kiekvieną semestrą didžiausia universiteto auditori-ja prisipildo klausytojų (apie 140). Džiaugiuosi, kad jaunimas parodo tiek daug dėmesio reli-giniam problemom. Tikiuosi, kad dar atsiras laiko parengti spaudai kai kuriuos paskaitų užrašus.

– Kada ir kaip galutinai no-rėtumėte užbaigti "Vaiko tėviškės namų" statybą?

– Svarbiausių VTN namų statyba turėtų būti užbaigta arba bent priartėti prie pabaigos jau šiemet. Šiai našlaičių globos ir auklėjimo sistemai būtinai reikėtų senelių namų. Kokie "Tėviškės namai" be senelių? O tų beglobių senelių Lietuvoje yra gal dar daugiau negu vaikų. Mūsų geradariams esame pasiū-lę pastatyti senelių namus su 20 vietų. Į senelių namus reikėtų įjungti gana didelę koplyčią, ku-rioje galėtų sutilpti visi šio kai-mo gyventojai. Šiuo metu kaip tik yra svarstomi konkretūs šio pastato projektiniai pasiūlymai. Didelę auką senelių namams yra pasiūlę Kalinauskai iš Filadelfijos. Ieškome geradarių, ku-ris sutiktų finansuoti koplyčią senelių namuose.

– Kokie asmenys ir kokios organizacijos Jums daugiausia pagalbę ir labiausiai paremė?

– Turime keletą garbės sa-vininkų, kurie savo lėšomis yra pastatę bent po vieną namą. Tokie yra pirmiausia Kanados lietuviai. Kanados lietuvės kata-likės moterys, vadovaujamos Angelikos Sungailienės, nuo pat pradžios rėmė VTN projektus. Jų rūpesčiu surinktomis lėšomis jau yra pastatyti du šeimyniniai namai. Vieno namo pastatymą yra finansavęs žurnalistas Algi-ras Gustaitis iš Los Angeles. Dviejų namų garbės savininkas yra Anonimas. Yra galimybė ir kitiems geradariams tapti VTN garbės šeimyninkais. Reikėtų įmokėti 70.000 JAV dolerių ir tuoj pat vieną namą būtų gali-ma pavadinti aukotojo vardu, pritrivintant atitinkamą lentelę su jo pageidaujama įrašu. Taip jau kai kurie aukotojai yra įam-žinę savo ar savo artimųjų at-minimą. Mažiau paaukoję gera-dariai taip būtų įamžinami gar-bės lentose ir taptų VTN garbės šeimyninkais. Garbės savininkų ir garbės šeimyninkų sąrašus jau ne kartą esame skelbė spaudoje. Jie yra gana ilgi. Kviečiame ir kitus tautiečius prisidėti prie šio svarbaus darbo. Jūsų auka

IŠ TĖVIŠKĖS LAIŠKU

Naujieji ūkininkai vasarą

BRANGIEJI,

visą savaitę man buvo labai smagu vis beskaitant Jūsų laišką. Galėjau džiaugtis ir savo laišku, rašytu žiemą, per pūgas ir šalčius, kurį dabar atsiuntėte iškarpoje iš "T. žiburių". Ačiū, kad nepamirš-tate pagosti mus ir dar išspaus-dinote mano rašytas mintis ir rū-pesčius.

Greit prašvito pavasaris, nu-sinešdamas sniegą, virtusį upė-mis. Sužaliavo medžiai, pražydo pirmos pavasario gėlės, tik obelys – mūsų sodo medžiai, šiemet ne-žydėjo. Pramečiui. Anksčiau, bū-davo, vis kelios obelys pražysta ir vaisių būna nors vasarai, o šiemet – tuščia sode ir rudenį bus tuščia kišenėje, nes vis tik litas – kitas, kad ir pigiai parduodant (po 15 ct.).

Kaip rašiau anksčiau, į banką įlindome, bet nedaug. Kažkokie kreditai... Bet vis tiek reikės už metų gražinti.

Ne, šito ūkelio neužstatėme. Apžiūrėjo bankininkai tą alytiškės dukros butą Alytuje. Dukra su šeima jame gyvena, bet dokumen-tai buvo mūsų su tėtuku vardu (a.a.). Todėl reikėjo gal savaitės laiko, kol dokumentus sutvarkė pas notarą, inventorizaciją ir vi-sur kitur, tai, kol gavo pinigų, reikalingus nužiūrėtam ratiniam traktoriui (6.000 litų), žmogus jį pardavė kitam. Sūnus ir visi mes labai išgyvenome. Dabar rado ki-tą, irgi ratinį, bet šis jau branges-nis – 9000 lt. nori. Tai dar išvažia-vo skolinis pas gimines, o kaip reikės gražinti – nežinia. Nors tai dar atrodo negreita – už metų, bet laikas greitai bėga, ypač kai skolas reikia gražinti.

Kviečių ir miežių nemažai pasėta, dabar jie gražiai žaliuoja. Kad tik užderėtų! Gyvulėlių pilni tvartai. Irgi išsiparduos, bet taip norimą traktorių jau turės. O tą paskolą tai "Ūkininkų sąjunga" įpiršo. Visiems po lygiai padalino – nei daugiau, nei mažiau – lyg ir turėjo imti. Gal kaip nors pergy-vensime ir šitą nemalonumą. Aš tokia jautri – neužmigau kelias naktis besirūpindama. Ir prieši-nausi visokiems būdais, bet paskui nusiraminau – kaip bus, taip bus. Pagyvensim, pamatysim.

Praeitą savaitę buvo vėl la-biau susirgęs alytiškis žentas. Vėl pasikartoję epilepsija sunkiu prie-poliu. Greitoji pagalba išvežė į ligoninę. Dvi savaites dukrai rei-ba prie jo budėti ligoninėje, o dienomis jai darbas mokykloje (tuomet prie jo budėdavo mama). Taip bendrom jėgom vėl išgelbėjo

nuo mirties. Bet ir be to jis vis tiek sunkus ligonis. Dabar jam jau ne tik galvą kreipia, bet ir sunkiai bepacina (lyg paralyžiuo-ja). O jam dar tik 35 metai... Vy-rukas pačiame jėgų stiprumė bū-tų, jei sveikas. Buvo laikas, kaip sumaniai jis parodė savo sugebė-jimus verslininkaujant. Jam sekėsi toje nedidėlėje prekyboje, bet žmogus nežina savo nelaimės, kada ji tave užklups. Ypač eismo nelaimė, kaip jam atsitiko su draugu bevaziuojant taip neti-kėtai.

Martelė su mergaitėmis vis braškėse. Padedu ir aš truputį – iki pirmo nuovargio. Ravime, kapliuojame, o runkeliai jau lieka "podukros" vietoje – juos rasime vėliau. Be to, pripirko chemikalų – išpurkš ir neliks žolii.

Braškės jau žydi. Tokie gra-žūs, balti žiedeliai, kaip žvakutės dega 25 arų plote, nuo miško iki Monikos pievos (gal prisimena-te), ten mūsų viltis pasodinta. Tai tikra viltis. Aš jas kalbinu: "Padėkite jūs, gražūs žiedeliai, išbristi mums iš šito vargo, šitų skolų". Gal vis kada nors atsitiesime. Nors sakoma, kad ne piniguose laimė, bet ir be jų sunku.

Ačiū Jums – gavau Motinos dienos dovanėlę. Manau, gal už ją reikia keletą kibirų nupirkti. Nau-jų, braškėms skinti... Tikimės, kad bus ką skinti. Dar šiemet reiks patiems ir pardavinėti, jei užaugs uogelės, o jau kai priausinsime visą ha, tada jau firma "Kraitelė" paims. Naują kibirą pirkome gal prieš kokių 5 metus, o prakiu-rsius bliūdus užlipdome vasku. Kai pamiršus padėdi kur šilčiau, tai kad pakvimpa tirpstantis vaš-kas, ir bliūdus vėl skylėtus.

Atrodo, kad jau vasara ir tė-tukas (a.a.) su kaimynu bites ko-pinkas... Išmirę jų nemažai šiemet per žiemos šalčius. Teliko 8 iš tu-rėtų 14-kos. Taip ir gyvename su praradimais ir dar vis su viltimi ateičiai.

Miela, kad gražiai Jūsų sū-naitėliai gyvena, antkėliai auga ir gerai mokosi. Linkime jums vi-siems sėkmės ir sveikatos. Mūsų kauniškė dukra su mergaite atos-togaus pas mus. Darbų darbėlių ūkyje galybės, kur tik akį užmeti. Ir darželyje jau naujų gėlių prisodinta prie buvusių anksčiau. Vis šaukiasi raukš, priežiūros, ravėji-mo. Dirbk, kiek tik širdis geidžia. Mūsų miesčionkėlės darbo nebijo ir rankelių susitepti nevengia.

Viso geriausio Jums visiems. Iki sekančio karo. Jūsų Verutė

Gera būti pas močiutę ir laukti grįžtančių iš darbo – mamos ir tėtės

beglobiams Lietuvos vaikams palengvintų greičiau baigti "Vaiko tėviškės namų" projek-tą. Jūsų atminimas čia liktų įamžintas ne tik garbės lentose, bet ir nuolatinėje našlaičių mal-doje.

Dabar VTN didžiausią pa-galbą gauna iš italų. "Bassano del Grappa" netoli Venecijos katalikai verslininkai finansuoja keturis šeimyninius namus. Jų statyba bus užbaigta spalio pra-džioje. Tikimės, kad šios orga-nizacijos pagalba ir toliau nesi-baigs.

– Jūsų linkėjimai visai Lietu-vai ir svetur gyvenantiems lietu-viams?

– Lietuvai visi linkėtume, kad kuo greičiausiai pakiltų iš dvasinės ir ūkinės duobės. Už-

senio lietuvių visi labai laukia-me Lietuvoje, tikėdami, kad jie gali suteikti ne tik ekonominę pagalbą, bet ir patarti, padra-jinti, sustiprinti. VTN Marijam-polėje su džiaugsmu sutinka kiekvieną svečią, kuris atvyksta jų aplankyti.

Aukas galima siųsti tiesiog į VTN valiutinę sąskaitą: for credit to State Commercial Bank of Lithuania; Fax 22/225726; Tėlex 261246 OPERA SU; S.W.I.F.T. Baru Lt 2X; for further credit to Kaunas Branch, "Vaiko tėviškės namai" account No. 06400029/700070432.

"Vaiko tėviškės namų" ad-resas Kaune: Druskininkų 4-1, 3000 Kaunas, Lithuania. Tel. 22 82 24.

Kalbėjosi – kun. K. J. Ambrasas, JD

Griškabūdžio šventovės atnaujintojai su klebonu kun. SIGITU MATU-SEVIČIUMI

Atnaujinta istorinė šventovė

Daug prisidėjo lėšomis tautiečiai gyvenantys Šiaurės Amerikoje

Griškabūdžio miestelis įsikū-ręs netoli Novos upės (1,5 km), 14 km į pietryčius nuo Šakių. Vie-tovė atsirado iškirstos girios vie-toje, Novos upės srityje. XVII-XVIII š. sandūroje čia atsikraustė Griška, pasistatydino sau būdą (trobą) ir vietovė davė savo var-dą. Į Griškabūdį atvyko vis dau-giau gyventojų, kinto girias ir me-dieną plukdė upėmis į Dancigą.

Keliai blogi, sunku griškabū-diečiams pasiekti Naumiesčio šventovę. Tai sužinojęs Vilniaus vaivada, LDK hetmonas kunai-gaikštis Mykolas Vyšniaveckis ir jo žmona Teklė Radvilaitė 1742 m. Griškabūdyje pastatė pirmąją šventovę. Ją pašventino Žemaičių vyskupas grafas Antanas Dominy-kas Tiškevičius, pavadindamas Šv. Mykolo Arkangelo ir Šv. Teklės vardu.

80 metų pralinkus, pirmoji šventovė pasidarė per mažą, tuo-met Naumiesčio vienuolyno kar-melitai sumanė pastatyti naują, kuri sutalpintų parapijiečius. Jur-barko seniūnas Ignas Potockis pa-rūpino medienos, pinigų.

Taigi Griškabūdyje lig šiol stovi XVIII š. šventovė, vėlyvojo baroko stiliaus, turinti klasicizmo bruožų. Tai respublikinės reikš-mės paminklas. Ši šventovė – vie-nintelis Lietuvoje aštuoniakam-pio plano medinis klasicistinių formų pastatas. Vidų puošia pen-ki gero menininko Gustry daryti altoriai, kuriuose yra po du žy-maus tapytojo Beidronskio pa-veikslai. Portike ant sienų nutapy-ti evangelistai su jų simboliais, iš šonų – Mozė su dešimčia Dievo įsakymų ir Aaronas, aukojęs Die-vui smilkalo auką. Vidų taip pat puošia polichrominė tapyba (res-tauruota 1970-1971 m., vadovė Elvyra Rugytė).

1819 m. veikė parapijinė mo-kykla. Spaudos draudimo metais Griškabūdyje ir apylinkėse gerai veikė knygnešiai. Dar gerokai prieš "Aušros" pasirodymą, kai visur viešajame gyvenime buvo bandoma švebelduoti lenkiškai, ant Griškabūdžio šventovės durų buvo užrašyta lietuviškai: "Namai mano–namai maldos". Šį lietuvi-bės centrą – šventovę XIX š. pa-baigoje sumanė remontuoti. Daug gero padarė kun. J. Mar-ma, kunigaivys net 35 metus. 1906 m.

Isteigtam "Žiburio" draugijos skyriui vadovavo kun. J. Mar-ma. ("Žiburys" – tai besimokančio ka-talikiško jaunimo draugija, padė-jusi rengti parapijos programėles, šventes). Kun. J. Marma po treje-to metų įsteigė biblioteką-skai-tyklą ir arbatinę.

Per Firmą pasaulinį karą su-degė dalis miestelio, varpinė. Nuo 1922 m. klebonavo Juozas Vaičaitis (poeto Prano Vaičiaio brolis). Atnaujino šventovę, pa-statė 1933 m. gelžbetoninę varpi-nę, modernios architektūros, ku-ri, deja, nesiderina su šventovės klasicizmo-baroko stiliais. Varpi-nės architektas, manoma, yra An-tanas Bistrickas.

Kun. J. Vaičaitis daug gero nuveikė Jėzaus Atsimainymo pa-rapijos šventovei ir parapijie-čiams. Per dvidešimt metų pasta-

tydino dvidešimt naudingų pa-statų, dažnai pridėdamas ir savas lėšas. Vėliau klebonavo kun. Juozas Adomaitis, kun. Pranas Litvinas. Pastarasis vėl remon-tavo šventovę. 1922 m. parapijos klebonu buvo paskirtas kun. Si-gitas Matusevičius. Tai jaunas, pasak parapijiečių, darbštus ir mėgstas bendrauti su žmonėmis, kunigas. Jis ėmėsi gelbėti archi-tektūros paminklą.

Per 200 metų laikotarpį šven-tovės stogas ir mediena apiro, bet dar išlikę autentiški. Per 1994 m. keturis mėnesius buvo atlikti sto-go atnaujinimo darbai (atliko įmonė "Režis", skardinimo dar-bus – UAB "Kauno restaurato-riai"). Stogo medienos atnaujin-i-mą atliko pagal naujovišką švei-carų "Renoantik" firmos techno-logiją: pašalino tik puvinius, ikl-i-javo armatūrą į sveiką medieną, vartodami specialią dervą. Taigi stogo skardinimas užtikrina vida-us tapybos apsaugą nuo drėgmės. Be to, atliktas stogo bokštelių ats-tatymas, sienų hidroizoliacija, kompleksiniai tapybos restauravi-mo darbai, pagaminti ir įstatyti langai, sienų vainikų pakeitimas. Dar beliko atstatyti tvoras ir nu-dazyti šventovę.

"Nebūtume galėję šventovės restauruoti ir paruošti 1997 m. įvyksiančiam 200 metų jubiliejui, jei nebūtų mūsų rėmėjų para-pijiečių užsienio lietuvių, kurie prisidėjo gausiomis aukomis. Pa-grindiniai iniciatoriai ir rėmėjai buvo Bronius ir Petrutė Andriu-kaičiai iš Čikagos. Labai daug au-kojo ir aukoja Albina Lingienė (JAV), buvusi griškabūdietė. Jiems priklausė didžiausia padė-ka. Taip pat dėkoju Onai Dovy-daitienei (JAV), Antanui Dėdi-nui (JAV), Jonui Suopiui (gyv. Broctone), Genovaitei Vasi-liauskienei iš Australijos. Ponios Vasiliauskienės a.a. mama taip pat paaukojo kuklias savo santau-pas. Nuosirdžiausiai dėkoju vi-siems aukotojams, padėjusiems išgelbėti nuo sunykimo Jėzaus Atsimainymo parapijos šventovę" pareiškė kun. Sigitas Matusevi-čius.

Belieka užbaigti darbus, iš-puošti žaliais vainikais altorius ir šventorių, palinkėti Dievo palai-mos aukotojams ir laukti šventi-nio Jėzaus Atsimainymo parapijos šventovės atpyčio gaismo.

Daiva Dulaitytė, Šakiai

SOLD COLDWELL BANKER REAL ESTATE Exact to best	DAIVA DALINDA, BBA, Broker Exact Tel. 416 231-5000 FAX 416 233-2713
	<i>Amerikos didžiausia namų pardavimo įstaiga Kanadoje!</i> Islington-Kingsway Realty Inc. Prezidentė, turinti 16 metų patyrimą, jums sąžiningai patars. Nemokamas namo įvertinimas. 2908 Bloor Street West, Etobicoke, Ont. M8X 1B6

LAISVOJE TĖVYNĖJE

NAUJA POLIKLINIKA

Kauno Šančiuose atidaryta nauja poliklinika, statyti pradėta 1990 m., aptarnaus apie 30.000 Šančių ir Panemunės rajonų gyventojų. Poliklinika turės 40 gydytojų ir apie 60 pagalbinio personalo narių.

Lietuva ir Turkija

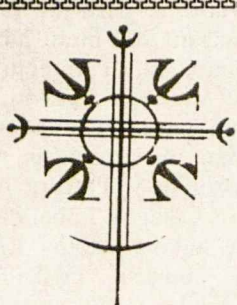
Vilniuje 1995 m. gruodžio 5 d. buvo įsteigta Lietuvos ir Turkijos draugija, kurios pirmininke išrinkta Halina Kobekaitė, Lietuvos nepaprastoji ir įgaliotoji ambasadorė Estijoje. Šios draugijos vadovai sausio 24 d. lankėsi Turkijos ambasadoje Vilniuje. Draugija turi tik 35 narius, kurie yra Lietuvos piliečiai lietuviai, karaimų, Lietuvos ir Kazanės totorių tautybių. Draugijos vicepirm. Tamarą Bairašauskaitę praneša, kad Lietuvos ir Turkijos draugijon gali įstoti ir Lietuvos piliečiai, su- laukę 18 metų amžiaus.

Šatrijos Ragana su ūsais

Regina Ališauskaitė "Lietuvos aidą" skaitytojams birželio 7 d. laidoje praneša: "Mažeikių senajame parke vakar pastebėta, jog išniekintas Marijos Pečkauskaitės-Šatrijos Raganos paminklas. Granitinė skulptūra (skulptorius Jonas Meskelevičius) stovi prie parko pagrindinio tako (čia yra žymių žmonių skulptūrų galerija), ant dirbinio kalnelio, nuo kurio vaikai ir paaugliai važinėja dviratukais ir riedučiais. Ant skulptūros veido juodais aerolio dūžais buvo išpurkšti ūsai, apvedžioti akių, nosies, burnos kontūrai. Ryškūs ir ankstesnio sudarkymo pėdsakai – į granitą įsigėję raudonai dažyti vyzdžiai, spalvintos lūpos..." Šis 150 metų senumo parkas turi beveik 20 hektarų plotą. Jis laikomas populiariausia Mažeikių gyventojų poilsio vieta, nes prie jo yra Mažeikių krašto muziejus su parodų salėmis ir futbolo stadionas, o truputį toliau – karių kapinės.

Nemokamas išblaivinimas

Panevėžyje darba pradėjo naujosios patalpos įsikūrusi medicininio išblaivinimo įstaiga. Pirmąją naktį naujoje blaivykloje praleido tryliką jon atvežtų panevėžiečių vyrų. Ši paslauga kainuoja 36 litus su puse. Blaivyklos darbuotojai, turbūt siekdami reklamos, pirmąjį klientą išblaivino nemokamai. Juk reikia pasigarsinti, kad Panevėžio blaivykla turi 21 vietą, geriau įrengtas pagalbines patalpas, dušą, tramdomąjį kambarį, trivietę nemokamą "palatą" jau anksčiau įsikolinusiems ir vis dar senajai blaivyklai.

"Dievas teikia mums meilę,
kad mylėtume tą, kurį
Jis mums duoda"

Lougheed's Limited
šeima ir tarnautojai

"Žmonės, kurie atjaucia kitus"

Sudbury Ontario

vyklai neatsilyginusiems klientams.

"AISIŲ KANKLELIŲ" ŠVENTĖ

Kanklininkus ir kanklininkes Panevėžyje tikimasi atgaivinti šio miesto apskritys "Aisių kanklelių" šventės pirmąjį Atvelykio sekmadienį Laisvalaikio centre. Ten juos sukvietė kanklių ir dainų entuziastės Regina Daniūnienė ir Konstancija Marcinkevičienė. Šion pirmojon šventės šįkart įsijungė Skriaudžių kanklių ansamblis, Pasvalio, Biržų, Naujamiesčio, Krekenavos, Kupiškio jaunieji kanklininkai, Birutės Liorytės vadovaujama Panevėžio liaudiško giedojimo grupė. Šventė baigta išvyka Krekenavon. Ten aplankyta kanklių meistro Rudžio sodyba, dėl silpnos sveikatos į šventę Panevėžyje negalėjusios atvykti kanklininkės Vanda Vaitiekūnienė ir Jadvyga Kriksčiūnaitė.

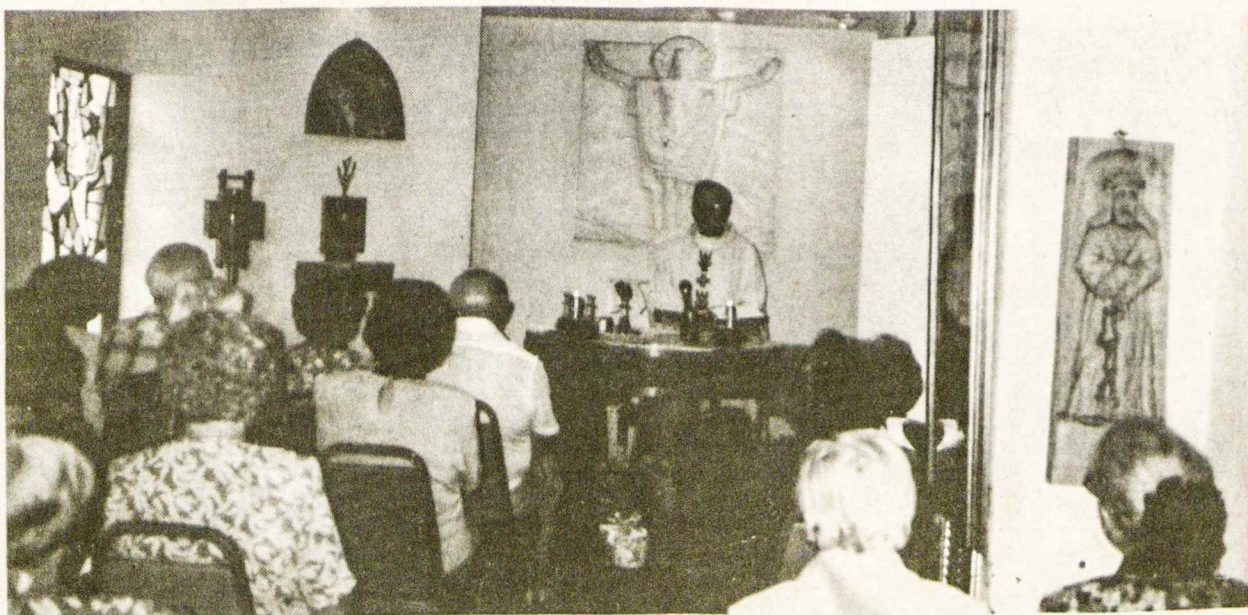
DŽŪKAI BIJO GRYBAUTOJŲ

Aldonos Zinkevičiūtės pranešimu "Lietuvos rytu", Alytaus ir Varėnos grybautojai Džūkijos miškuose pavasarinius grybus pradėjo rinkti birželio pradžioje. Tarp jų buvo rasta ir baravykų. Varėnos miškų urėdas Pranas Celevičius labiausiai yra susirūpinęs voveraitėmis. Mat jos sudaro miško paklodę, o ją visiškai gali išvartyti grybautojų antplūdis, padarydamas didelę žalą miškams. Pernai kilogramas voveraičių kainavo 20-30 litų. Tačiau ir tada samanos Džūkijos miškuose buvo vartomos specialiai pasigaminatims grėbliukais. O kas bus, jei šiometinė kilogram voveraičių kainą pasiekis 80 litų? "Lietuvos rytu" atstovė A. Zinkevičiūtė, turėjusi ilgesnį pokalbį su urėdu, pasakoją: "Pasak P. Celevičiaus, esant dabartinei ekonominei situacijai ne vienas žmogus grybavimo sezono laukia visus metus ir jam prasidėjus vėlgi stengiasi užsidirbti ir ateinančiai žiemai. Urėdo manymu, jokie apribojimai nesudrausmės žmonių..."

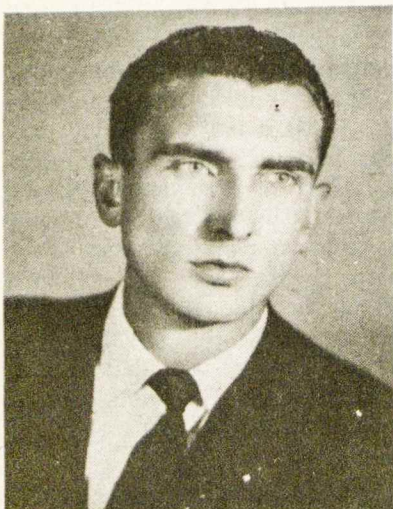
IŠLYDĖTAS AMBASADORIUS

Su Lietuva atsiveikimo Vokietijos ambasadorius Reinhartas Krausas, turbūt populiariausias diplomatas. Jis yra smuikininkas, grojantis altu, su koncertais apilankęs beveik visą Lietuvą. Jų per nepilnus trejus metus surengė beveik šimtą. Prez. Algirdas Brazauskas už kultūrinių ryšių stiprinimą Vokietijos ambasadoriui R. Krausui įteikė DLK Gedimino II laipsnio ordiną. Koncertuose jis dažniausiai dalyvavo su kitais lietuvių programų atlikėjais. Atsiveikininimas su ambasadoriumi R. Krausu įvyko nedidelėje medinėje XVIII š. Suginčių šventovėje Molėtų rajone. Toje istorinėje Šv. Kryžiaus atsiminimo šventovėje susirinko vietiniai gyventojai, atsiveikininimas iš Vilniaus atvykę Lietuvos seimo pirm. Č. Juršėnas, seimo ir ministrų kabineto atstovai, diplomatinio korpuso nariai. Išvykstantį Vokietijos ambasadorių R. Krausą jie rado Molėtų vidurinės mokyklos salėje, grojantį Švedijon išvykstančio panevėžiečių kamerinio orkestro repetitorijoje. Suginčiuose buvo juokaujama, kad Vokietijos ambasadorius R. Krausas esąs jų parapijos narys. Mat prie šios vietovės su senąja maža šventove jis yra nusipirkęs sodybą. Išvykdamas žadėjo apsilankyti Lietuvoje ir tikėjosi galėsių pakviesti lietuvių muzikų koncertams Vokietijoje.

V. Kst.

Šv. Kazimiero misijos koplyčioje St. Petersburg Beach Floridoje. Ji įrengta lietuvių pranciškonų vienuolyne
Nuotr. M. Borusienės

A. a. APOLINARAS JOČYS

Sao Paulo, Brazilija

ATSISVEIKINANT. Rokiškio mieste ir apskrityje gyvenantys tautiečiai yra labai dideli Lietuvos mylėtojai. Bet gyvenimo keliai ne visiems vienodi – vieniems geresni kitiems blogesni. Taip atsitiko ir su šia mūsų tautiečio šeima.

Juozas Jočys su žmona ir šeima mažamečiais vaikais 1926-1927 metais išsirengė į tolimą kelionę, į Pietų Amerikos Brazilijos valstybę. Du mažamečiai – Apolinaro sesutės – neišlaikė tropinio klimato ir mirė; trečioji sesutė jau paūgėjus, bet turėjo atsiveikinti su šiuo pasauliu 1993 m. Liko trys broliai – Vacius, Alfonsas ir Apolinaras, iš visų trijų brolių jauniausias, gimęs 1924 m. birželio mėn.

Pasiruošęs gyvenimui (jis buvo baigęs valdišką amatų mokyklą), Apolinaras susipažino su Lydija Juzevičiene ir 1951 m. sumainė aukso žiedus, sukurdamį gražią lietuvišką šeimą. Velionis buvo geras katalikas ir labai mylėjo Lietuvą, ilgėjosi jos, ypač rusų okupacijos metu. Jis buvo šaldytuvų specialistas. Juos gamino savo namuose, buvo įrengęs didelę dirbtuvę, nusipirkęs reikalingas mašinas, turėjo keletą darbininkų, bet sveikatai pablogėjus, jis daugiau nesigilino į savo darbą.

ALDONA ir BRIGITA URBANTAITĖS Atlantoje, GA, LB apylinkėse surengtoje gegužinėje (1996.VI.9) "Lietuvių olimpiada Atlantoje 96"

Šiais metais gegužės mėn. 12 d. mes visi lietuviai, išklause Mišių ir pasikalbėję šventoriuje, atsiveikinę išsiskirstėme kiekvienas į savo buveinę. Tą pačią dieną 7 val. vak. skamba mano telefonas ir praneša, kad Apolinaras mirė. Didelė staigmena mūsų apylinkėi. Turbūt tik jo šeimos nariai žinojo apie jo ligą? Jei kada kas važiuos į Brazilijos šventovę Aparecida do Norte, ten kiekvienas gali aplankyti lietuvišką kryžių. Tai a.a. Apolinaro Jočio darbas. Juo jis jamžino lietuvių vardą kartu ir savo šioje Brazilijos šventovėje. Išsėkis ramybėje gerbiama ir mylimas tautos sūnau.

GEGUŽĖS MĖNESIO PIRMAJĮ SEKMADIENĮ prieš Mišias lietuvis moters ir mergaitės, išsiri- kaviavus keliasdešimt metrų eilėje, gėlėmis ar gėlių puokštėmis giedodamos (padėjo ir vyrai) "Sveika Marija, Motina Dievo" ėjo prie Švenčiausios Marijos statulos ir padėjo gėles. Po Mišių mes kartu su kunigiu giedojome Šv. Mergelės Marijos litaniją, giesmę "Nenuženk nuo akmens, o Marija". Antanas

London, Ontario

KANADOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖI aukso: \$150 – P. Kuras; po \$50 – St. Keras, A. Petrašiūnas; po \$30 – Z. Didžbalis, kun. K. Kaknevičius, St. Navickas; \$25 – Ed. Petrauskas.

A. a. ONA PETRAŠIŪNIENĖ, viena pirmųjų pokario ateivių lietuvių Londone, slaugoma namuose vyro Andriaus, po ilgos ligos mirė Viktorijos ligoninėje š.m. gegužės 24 d. Gimė 1924 m. spalio 24 d. Vilkauskėje. Buvo visų gerbiama, taikaus, ramaus būdo. Šiluvos Marijos šventovėje laidojimų Mišiose giedoję velionės sūnau Andriaus Petrašiūno, jn., vedamas "Pasvaidintės" choras. Palaidota šeimos kapavietėje Šv. Petro R.K. kapinėse. Netektyje liko vyros Andrius, dukros – Liucija des Rosiers, Vida Petrašiūnaitė ir sūnus Andrius, jn., su šeimomis ir giminės. Kor.

Winnipeg, Manitoba

KANADOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖI aukso po \$20 – J. Grabys, V. Januška, V. Jančiukas, V. Rutkauskas, P. Ziminskas, J. Timmerman, V. Kriščiūnas, E. Kalasauskas.

Atlanta, Georgia

"LIETUVIŲ OLIMPIADA ATLANTOJE 96". Pasaulio olimpinės žaidynės Atlantoje sparčiai artėja. Į jas iš viso pasaulio suvažiuos tūkstančiai įvairių sporto šakų sportininkų, dalyvaus varžybose, sieks pergalių, medalių. Į šias pasaulines žaidynes atvyksta ir Lietuvos sportininkai. LTOK pirmininko Artūro Poviliūno pareiškimu, Olimpinės žaidynės dalyvaus apie 60 įvairių šakų sportininkų, kita tiek sudarys palyda – treneriai, gydytojai, masaižistai, žurnalistai. Į Olimpinę žaidynių atidarymą atvyksta ir Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas. Taigi Atlantoje laukiama mielių tėvynainių ir norima juos gražiai priimti. Tuo rūpinasi negausi, bet darbšti Lietuvių bendruomenė, kurią sudaro apie 30 grynai lietuviški ir didesnė dalis mišrių šeimų.

ALB Atlantos apylinkės valdybai vadovauja jaunosios kartos atstovė Ramunė Janušaitytė-Badauskienė, o jai talkina vicepirm. Aldona Urbantienė, iždininkas Algis Kličius ir sekretorė Vita Mace (neseniai atvykusi iš Lietuvos). Šios valdybos rūpesčių liepos 20 d., 3 v.p.p. dr. Vidos Rėklaitytės-Skandalakis gražioje sodyboje rengiamas prezidento, sportininkų ir svečių sutikimas-pabendravimas. Bus paruoštos įvairaus maisto ir atgaivinos vašės. LB valdyba labai prašo norinčių priimti dalyvauti pranešti iždininkui Algii Kličiui tel. JAV 770-992-6620 iki liepos 10 d. Vaisių auksa \$30 asmeniui.

Atlantos LB neturtinga. Renginiui reikia lėšų. Tad lėšoms suteikti birželio 9 d. Urbantų sodyboje įvyko labai įdomi gegužinė, pavadinta "Lietuvių olimpiada Atlantoje 96". Programą paruošė pirm. Ramunė Badauskienė ir Aldona Urbantienė. Jos sugalvojė įvairių sporto šakų varžybas, kuriose dalyvavo apie 15 vaikučių, neatsiliko ir vyresnieji. Varžybos baigėsi apdovanojimais ir vandens balionų sprogdinimu. Jų 300 paruošė Ramunė Badauskienė. Visi varžybų dalyviai buvo apdovanojami specialiais spalvotais kaspinais. Aldona Urbantienė ir aikštė atvedė sidabrinį balnų pabaloną arkluką. Ji pati buvo pasipuošusi senovės karalaitės drabužiais. Mažieji džiaugėsi galį pajodinėti arkluku. Atvyko keturi vyrai, nešini 4 dėžes dovanų – kepurėlių, kaukių, įdomios aprangos vaikams ir suaugusiems, žaislų ir kitokių papuošalų. Visa tai išdalino dalyviams, o jie tais "konstiumais" ir apranga tuojau pasipuošė ir dalyvavo "olimpiadoje". Tai buvo įdomi programa, kuri džiugino mažuosius ir vyresniusius. Maistą pagaminė valdyba su talkininkėmis. Gegužinėje dalyvavo apie 70 žmonių.

Artėjant Pasaulio olimpinėm žaidynėm, LB valdyba palaiko glaudžius ryšius ir su Lietuvos tautiniu olimpinio komitetu. Tuo džiaugiasi ir LTOK pirm. Artūras Poviliūnas. Tad dalyvaujantys olimpinės žaidynės atsiliepiame į Atlantos LB valdybos prašymą.

Jurgis Janušaitis

Paremkite "Tėviškės žiburius" auką, rėmėjo ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu. Iš anksto dėkingi – "TŽ" leidėjai

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel 905 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Išėvijos lietuvių vysk. Paulius Baltakis, OFM, birželio 11 d. iš Niujorko išskrido Lietuvon. Iš šios kelionės Niujorkan planavo grįžti liepos 31 d. Šį kartą jis žadėjo ne tik viešėti Lietuvoje, bet ir apsilankyti pas Latvijos, Estijos, Gudijos, Karaliaučiaus krašto, Seinų ir Punsko lietuvius.

Lietuvos karo mokyklos aštuonioliktosios 1936 m. laidos karininkų suvažiavimą iniciatorių grupės vardu šešiasdešimtmečio progą Lietuvoje organizuoja Petras Narinkevičius. Išėvijos spaudai išsiuntinėdama kvietime jis praneša, kad Lietuvoje gyvų tos laidos buvusių karininkų yra tik keliolika. Esą daug jų pasitraukę į Australiją, JAV ir Kanadą. Suvažiavimas turėtų įvykti š. m. rugsėjo mėnesį Kaune, Lietuvos karininkų ramovėje. Gyvuosius tos laidos narius užsienyje Petras Narinkevičius prašo nedelsti ir skubiai atsilipti jo adresu: Žemaičių 55-3, Kaunas 3000. Tame jam skirtame laiške iniciatorius Petras Narinkevičius atsiliepiantysis prašo žinių ne tik apie juos pačius, bet ir įjems žinomas jau mirusius ar žuvusius kitus Lietuvos karo mokyklos aštuonioliktosios 1936 m. laidos karininkus.

Čikagietis prel. dr. Juozas Prunskis, žurnalistas, daugelio premijų laureatas, savo gyvenimo saulėlydžiui pasirinko Ateitininkų namus Lemonte, kur dabar organizuojamas Pasaulio lietuvių centras. Iš Ateitininkų namų valdybos padėkos "Drauge" sužinojome, kad didysis mecenatas prel. dr. J. Prunskis pasirūpino ir Ateitininkų namų ateitimi, jiems padovanodamas 33 akurus žemės Ilinojaus Mokenoje. Ją bus galima išnuomoti ūkininkams ir už nuomą gaunamais doleriais sumažinti Ateitininkų namų Lemonte išlaidas. Mecenatui prel. dr. J. Prunskiui Ateitininkų namų valdyba surengė padėkos vakarą užmiestyje esančiame puošniame William Tell restorane.

Lietuvių dailės muziejus Lemonte prie Čikagos steigia "Tautųdystės galeriją" Pasaulio lietuvių centro patalpose. Jame bus suteikti lietuvių tautai skaudaus laikotarpio dailės kūrinių, nuotraukos, knygos, straipsniai ir atsiminimai. Galerijos pradžia muziejus jau turi kelias skulptūras.

Bushwicko LB apylinkės valdybos pirm. kun. Pr. Giedgaudas, OFM, apgailestaudamas pranešė, kad ši apylinkė turės užsidaryti, kai iš Bruklino pasitrauks ten savo centro turėdantis atsikąsij lietuvių pranciškonai. Greit kitos vietos reikės ir "Darbininkui". Esą Niujorko lietuviams jau dabar reikėtų pasirūpinti, kad šis laikraštis jiems galėtų tarnauti ir toliau. Naujųjų ateivių iš Lietuvos "Vermės" apylinkės valdybos pirm. dr. Algis Pliūra pranešė, kad ši naujoji apylinkė jau turi šimtą narių. Birželio mėnesį ji planuoja surengti dail. J. Bagdono kūrinių parodą, o rudenį visi galės pasidžiaugti vaikų piešinių paroda.

Australija

Pertho lietuvių kolonija Vakarų Australijoje, didelio nuotolio atskirta nuo kitų didesnių lietuvių kolonijų Australijos pietryčiuose, savo veiklą tęsia menkesniu mastu. Motinos dienos minėjimas gegužės pirmąjį sekmadienį buvo pradėtas kun. A. Savickio atnašautomis Mišiomis. Jis yra ir ALB Pertho apylinkės valdybos pirmininkas, pasveikinęs visus Lietuvių namuose bendriems Motinos dienos pietums susirinkusius tautiečius. Savo poezijos bandymais programon įsijungė Salomėja Zablockienė, trim dainom – Feliksas Garnys ir Angelė Stecienė su akompaniatoriaus Vyto Radzivano palyda. Vyrai motinoms sugiedojo "Ilgiausių metų", o tada visi žiūrėjo filmo apie Lietuvą. Minėjimas buvo baigtas loterija ir pietumis.

Birutė Augustė Pakalniškienė, gyvenusi Vakarų Australijos Mandurah mieste, mirė gegužės 9 d. Velionė palaidota gegužės 13 d. Karakattos kapinėse.

Lenkija

Varšuvoje lankėsi ryšiams su Lenkija Lietuvos seime sudaryta Tarpparlamentinė delegacija, vadovaujama Vytauto Pleckaičio. Ten jos nariai susitiko su Lenkijos seimo tarpparlamentine delegacija ryšiams su Lietuva, vadovaujama Adamo Dobronskio. Abiejų delegacijų pasitarime iškilų skirtingų nuomonių kai kuriais klausimais, neleidusių pasirašyti bendro susitarimo. Lenkai atmetė jau paskelbtą Vilniaus miesto teritorijos praplėtimą. Mat su tokia Lietuvos seimo nutarimu nenori sutikti Lietuvos lenkai. Esą šiuo klausimu nebuvo išsamaus pasitarimo su Lenkija. Lietuvos tarp-parlamentinės delegacijos vadovui V. Pleckaičiui atrodo, kad pastaraisiais metais sunormalėjusių santykių tarp Lietuvos ir Lenkijos bando sudrumsti Rusijos ambasada Vilniuje, gerokai suaktyvinusi savo veiklą.

Lietuvos ir Lenkijos seimų narių susitikimuose lenkai prisipažino, kad Lenkija per pastaruosius šešerius metus nėra išleidusi nė vieno vadovėlio lietuviškoms mokykloms Lenkijoje. Lenkų seimo nariams betgi nepatinka Lietuvos istorijos ir geografijos planuojamas dėstymas valstybine kalba lenkiškose Lietuvos mokyklose.

Century 21
OFFFORD
REALTY LTD.
Member Broker, 38 Hurontario St.,
Collingwood, Ontario L9Y 2L6

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwood apylinkėse kreipkitės į
Angėlę Šalvaiytę, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patars.
Darbo tel. 705 429-2121 ar 705 445-5640
namų tel. 705 429-6428

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje.

isikūres nuosavyuose namuose –

"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.

AKTYVAI PER 37 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:	PASKOLAS
kasd. pal. čekių sąsk. iki3.50%	Asmeninės nuo8.00%
santaukas3.00%	nekiln. turto 1 m.6.50%
kasd. pal. taupymo sąsk.2.50%	INDELIAI:
90 dienų indėlius3.75%	Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santauų dydį iki \$2,000 ir asmeninių paskolų drauda iki \$25,000. Be to, narių santaukos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu per 2 mil. dol. ir Kanados valdžios iki \$60,000 sumos draudimu
180 dienų indėlius3.75%	
1 m. term. indėlius4.25%	
2 m. term. indėlius5.25%	
3 m. term. indėlius5.75%	
4 m. term. indėlius6.00%	
5 m. term. indėlius6.50%	
RRSP ir RRIF (Variable)3.00%	
1 m. ind.4.25%	
2 m. ind.5.25%	
3 m. ind.5.75%	
4 m. ind.6.00%	
5 m. ind.6.50%	

Seekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

PIRMOJI LIETUVIŠKA SIUNTIMO BENDROVĖ KANADOJE

- * Laivu siunčiant \$8 už kubinę pėdą
- * Lėktuvu siunčiant \$5.50 už kilogramą
- * Pristatymas iki 50 kg \$14
- * Priimame visokias dėzes ta pačia kaina
- * Iš toliau siųsti per U.P.S.
- * Mes galime palydėti jus važiuojant į Lietuvą

Montrealyje – Leonas ir Genė Balaišiai tel. 514 366-8259
Hamiltono raj. – Bernardas ir Danutė Mačiai tel. 905 632-4558
Mississaugaus raj. – Algis ir Milda Trumpickai tel. 905 822-1827
Delhi, Simcoe – Andrius ir Gertrūda Usvaitai tel. 519 773-8007
Buffalo, N.Y. raj. Danguolė ir Don French tel. 905 871-1799

Informacijos klausimais dėl dolių siuntimo, maisto siuntinių kainoraščių, dėl palydėjimo ar pagalbos nuvažiuoti į Lietuvą prašome rašyti arba skambinti:

Genei ir Vyti Kairiams, 517 Fruitland Road,
Stoney Creek, Ontario L8E 5A6.

Tel. ir FAX 905 643-3334

KAIRYS BALTIC EXPEDITING

Greitai ir garantuotai pristatome Amerikos ir Kanados dolerius gavėjui į rankas. Pasirašytą pakvitavimą jums atsisiųsime. 4% iki \$2,000.00 plius pristatymas, 3% daugiau kaip \$2,000.00 plius pristatymas.

	AMER. DOL.	KAN. DOL.
Siunčiama suma	\$	\$
Paslaugos 4% ar 3%		
Pristatymas į rankas	 \$12.00	 \$15.00
Iš VISO	\$ 00	\$ 00
Siuntėjas:	Gavėjas:	
.....		
Tel.	Tel.	

Imperialistų kėsiai į Klaipėdos kraštą

JUOZAS VILĖNAS

Po Sovietų Sąjungos iširimo Rusijai atsigaujanant joje ima reikštis jėgos, kurios siekia atgaivinti imperiją, sudarydamos grėsmę ir Lietuvai. Savo išpuoliais prieš Baltijos valstybes yra pagarsėjęs V. Žirinovskis, kuris nesenai pakartoję padarysias viską, kad Baltijos valstybės būtų likviduotos, nes jos esančios ant Rusijos kelio į Baltijos jūrą.

Pretenzijas į Lietuvą 1996 m. gegužės mėn. taip pat pareiškė Rusijos dumos pirmininko pavaduotojas S. Baburino vadovaujama Rusijos liaudies sąjunga, įrodinėdama, kad Klaipėdos kraštas priklauso Rusijai pagal 1945 m. Potsdamo susitarimą. Pasak pareiškimo, Klaipėdos kraštas istoriškai priklausęs Prūsijai, kuri po Antrojo pasaulinio karo atiteko Rusijai, ir Sovietų Sąjungos vyriausybės nutarimu Klaipėdos kraštas buvęs perduotas administraciniam Lietuvos TSR valdymui. Todėl 1990 m. atsiūkusi Lietuva, nepripažįstanti „įstojimo“ 1940 m. į Sovietų Sąjungą, „pagal oficialią dabartinę logiką... neturi jokių juridinių teisių į Sovietų Sąjungai-Rusijai pagal Potsdamo konferenciją atitekusią teritoriją“ („Dienovidis“, nr. 20, 1996. V. 17).

Lietuvos užsienio reikalų ministerija, reaguodama į šį Baburino vadovaujamos organizacijos pareiškimą, įteikė Rusijos ambasada Vilniuje notą, kurioje atkreipė dėmesį į kai kurių Rusijos politinių veikėjų pastaruoju metu pasisakymus, kurie prieštarauja Lietuvos ir Rusijos 1991 m. liepos 29 d. sutarčiai dėl tarpvalstybinių santykių. Šia sutartimi abi šalys yra įsipareigojusios gerbti viena kitos suverenumą, teritorinį vientisumą ir sienų neliečiamumą pagal Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos principus („Draugas“, nr. 91, 1996. V. 9).

Lietuva į Klaipėdos kraštą turi daugiau teisių negu tikėtai pagal šią sutartį.

Tiesia, kad istoriškai Klaipėdos kraštas priklausė Prūsijai kaip jos dalis. Tačiau Prūsija yra lietuvių tėvovijos žemė. Vytautas D. tai labai aiškiai pareiškė Salyno derybų metu 1413 metais: „Prūsai yra taip pat mano protėvių žemė, ir aš jos reikalauju iki pat Uosos, nes ji

yra mano tėvų palikimas“. (Lietuvių enciklopedija, XII t., 25 psl.).

Dėl susidėjusių aplinkybių atėjusiai užvaldė Prūsiją su Klaipėdos kraštu, ir ji vėliau pateko Vokietijos valdžion. Vokietijai pralaimėjus Pirmąjį pasaulinį karą, Klaipėdos kraštas Versalio sutartimi 1919 m. buvo atskirtas nuo Vokietijos ir 1925 m. perduotas Lietuvos suverenumui. Tokiu būdu Klaipėdos kraštas teisėtai tapo Lietuvos respublikos teritorija.

1939 m. Vokietija, grasinama jėga užimti visą Lietuvą, priverė ją pasitraukti iš Klaipėdos krašto. Tai buvo neteisėtas jo atplėšimas nuo Lietuvos, nes pagal tarptautinę teisę jėga ar grasinant jėga užimta teritorija niekada netampa teisėta. Po to sekusios vokiečių ir sovietų okupacijos šios Klaipėdos krašto teisinės padėties nepakeitė: tiek Lietuva, tiek Klaipėdos kraštas buvo laikomi neteisėtai okupuoti. Okupacijos laikotarpiu pvz. oficialiuose Amerikos žemėlapiuose Lietuva visada buvo žymima su Klaipėdos buv.

Potsdamo konferencijoje 1945 m. Klaipėdos krašto klausimas nebuvo užimtas. Nutarime dėl „Klaipėdos miesto ir gretimoms srities“ buvo nustatyta tik tai laikina riba tarp Lenkijai ir Sovietų Sąjungai atitinkančių Prūsijos sričių, o teritoriniai klausimai buvo palikti spręsti taikos konferencijai.

Churchill'is buvo pareiškęs susirūpinimą, kad tokios linijos pripažinimas neįpareigojotų pripažinti sovietinės Lietuvos aneksijos, bet Stalinas tai praleido negirdomis ir tikėtai paprašė, kad britų ir amerikiečių vyriausybės pasižadėtų taikos konferencijoje parenti šios teritorijos perleidimą Sovietų Sąjungai.

Taigi pagal Potsdamo susitarimus Sovietų Sąjunga neįgijo jokių teisių nei į Rytprūsius, nei Klaipėdos kraštą. Todėl 1990 m. atstačiusi savo nepriklausomybę Lietuva teisėtai atsiukė savo teritorijos ribose su Klaipėdos kraštu. Tai patvirtina ir pasaulio valstybių Lietuvos pripažinimas bei diplomatinis santykių su ja užmezgimas.

Rusijos imperialistų kėsiniams į Klaipėdos kraštą nėra pagrįstas nei istoriniais faktais, nei tarptautine teise.

Sibirinių trėmimų minėjimas Klivlande 1996.VI.16. Iš k.: T. Tubalkain, miesto atstovas R. Konisiewicz skaito miesto mero M. White tai dienai skirtą raštą, kun. G. Kijauskas Nuotr. V. Bacevičius

Maironio mokyklos užbaigime aštunto skyriaus abiturientės groja kanklėmis su mokytojomis D. Radtkiene ir Ž. Janeliūniene, kitos skaito Maironio „Jūratė ir Kastytis“ Nuotr. Romo Puterio

Čiurlioniškas sudiev tautiečiui

Atsisveikinta su Rosčiu Baubliu Britanijos Londone

K. BARĖNAS

Britanijos lietuvių bendruomenė vėl neteko vieno veiklaus tautiečio: gegužės 26 d. mirė Londone gyvenęs 21. Rostislavas Baublys (1909-1996). Tai buvo mokytojo Petro Baublio vienas sūnų, kurių jis išaugino ir išmoksline kraštu.

Cariniais laikais vis šen ir ten stumdytas kaip lietuvis, tėvas Baublys nuo 1921 m. jau nepriklausomos Lietuvos buvo paskirtas Vilkijos vidurinės mokyklos direktorium. Kaip švietėjas, mokytojas, stipriai vertino mokslą, tai ir sūnų nei vienas nebuvo palikęs bemokslu. Du jų, Mikalojus ir Rostislavas, Vytauto Didžiojo universitete baigė technikos fakultetą. Ten pat po to ir dirbo kaip mokslo personalo nariai. Mikalojus jau turėjo ir daktaro laipsnį. Tačiau ilgam laikui išsiskyrimas su Lietuva ir jos mokslo įstaigomis taip ir neleido tiems dviem broliams pasiekti profesūros.

Rostis Baublys, kaip ap trumpintą jo vardą įpratome vartoti, iš Vokietijos stovyklų persikėlė į D. Britaniją. Iš pradžių gyveno provincijos mieste, o kai įsikūrė Londone, tai 1951 m. buvo išrinktas į Lietuvį Namų bendrovės valdybą ir dirbo joje apie dešimtą metų. Kai 1967 m. ruošėsi kuo iškilmingiau paminėti D. Britanijos Lietuvių sąjungos pirmąjį dešimtmetį, Rostis Baublys tai su kaktai paminėti Lietuvos sodyboje pasirūpino pastatyti kryžių, kuris ten tebėra ir prie kurio vyksta pamaldos, kai atitinkamomis progomis suvažiuoja didesnis kiekis lietuvių. Po kelių dešimtmečių kryžius buvo atnaujintas.

R. Baublui teko dirbti įvairiose komisijose. Viena tokių buvo sudaryta prie Nidos knygų klubo. Ji turėjo apsvaistyti leidykla atsiunčiamus knygų rankraščius. Ta komisija turėjo tik du posėdžius. Viename R. Baublys ir F. Neveravičius įtikino kitus narius, kad reikia išleisti A. Škėmos „Baltą drobulę“, o kitame nutarta, kad nereikia leisti generolo Grigaliūno-Glovackio atsiminimų knygos, nes autorius yra reakcininkas. Tokia buvo Baublio nuomonė, ir komisija jai pritarė. Po to Nidos knygų klubas leido knygas be jokių komisijų pagalbos.

Pasitraukęs iš LNB direktorių, R. Baublys daugiau jau niekada nebekandidatavo nei į DBLS ar LNB vadovybę, nors ten pajėgių žmonių ne kartą trūkdavo. Gali būti, kad jis norėjo vykdyti ne kitų sumanymus, o savo, nors 1957 m. įėjo į D. Britanijos lietuvių bendruomenės valdybą ir

A. a. ROSTIS BAUBLYS

atkakliai laikė savo namus jos būstine iki mirties, nors PLB vyriausioji vadovybė jau 1980 m. panaikino čia tą iš įvairių organizacijų atstovų sudarytą bendruomenę, pripažindama tik DBLS. R. Baublys ant savo namų durų laikė prikabinęs metalinę plokštelę su įgraviruotu įrašu, kad čia yra DBLB centras. Kietas, nepalaužiamas buvo Rostis Baublys!

Savo iniciatyva jis nemažai darbų yra atlikęs. 1961 m. jis suorganizavo Britanijos lietuvių tarybą, kurios nariais galėjo būti Britanijos piliečiai turintieji lietuvių. Kiek jų ten buvo toje taryboje, niekur nebuvo skelbta. Tada tvirtinta, kad pilietybę turinčių balsas politškai reikšmingas. Kurį laiką taryba (inž. R. Baublys) leido rotatoriniu spausdinamą nedidelį žiniaraštį, kurį siuntinėdavo britų spaudai. Pats Rostis yra pasakojęs man, kaip jis rūpindavosi detalii žinių tikslumu. Kai kažkokiai žiniai dar trūko vienos detalės, kad ji būtų šimtaproceniškai pavyzdinė, jis paskambino į Paryžių pasitikrinti. R. Baublui toks preciziškumas, sakykime, buvo būdinga jo ypatybė.

Kai laukėme atvykstant Britanijos lietuvių lankyti poeto Bernardo Brazdžionio, tai sutarėme, kad jis apsistos Baublų namuose. Pats Rostis pasakojo tada labai smagu nuotyki. Nepagalvojęs apie laiko skirtumus, paskambino jam į Kaliforniją 4 valandą ryto, norėdamas pasiklausti, ko poetas nemėgsta valgyti. Šiaip Juzė ir Rostis Baublai mokėjo pasotinti ir pavaišinti svečius.

Tos pačios tarybos vardu 1964 m. R. Baublys išleido Sibiro lietuvių parašytą maldaknygę „Marija, gelbėk mus“ anglų kalba, pasirūpinęs gauti tai knygutei arkiv. J. Heenan pratarmę. Kai ta laida išsišaižė, 1980 m. maldaknygė buvo pakartota ir šįkart su Westminsterio arkivyskupo kardinolo B. Hume pratarme.

Vienais metais propagandos reikalui Kalėdų proga atspausdino ant vokų lipdomą šūkį anglų kalba „Christmas is banned in Lithuania“. Nuo 1968 m. R. Baublys įvairius savo renginius ir darbus organizuoti pradėjo Lietuvių meno klubo vardu. To klubo vardu jis yra išleides Kipro Petrausko įdainavimų plokštelę. 1970 m. suorganizavo literatūrinį vakarą – susitikimą su K. Barėnu. Jis stengėsi padėti Lietuvos fotografams, kurie padarydavo gražių ir reikšmingų darbų, padėdavo jiems įsivertinti Vakaruose kasmet išleidžiamose geriausių fotografijų albumuose. Net ir pačias tas knygas nupirkdavo bei pasiūdavo tiems, kurių darbai jose būdavo išspausdinti. Matyt, atsidėkodami fotografai atsiųsdavo R. Baublui savo kūrinių, kuriuos jis daug kartų buvo išstatęs parodose Anglijoje ir Skotijoje. Kai 1967 m. Londone vyko kasmetinė Europos lietuviškų studijų savaitė, R. Baublio Lietuvių meno klubas to paties universiteto patalpose suorganizavo savo savaitę su paskaitomis, su literatūros vakaru, kuriame dalyvavo Eglė Juodvalkė, Eduardas Cinzas ir K. Barėnas, ir su paroda, į kurią filatelistas suvežė lietuviškus pašto ženklus, o pats rengėjas ten iškabino lietuviams pasigrožėti tas fotografijas.

Kaip R. Baublys vertino moston rodutį gal ir tas faktas, kad 1971 m., kai Britanijoje vyko ilgiau užtrukęs pašto streikas, jis išleido pašto ženklus! Nei jis steigė pašto agentūrą, nei ką, ir tų ženklų atspausdinimas jam kainavo, bet šitaip jis tą streiką paminėjo.

Vėlesniais metais Rostis daugiausia rūpinosi savo biblioteka. Knygomis ji mielai aprūpindavo Lietuvą. Ko gal trūko, tai Vakarų pasaulyje leidžiamų knygų ir žurnalų, nes čia leidyklos nemokamai nepajėgdavo siuntinėti savo leidinių. Bet jis turėjo įvairių dokumentų, M. Dobužinskio darbų, lietuviškų plokštelių didelį rinkinį, skaidrių. Susidūrę su lietuviška tema jo biblioteka pasinaudavo moksline, rašytojai.

R. Baublys buvo inžinierius. Jeigu kam prireikdavo tos specialybės žmogaus pagalbos ar kokio patarimo, tai kreipdavosi į jį. Kai prie Londono lietuvių šventės buvo nutarta mūryti priestatą, tai Baublys suprojektavo jį. Jei reikėdavo ką nors rimčiau patarkyti Lietuvių sodyboje ar Londono lietuvių namuose, jo vis būdavo šaukiamasi. Kiek kur jis privačiai kaip specialistas yra padėjęs tautiečiams, tai tik jis pats žinojo. Niekada nesu girdėjęs, kad jis bū-

Nedrašu kalbėti lietuviškai

Vargsta Lietuvos jūrininkai

B. STUNDŽIA

Dažnai kartojama, kad Lietuva yra jūros valstybė. Tai patvirtino 100 km ilgio pajūrys, neužšalantis Klaipėdos uostas (gal ateityje ir Šventosios) bei jau nemažas laivynas, kuris yra padalintas: prekybos laivyną priskyrė susisiekimo ministerijai, o žvejybos laivynas atiteko žemės ūkio ministerijai, kur prasidėjo jo nykimas.

Laivai ir vardai

Susisiekimo ministerijai priklausanči laivyno bendrovė „Lietuvos jūrų laivininkystė“ po truputį didėja ir valstybei neša keletą milijonų metinių pajamų. Baltijos laivų statykla pastatė du naujus laivus „Vytautas“ ir „Gediminas“, Italijoje nupirko laivą-keltą, kurį pavadino „Palanga“. Šis keltas plaukios Klaipėda-Kylis linija. Plaukioja dar kiti trys keltai – „Vilnius“ ir „Kaukas“ į Vokietijos uostus, o „Šiauliai“ į Švediją.

Įdomu, kad atgavus nepriklausomybę, devyniems laivams rusiški komunistiniai vardai buvo pakeisti rusų kapitonų vardais. Turbūt tikėtasi, kad nepriklausomybė bus trumpa. Teko apie tuos vardus kalbėtis su Lietuvos jūrų laivininkystės bendrovės vadinamuoju prezidentu kpt. A. Anilioniu ir rašyti spaudoje. Svarstant tą klausimą Klaipėdoje, susisiekimo ministeris J. Biržiškis prasiarė, kad vardų parinkimas laivams priklauso nuo savininkų. Laivynas yra valstybinė bendrovė ir jos prezidentas nėra savininkas, o tik tarnautojas.

Sovietai su trispalve

Po kelerius metus trukusios kritikos spaudoje ir karo laivyno vadų pasisakymų, rusų kapitonų vardais pavadintus laivus pradėta keisti buvusių lietuvių kapitonų vardais. Taip atsirado „Daugėla“, „Domeika“, „Marcinkus“, „Sulpinas“. Bet tas vykstas lėtai. Dar vis plaukioja laivai su vardais: „Dubinin“, „Chromcov“, „Reutov“, „Mereščikov“ ir „Stulov“. Nereikia stebėtis, kad Lietuvos laivus kai kuriuose užsienio uostuose ir dabar vadina sovietiniais. Ispanijoje Lietuvos laivą ir jūreivius prižiūroji policija ir kitaip jų nevadina kaip „sovietico“. Net ir į pasiuntinybės pareigūnų aiškinimus ispanai nekreipė dėmesio. Nors ir po lietuviška vėliava, rusakalbis kapitonas ir jo igula nesudaro įspūdžio, kad tai Lietuvos laivas. Užsienio uostai nenoriai įsileidžia Lietuvos jūreivius, nes jie laikomi sovietiniais.

Lietuvių kalba nepageidaujama

Laivuose kalbama ir įsakymai duodami rusiškai. Jei pasitaiko, kad laivą veda lietuvis kapitonas, tai jis irgi su igula palaiko ryšį rusiškai. Būnant laive

rusakalbiui kapitonui, keli lietuvių jūreiviai nedrįsta į kapitoną kreiptis lietuviškai, nes nenori, kad jiems laive darbas pasidarytų nemalonus ir tada turėtų laivą palikti. Rusai kapitonai stengiasi samdyti rusus jūreivius net nuperkant jiems Lietuvos pilietybę.

Ne be reikalo lietuvių jūrininkai skundžiasi, kad sovietinės imperijos laikais laivynė jų buvo mažuma, tikri posūniai. Nedaug kas pasikeitė ir dabar. Sakoma, kad trūksta lietuvių kapitonų ir nėra kuo rusakalbių pakeisti, bet nykstant žvejybos laivynui, atsiranda be darbo lietuvių kapitonų.

Klaipėdoje yra Lietuvių kalbos komisija, kuri lyg ir egzaminavo rusakalbius laivų vadovus, bet niekas nesistengia, kad laivuose vyrautų lietuvių kalba. Tai daugiausia priklauso nuo laivyno vadovybės, kurioje sėdi surusėjęs lietuvis.

Kaip praneša dienraščio „Klaipėda“ priedas „Mūsų jūra“, gegužės 4 d. krikštijant naujai Baltijos laivų statykloje nuleistą į vandenį laivą „Gediminas“, prezidentas A. Brazauskas su laivo kapitonu V. Rudžiu kalbėjo rusiškai apie laivo navigacines savybes. Gal jau planuojama vėl padaryti rusų kalbą oficialia, ar pritrūko lietuviškų žodžių?

Sukčių rankose

Žvejybos laivyno valdinė bendrovė „Jūra“, priklausanti Žemės ūkio ministerijai, pakliuvusi į įvairių sukčių direktorių rankas, baigia nykti, nes dirbtinai praskiskolino, laivus pusdykiai pardavinėja. Kiti laivai pateko į metalo laužą ar rūdija užsienio ir Klaipėdos uoste. Jūreiviams nusukami atlyginimai. Eilę mažesnių laivų įsigijo įvairūs vertelgos, kurie bando verstis kontrabanda, gabenti į Vakarus spiritą ir visokius iš Azijos kilusius laimės ieškotojus. Direktoriai keičiasi, bet padėtis vis blogėja, nes visi vadovai stengėsi greitai pralobti. Beje priešpaskutinis „Jūros“ b-ės direktorius, buvęs Jūreivystės mokyklos viršininkas, gavęs iš rusų 40.000 JAV dolerių kyšį, bandė parduoti apie 3.5 milijono dolerių vertės laivą už du milijonus. Tik vienas liko pagautas, o kiek nesvariai pasipelnusių išsisuko?

Dalį žvejybos bendrovės „Jūra“ laivų už skolas perėmė Žemės ūkio bankas, bet ir ten nesimato prošvaisčių.

Kartais žvejybos laivus išnuomoja užsienio bendrovėms. Pasitaiko, kad kapitonas susitaria su nuomininkais, tariamai atsiranda skolų, laivas atimamas, jūreiviams neįmokamos algos ir kartais jie neturi pinigų grįžti į Klaipėdą.

(Nukelta į 9-tą psl.)

tų parodęs kokį gobšumą, norą uždirbti, ir manau, kad visus projektus paremdavo ir patardavo nemokamai.

Tiesia, Britanijoje, rodos, vien Baublų namai buvo tokie, į kuriuos eidavo iš sovietinės Lietuvos ar jau ir laisvos atvažiuojantieji ir pasinaudodavo šeimininkų prieglobščiu. Kai kas ir pasakydavo, kad Baublys „ružnavas“. Įžeistas ir sujaudintas kartą pasiskakė man, kad buvo tautiečio įskystas Saugumui. O kad tokius dažnus svečius reikia ne tik pavalgydinti, bet ir pavaišinti, tai Juzė Baublė-

nė net sakydavo, kad ji ir apirusiomis kojinėmis turi pasitenkinti.

Dabar jau nebėra to lietuviškai darbštaus ir žmogiškai originalaus ir kitiems kritiško tautiečio. 1996 m. birželio 3 d. atsisveikinta su juo Londono „Mortlake“ krematoriume. Tasai paskutinis sudiev čia pradėtas Čiurlionio muzika. Kalbėjo klebonas kun. dr. J. Sakevičius, Ž. Šlekytė-Stanton pasikaitė Br. Mackevičiaus eilėraštį, R. Kinka pakalbėjo apie velionį, klebonas sukalbėjo maldą. Vėl ėmus skambėti Čiurlionio muzikai, įvyko tasai paskutinis sudiev.

Toronto atžalyniečiai 1996 m. birželio 1 d. paminėjo savo veiklos 25-metį. Nuotraukoje – naujausios atžalos užtikrina vieneto ateitį Nuotr. B. Tarydo

Į Lietuvą su Nordland Express

Siuntiniai laivu • Oro paštu	
Pinigų perdavimas • Prekybiniai pervedimai	
Nordland Express	1650 Bloor St. W., Toronto, Ontario, Canada M6P 4A8 Indian Rd. (išėjimas iš požeminio traukinio Keele stoties)
Darbo valandos:	nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. iki 6 v.v.
Skyrius: North York	Town Press 164 Willowdale Ave, North York, Ont. 416 222-4021
London	Jonas ir Marytė Narusevičiai 1055 Guildwood Blvd. 519 657-1751
Montreal	Andrejs Vitols 105 56th Ave., Lachine 514 637-9102

Nemokamas siuntinių paėmimas

Toronto: nuo pirmadienio iki penktadienio
Hamilton, Burlington, Oakville, Mississauga: pirmadieniais ir ketvirtadieniais
St. Catharines, Niagara Falls, Welland: ketvirtadieniais
Kitchener, Cambridge, Guelph, Brampton: pirmadieniais
Wasaga, Collingwood, Barrie: pirmasis mėnesio sekmadieniais
Windsor, Sarnia: antrasis mėnesio sekmadieniais
London: antrasis ir ketvirtasis mėnesio sekmadieniais

Už pietinės Ontario provincijos ribų: Siųskite siuntinius į Nordland Express su gavėjo, siuntėjo adresais ir talpos aprašymu. Bendrovėje mes užpildysime muitinės pareiškimą, sąskaita bus jums pasiųsta.

Dėl patogumo, pastovumo, išvaizdos ir ekonomijos turime įvairaus dydžio dėžių 1, 1.5, 2, 3 ir 5 kubinių pėdų. Taip pat galite įsigyti dėžių Anapilio knygyne, sekmadieniais ir kredito kooperatyve „Talka“, 830 Main St. E. Hamilton

JAV ir Kanados dolerių perdavimas

4% plius \$20 pristatymas iki \$4,999
3% nuo \$5,000

Siuntiniai su kanadiškais produktais
Lietuvoje mūsų sandėlyje:

Siuntinys nr. 1	10 kg miltų, 10 kg cukraus, 10 kg ryžių	\$50 (JAV \$38)
Siuntinys nr. 2	12 litrų augalų alyvos (4x3 litrai)	\$36 (JAV \$27)
Siuntinys nr. 3	4.5 kg vištienos buljonas	\$30 (JAV \$23)
Siuntinys nr. 4	6 kg žemės riešutų sviestas (12x500 gr)	\$34 (JAV \$26)
Siuntinys nr. 6	20 kg cukraus (10x2 kg)	\$48 (JAV \$36)
Siuntinys nr. 7	400 g tirpstantios kavos (2x200 gr)	\$48 (JAV \$36)
Siuntinys nr. 7	31 įvairūs kanadiški produktai (20 kg)	\$95 (JAV \$72)
Siuntinys nr. 8	17 įvairūs kanadiški produktai (14 kg)	\$65 (JAV \$49)
Siuntinys nr. 9	220 v. elektrinis šaldytuvas	\$75 (JAV \$57)

SKAMBINKITE

Toronto 416 535-5000

Už Toronto ribų 1-800-561-3113

FAX 416 535-5001

Kas tie Lietuvos bajorai?

Istorikų mažai tirtas klausimas. Tai spraga, kurią bando užpildyti Lietuvoje įsteigta bajorų sąjunga

PROF. K.P. ŽYGAS, Arizona

Lietuvoje neseniai atsikūrus Lietuvos bajorų sąjungai, kyla susidomėjimas Lietuvos bajorija. Buvo daug tokių, kurie manė, kad Lietuvos bajorai ir jų palikuonys seniai išmirę, buvo išstremti ar sunaikinti arba visiškai nutautėję, žodžiu, dingę be pėdsakų. Pasirodo, kad visai ne taip. Jau dveji metai gyvuoja atkurta bajorų sąjunga. 1994 m. suvažiavime Vilniuje gausiai susirinkę bajorų palikuonys priėmė statutą, sudarė valdybą ir tuo paveldėjo Lietuvos bajorų draugijos, veikusios 1928-1940 m., pareigas ir teises. Dabartinė sąjunga skirsis nuo tarptautinės draugijos užsiimama vieša kultūrine veikla.

Istorijos spraga

Prezidento A. Smetonos laikotarpio istorikai nespėjo prieiti ir tyrinėti bajorų luomo vaidmens. Norėdami pirmiausia skatinti tautos savimonę, jie daugiausia dėmesio skyrė Lietuvos kunigaikščių ir bendroms valstybingumo temoms. Nors Avižonis, Daugirdaitė-Sruogienė, Janulaitis, Šapoka ir kiti rašė apie bajorus, vis dėlto liko milžiniškos spragos mūsų istoriografijoje apie DLK-tę aplamai ir apie bajoriją. Tose spragose įsitvirtino bajorų įvaizdis, sukurtas literatūrinuose veikaluose (pvz. Maironio "Čičinskas"), kurie tik iš dalies atspindėjo istorinę tikrovę. Taip iki šių dienų tebėra daug nesusipratimų apie tą luomą, iš kurio kilo lietuvių tautos savimonė, DLK-tės kariuomenė, valstybinio aparato pagrindas, švietimo sistemos stuburas, šventovių rėmėjai, mokyklų steigėjai ir kt.

Sovietiniais laikais Lietuvos istorija buvo nutylima, iškreipiama. Lietuvoje gyvenantiems teisingesnį praeities vaizdą buvo galima susidaryti tik iš tėvų ir senelių pasakojimų. Tuomet Lietuvoje ir istorinį vaidmenį Lietuvos gyvenime. Pavyzdžiui, pats žodis "bajoras" yra kildinamas ne slavų žodyne, bet iš mongolų-turkų šaknies "bai", reiškiančio turta, didiką, ir iš turkiško žodžio "bajar", reiškiančio valdovo gvardijos šaukniuotus raitelius. Lietuviskai išvertus, išeitų, kad bajoras – tai karvedys arba kariškis. Kadangi bajorai sudarė DLK-tės kariuomenę, karuose bajorai pirmutiniai rizikavo savo galvomis. Lietuvoje-Lenkijoje arti 10% gyventojų priklausė bajorijai, o kai kuriuose valsčiuose net dau-

giau. Taigi bajorija sudarė aukštesnį nuosimtį negu bet kurioje kitoje Europos šalyje.

Bajorystė Lietuvoje nuo pat pradžių buvo surišta su žemės valdymu, su karo tarnyba kunigaikščiai ir su tarnyba kraštui. Senovėje ši tarnyba kraštui apimdavo naujų pilių statybą ir senų pilių atnaujinimą, vėliau – kanceliariines pareigas. (Bajorams buvo draudžiama užsiimti verslu ar gamyba). Manoma, kad pačioje senovėje vienas bajoras stovėjo kunigaikščio raitelių pulkus, atstovaudamas dešimčiai savo giminės ar apylinkės vyrų. Vėliau, ypatingos grėsmės atvejais, tas santykis pasikeisdavo į vieną bajorą iš aštuonių ir kartais net penkių vyrų, kurie pasilikdavo sodyboje, valake ar dvare. Jeigu bajoras neatlikdavo savo karinių pareigų, prarasdavo savo žemes ir bajorystę. Kita vertus, jeigu laisvasis valstietis įsijungdavo į kunigaikščio kariškį, jis tapdavo bajoru ir, kovoms pasibaigus, gaudavo žemių.

Atsiminkime, kad DLK-tėje Vytautas nebūtų galėjęs laimėti savo ilgo ginčo su Jogaila be Lietuvos bajorų, stovinčių jo užnugaryje. Taip pat reikėtų pabrėžti, kad Lietuvos bajorija nėra garbėtroškų šeimų fantazija arba išgalvota klastotė. Kai kurias Lietuvos bajorų šeimas jau galima užtikti kitų kraštų kronikose, išlikusiose nuo XIV š. ir net ankščiau. Pažymėtina, kad Žalgirio mūšio poveikyje iš 1413 m. Horodlės aktuose išvardintų 47 Lietuvos krikščioniškų bajorų šeimų kai kurios giminės neišmirė ir jų palikuonys tebegyvena iki šiol.

Bajorystė senovėje

Lietuvos kunigaikščiai buvo ypatingi karo vadai – su bajorų talka bei kitų tautų samdytais kareiviais jie užkariavo milžiniškus plotus tarp Baltijos ir Juodosios jūros, kurie išliko DLK-tės sudėtyje iki pat jos padalinimo XVIII š. gale. Pavyzdžiui, 1618 m. Lietuvos ir Lenkijos valstybė apėmė 990,000 kv kilometrų. Tuomet tai buvo didžiausia valstybė visoje Europoje, apimanči daugiausia žemės, negu Prancūzija ir Ispanija sudėjęs kartu. Tuo metu Lietuvos-Lenkijos teritorijoje gyveno 9 milijonai žmonių. Tai buvo daugiau kaip dukart negu Elzbietos I-sios valdomoje Anglijoje.

Nors lietuvių skaičius tolimoje praeityje nėra tiksliai žinomas, apskaičiuojama, kad Vytauto laikais lietuvių apytiksliai buvo 500,000; Žygimanto Senojo laikais – apie 750,000,

Žygimanto III Vazos laikais – 900,000. Atsimenant, kad XVI š. pradžioje DLK-tėje gyveno keturi milijonai žmonių, lietuvių nuosimtis DLK-tės žemėse sudarė apytiksliai penktadalį ar ketvirtadalį visų gyventojų skaičiaus. Po 1569 m. Liublino unijos su Lenkija lietuviai sudarė gal dešimtadalį šio jungtinio krašto gyventojų skaičiaus. Šitokie demografiniai santykiai mums padeda bent iš dalies suprasti DLK-tės valdovų ir bajorų sprendimus, bandant valdyti šiuos milžiniškus plotus ir ginti šios išplėtos teritorijos pakraščius.

Bajorai ir Liublino unija

Mes esame linkę vertinti Liublino uniją šių dienų išmintimi kaip dar vieną nuosmukį lietuviškosios bajorijos sulenkėjimo procese. Tačiau turėtume sutikti, kad DLK-tės atstovams, susirinkusiems Liubline, kažin ar nutautėjęs iš viso atėjo į galvą. Pažvelgę į to laikotarpio žemėlapius pastebėtume tuometinę DLK geopolitinę padėtį ir suprastume, kad tada lietuviams pirmiausia reikėjo karių sąjungininkų prieš Turkiją ir prieš Maskvą. Lenkams sąjungininkai irgi buvo naudingi, nors tuomet jiems buvo dar svarbiau gauti teises savo bajorijai įsikurti Ukrainoje bei kitose derlingose, bet apytuščiose žemėse DLK pietuose ir pietryčiuose, kurios sudarė didesnę pusę sujungtos valstybės plotų.

Jeigu Vytautas Didysis galėjo šias žemes užimti, žygiuodamas nuo Trakų iki Juodosios jūros, tai reikėtų pastebėti, kad Turkijos sultonai taip pat galėjo šį žygią pakartoti atjodami su savo kariais per Trakus ir Vilnių iki pat Baltijos pakrantės. Suleimanas I Didysis, kurį net jo priešai Europoje vadino "Magnificencija", buvo sukaupęs imperines karines jėgas: jo laivynas viešpatavo Viduržemio jūroje nuo Gibraltaro iki Graikijos; jo kariuomenė užėmė Bagdadą ir spaudė Indiją rytuose, Lenkiją ir DLK-tę šiaurėje.

Liubline susirinkę bajorai gerai atsiminė, kad jų jaunystėje Jogailaitis Liudvikas II-sis zuvo kovose prieš Suleimaną (tuo Čekija ir Vengrija amžinai išėjo iš Jogailaičių paveldo). Nors Suleimanas buvo pasirašęs amžinąs paliaubas su Žygimantu Senuoju 1533 m., nors Suleimanas mirė kovose Vengrijoje 1566 m., – niekas Liubline negalėjo pranašauti, kad jo ipėdiniai tada planavo Lenkijai ar Lietuvai. Laimė visai Europai, kad Austrijos Don Juanui ir są-

Vienišas Lietuvos medis, sužaliavęs pavasario kaitroje

Nuotr. H. Paulausko

jungininkų admirolams pasisekė sunaikinti Turkijos laivyną Lepanto mūšyje 1571 m. Tačiau Turkijos kariuomenei išlikus nesunaikintai, sultonų grėsmė Europai išnyko tikrai 1683 m., po Sobieskio pergalės Vienoje. Tame polibulijiniame per ilgiau kaip šimtmetį užsitęsusiame laikotarpyje turkai (arba jų sąjungininkai kazokai ar totoriai) nuolat nerimavo, sudarė karo pavojų Lenkijos ir DLK-tės pietinėse dalyse.

Liubline suvažiavusiems bajorams akivaizdžiai grėsė Ivanas IV "Žiaurusis". Siekdamas užimti uostus Baltijos jūroje. 1558 m. jis pradėjo Livonijos karą, kurį tęsė 24 metus iki pat savo mirties! Tame laikotarpyje Lietuva ir Lenkija priešinosi jam Livonijoje, bet tai silpnino abu kraštus ir ištuštino jų židus. Ivanas Žiaurusis siekė užimti Baltijos krantus ne vien karu. Tapęs našliu 1560 m., jis tuojau pasiūršo Katarinai, karaliaus Žygimanto Augusto seseriai, ir įvairiais būdais bėdė populiarinti Lietuvos-Rusijos sąjungos mintį. Atsižvelgdami į Ivano Žiauriojo daugiau kaip tris tūkstančius nužudytų rusų bajorų 1565-1572 m. opričinios laikotarpio, atsimindami, kaip 1570 m. jis sunaikino Didžiojo Naugardo pirklius, dvasiškius, didikus (kartu su jų žmonomis ir vaikais – Lietuvos bajorai Liubline turėjo ieškoti sąjungininkų.

Ivano Žiauriojo grėsmė Lietuvai nepraėjo ir po Liublino sutarties. Jis sumanė kandidatuoti į Lenkijos karūną, bet galima džiaugtis, kad 1572 m. jis nesutiko su keliom smulkio-

karūnavimo sąlygom ir kad dauguma bajorų liko jo nepapirkti.

Bajorai ir carai

Maždaug po dviejų šimtmečių pagaliau užėmus ir pasidalinus DLK-tės žemes, Rusijos carai nepasitiekė Lietuvos bajorais. Nors kai kurie bajorai (pvz. Mykolas Oginskis), tikėjosi atgauti nepriklausomybę per caro Aleksandro I ir Maskvos malonę, tačiau dauguma iš jų luomo įsijungė (kad ir be ypatingo entuziazmo) į Napoleono kariuomenę žygyje prieš Maskvą. (Čia prisimename, pvz. Domininko Radvilos 8-tąjį ulonų pulką bei kitas ginkluotų raitelių ir pėstininkų gruputes).

Carai nedovanojo bajorams už tai, kad jie prisidėjo ir vadovavo įvairiems XIX š. sukilimams prieš Rusiją. Kadangi bajorija sudarė to laikotarpio teisėtos opozicijos nugarauklį, carai prižiūrėjo bajorų veiklą Vilniaus, Kauno, Gardino gubernijose ir jų teises nuolat karpydavo arba mažindavo. Pavyzdžiui, po vis griežtėjančių įstatymų, liečiančių bajoriškos kilmės įrodymus, šitie procesai buvo visiškai sustabdyti po 1845 m. Carai draudė Lietuvos ir Lenkijos bajorams savitarpį pardavinėti savo žemes, nors jas buvo galima parduoti rusams. O kad toliau silpnėtų Lietuvos bajorija, carai neskirdavo lietuvių į valstybines tarnybas ar pareigas. Lygiagrečiai buvo vykdomas nusistatymas atskiesti senas lietuviškos bajorijos gretas, pakeičiant į bajoriją caro tarnyboje nusipelnčius asmenis ir jų šeimas.

Lenkai kaltina savo ambasadorių

Vilniaus ir Gardino krašto bičiulių draugijos pirmininkas A. Dawidowicz parašė Pasaulio lenkų sąjungos pirmininkui A. Stelmachowski'ui atvirą laišką, kurį išspausdino Toronto lenkų savaitraštis "Głos Polski" š. m. birželio 14 d. laidoje. Jame tarp kitko rašoma:

"Politika, kuriai Lietuvos respublikoje vadovauja Lenkijos respublikos ambasadorius ponas Jan Widacki, siekia lenkiškų organizacijų skaldymo ir jų nuvertinimo, jo demokratikai išrinktų vadovų šmeižimo, Vilniaus lenkų universiteto juodinimo, priešinimosi Lenkų namų Vilniuje statybos idėjai, trukdo buvusių lenkų visuomeniškų organizacijų pastatytų už lenkų pinigų namų teisių gynimui, neremia mūsų tautiečiams Lietuvos respublikoje nuosavybės grąžinimo politikos, nesirūpina šioje respublikoje lenkų švietimui ir nepaiso į ambasadą plaukiančių mūsų tautiečių skundų, kurių dauguma yra Lenkijos piliečių palikuonys. Visa tai ipareigoja mus daryti išvadą, kad brutali, arogantiška ir tiesiog ciniška pono ambasadoriaus Widackio veikla yra nukreipta prieš šiuo metu Lietuvos respublikai priklausiančioje teritorijoje gyvenančius lenkus, yra priešinga lenkų interesams ir taip pat pažeidžia žmogaus teises".

Tame pačiame laiške A. Dawidowicz giria Pasaulio lenkų sąjungos pirmininką A. Stelmachowską už teikiamą Lietuvos lenkams globą ir jų reikalų gynimą.

Nuosaičius Lietuvos lenkų veikėjai, kaip pvz. Cz. Okinczy, nusiskundžia, kad visa Pasaulio lenkų sąjungos finansinė parama yra skiriama konflikto su lietuviams siekiančioms organizacijoms. Tam reikalui yra skiriami milijonai JAV dolerių.

Kaltinamas Lileikis

Toronto lenkų dienraštis "Gazeta" š. m. birželio 20 d. laidoje rašo: "88 metų Aleksandras Lileikis, hitlerininkų okupacijos metais buvęs Vilniaus apskrities slaptosios policijos viršininkas, neseniai netekęs JAV pilietybės, kaip praneša Lietu-

vos žiniasklaida, trečiadienį (VI. 19) grįžo į Lietuvą. Lileikis yra įtariamas bendradarbiavimu su vokiečiais žydų ir kitų tautybių asmenų, jų tarpe ir lenkų, naikinimu. Jo išdavimo Izraeliui neseniai reikalavo Los Angeles Wiesenthal'io centras. Antrojo pasaulinio karo metu hitlerininkai išžudė 55.000 iš 60.000 Lietuvoje gyvenusių žydų kilmės asmenų. (Skaičiai netikslūs, J.B.). Nėra nė vieno gyvo liudininko, kuris galėtų patvirtinti jo atsakomybę už žydų naikinimą. Yra tik Lileikio pasirašyti dokumentai, iš kurių aiškėja, kad jis perduodavo apie žydus ir taip pat apie kitų tautybių asmenis, pvz. lenkus, informacijas. Jie vėliau buvo suimami ir perduodami vokiečiams".

Pasaulio spaudoje apie Lileikį yra daug rašoma. Jis buvo pavadintas pačiu kruviniausiu nacių, kuris kada nors atvyko į JAV, ir Lietuvos policijos viršininku, kuris dalyvavo 60.000 žydų žudyme.

Gausioje literatūroje apie Lietuvos žydų holokaustą Lileikis neminimas. Vytautas Žeimantas knygoje "Teisingumas reikalauja" surado "nacių" vysk. Vincentą Brizgį, bet ne Lileikį, nepastebėjo jo savo dienoraštyje, pagal kurį Sobol parašė dramą "Vilniaus getas". Apie jį nieko nerašė nei Ran Leizer knygoje "Jerusalem of Lithuania", nei Chaim Lazar atsiminimuose "The Jewish Resistance", nei Dov Levin išsamioje knygoje "Fighting Back", nei "Encyclopedia Judaica", nors aprašė Klimaičio "veiklą" Kaune, nei kiti. Lileikį tik paminėjo Yitzak Arad knygoje "Ghetto in Flames" kaip Vilniaus saugumo viršininką, tačiau žydų žudymu apkaltino kitą saugumo asmenį. Neatrodė, kad paminėti rašytojai nerūpestingai atliko savo darbą, nepastebėdami A. Lileikio. Greičiausiai nebuvo tam pagrindo.

Grįžęs į Lietuvą Lileikis buvo paguldintas ligoninėje. Prokuratūra žada jį apklausinėti liepos mėnesį. J.B.

● Esame didingos istorijos tauta ne tik laimėjimais, bet ir pralaimėjimais — ne tik Žalgiriu, bet ir Kražiais. DR. J. GIRNIUS

16-osios lietuviškos divizionijos kariai su vėliava. Joje įrašyta lietuviškai: "geriausia 16-osios lietuviškosios šaulių divizionijos daliniai. Nuotrauka iš Algirdo Vileikio leidinio "Vilnius Tarybų Lietuvos sostinė", Vilnius, "Minties" leidykla 1986 m.

Paskutiniai planai

Žymiai daugiau šviesos į Vilniaus kovą įneša 1921 m. Vilniuje gimęs inž. Lionginas Tomaševskis. Pradžioje jis AK ejo ginklų taisymo viršininko pareigas, vėliau ryšininko tarp Vilniaus ir "Pohoreckio" grupių. Išvengė sovietinio tremimo, kurį laiką gyveno Vilniuje, repatriavo į Lenkiją. Prisiminimuose jis rašo: Nuo 1943 m. rudens fronto linija Gudijoje buvo gana rami. Ji ejo į rytus nuo Bobrujsko, Mohilevo ir Oršos. Jaučiama buvo tyla prieš audrą. Ji reiškė sovietinį puolimą, ir tai greičiausia Vilniaus kryptimi.

Apygardos komendantas plk. Aleksandras Krzyżanowski ("Vilk") ruošė Vilniaus kraštui paskutinius planus "Buży" (audra) akcijai. Vyriausios AK vadovybės nutarimu veiksmai turėjo būti vedami ne visuotiniu tautos sukilimu, bet vykdamu puolimus besitraukiančios vokiečių kariuomenės užfrontėje bei sabotuojant susisiekimą ir ryšių prie-

mones. Toku būdu AK daliniai prieš žygiuojančią sovietinę kariuomenę turėjo suvaidinti šeiminių vaidmenį, viešai išreiškdami Vilniaus kraštui visišką Žečpospolitos suverenines teises.

Balandžio mėn. viduryje "Vilko" įsakymu kartu su štabu buvo įsteigta specialus veiksmų vedimui organas. Jis buvo pavadintas Vilniaus apygardos AK dalinių vadovybe. Sudarytos keletų brigadų kovinės rikiuotės. Vilniaus rikiuotės vadu paskirtas mjr. A. Olechnovič ("Pohorecki"), grupuotės nr. 2 (šiaurės) mjr. Mečišlovas Potocki ("Vėgielny"), trečios grupės – Ašmenos kpt. Česlovas Dėbicki ("Jarema"), o Vilniaus igulos komendantu paskirtas mjr. Leonas Koplevski ("Skarbek"). 1994 m. birželio mėn. pradžioje "Vilk" su štabu persikėlė į Dieveniškės, tik 60 km nuo Vilniaus. "Vilka" Vilniuje pavaduodavo plk. L. Kšešovskis.

(Bus daugiau)

Kautynės dėl Vilniaus

Sovietams grįžtant į Lietuvą, vokiečiams atkakliai ginantis, lenkų "Armia Krajova" ir kiti kariniai junginiai bandė vieni patys ir pirmieji užimti Vilnių. Apie tai prisimena tų kovų dalyviai

KAZYS BARONAS, Vokietija

Lemtingos buvo mūsų sostinės 1944 m. birželio-liepos mėn. dienos, nes Raudonoji armija pradėjo artėti prie Vilniaus. Gedimino miestą užimti taikstėsi lenkų partizanai, įsijungę į "Armia Krajova" (AK) eiles. Jos vadas gen. Bor-Komorovski savo prisiminimuose rašo: "Pirmomis liepos mėn. dienomis Raudonoji armija užėmė Smurgainius (apie 50 km į rytus nuo Vilniaus – K.B.). Plk. "Vilk" (Krzyżanowski – Vilniaus apygardos vadas – K.B.) nutarė pagrindinėm jėgom, apie 5 tūkst. vyrų, iš liepos mėn. 6 d. į 7 dieną suduoti smūgi Vilniui, kartu įsakydamas pradėti kovą slaptiesiems daliniams pačiame mieste. Vilniaus užėmimas buvo "Burzy" (audra) uždavinio, puolant jį iš trijų pusių: šiaurėje turėjo žygiuoti maj. "Vengielno" grupuotė, šiaurėje – maj. "Pohoreckio" ir pietuose – maj. "Jaremy".

Vokiečiai atkakliai gynėsi

"AK miesto daliniai, pradėję kovą pačiame Vilniuje, vedė ją būriais, nes vokiečiai įsakė evakuoti miesto dalis. Tad nutruko ryšiai, neleidžiant susijungti būriams – skyriams į didesnes gruputes. Atkaklioje kovose mūsų daliniai užėmė at-

skiras miesto dalis. Ketvirtą val.p.p. į kovą įsijungė sovietinė kariuomenė. Kova dėl Vilniaus truko keletą dienų, nes vokiečiai atkakliai gynėsi. Tik liepos 13 d. jų pasipriešinimas buvo palaužtas. Mūsų daliniai garbingai dalyvavo kovose. Dalis kovėsi už miesto ribų, persekiodami besitraukiančius vokiečius".

Liepos mėn. 14 d. Naugarduko apygardos vadas "Polešuk" telegrama pranešė: "Vilnius užimtas, dalyvaujant AK, kuri įžygiavo į Vilnių. Didelis sunaikinimas ir nuostoliai. Santykiai su sovietine armija tvarkingi (poprawne)". Pasikalbėjimai eigoje, Vilniaus liepos mėn. 14 d. pergveno labai trumpą, tačiau džiaugsmingą akimirą. Miesto lenkiškumas akivaizdus. Pilna mūsų karių. OPL (obrona przeciwlotnicza – priešlėktuvinė

apsauga – K.B.) lenkiška. Įmonėse ir dirbtuvėse steigiami lenkiški komitetai ir valdybos. Administracinė valdžia pasirodys artimiausiu laiku. LIETUVIŲ NĖRA". (K.B.)

Neilgai truko šis entuziazmas. AK daliniams maskoliai (taip vadino rusus gen. Bor-Komorovski – K.B.) uždraudė būti mieste, paskirdami jiems telktis Vilniaus pietvakarių rajone. Augo įtėmpimas. Plk. "Vilk" įsakė sutraukti visus AK dalinius į vakarus nuo Rudininkų girios, Turgelių-Taboriškių rajone ir susiburti ten liepos 16 d. rytą. Nuo liepos 12 d. prie plk. "Vilk" būstinės buvo priskirtas sovietinis ryšio karininkas. Liepos 15 d. "Vilk" pranešė: "Kaip AK dalinių vadas buvau pakviestas gen. Černiachovskio, III-čio Gudijos fronto vado. Pa-

Tarybiniai kariai Vilniuje

sikalbėjimas vyko geroje nuotaukoje. Nebuvo kalbos apie politiką ar mūsų įsijungimą į Berlingo dalinius (gen. Z. Berling pradžioje galvojo iš Sov. Sąjungos trauktis kartu su gen. Anderso daliniais, tačiau apsigalvojo, įstojo į komunistinį dalinį ir vėliau pakeltas į div. generolo laipsnį, "vadavo" Lenkiją – K.B.). Mes pasiūlėm suorganizuoti vieną pėstininkų diviziją ir vieną kavalerijos brigadą, me-tant juos tuoj pat į frontą. Pasūlymas priimtas be jokio išsiskėjinimo ("restrykcij"). Žadėjo ginklų. Prašau sutikimo. Sutikimą tuoj pat daviau".

Suimami lenkų karininkai

Liepos 16 d. "Vilk" su visu štabu vėl buvo pakviestas pas gen. Černiachovskį. Tačiau iš to pasikalbėjimo niekas negrįžo. Visi buvo suimti. Tą pačią dieną, ryšium su numatoma dalinių reorganizacija ir jų apginklavimu Bogušių vietovėje, vyko lenkų karininkų pasitarimas, į kurį taip pat padėties "susiorientavimui" atvyko aukšti sovietiniai karininkai. Pasikalbėjimo metu lenkai karininkai tuo pat buvo suimti ir išvežti (viename lenkų leidinyje skaičiau, kad jie buvo išvežti į Lubljankos kalėjimą ir ten sušaudyti – K.B.). Dalinių vadovavimą perėmė plk. "Strychanski", o Naugarduko apygardos plk. "Pravdzic". Jie nutarė tuoj pat trauktis į Rudininkų giria. Liepos 17 d. pasiekė Rudininkų pagirį. Virš jų galvų nuolatos skraidė sovietiniai lėktuvai, atidžiai stebėdami žygio kryptį. Po trumpo pasitarimo

Lietuvos radijo pradininko sodyba

HENRIKAS PAULASKAS,
Vilnius

*Or, radijo, radijo,
Pas mus pasodintas prigijo!*
Kazys Binkis

Atokiame Kupiškio rajono Laukminiškių kaime yra išlikusi, kad ir labai nuniokota, Lietuvos radijo pirmojo profesionalaus diktoriaus, daugelio laidų pradininko, autoriaus ir vedėjo, rašytojo, žurnalisto ir diplomato Petro Babicko (1903-1991) gimtoji sodyba. Jos ilgametėje ir pilnoje negandų istorijoje atsispindi visos mūsų tautos vargų ir netekčių vaizdas. Iš šios sodybos į pasaulį taip pat išėjo ir Petro sesuo, pasaulinio garso aktorė ir režisierė, vaidinusi Holivude, Unė Babickaitė-Graičiūnienė (1897-1961).

Dirbdamas ilgus metus TVR, labai domėjaisi radijo istorija ir turėjau gandų, kad radijo pradininkas P. Babickas gyvena Pietų Amerikoje, bet tik 1985 m. svečiuodamasis JAV pas kupiškėnį, mano tėvų bičiulį, žymų verslininką Joną Adomonį (1907-1986) sužinojau, kad jis palaiko artimus ryšius su P. Babicku – senatvės ir ligų palaužta, skurstanti veterana pastoviai remia pinigais. Iš J. Adomonio gavęs adresą, tuoj parašiau P. Babickui laišką, pasidžiaugiau, kad nors ir nebeapgyventa, bet jo gimtoji sodyba Laukminiškuose yra išlikusi, žmonės Babickų giminei prisimena ir gerbia, kad siekiame šią vietą paskelbti memorialine. Taip pat užklausaui, kas gi pirmasis 1926 m. pavasarį prabilo per Lietuvos radiją?

P. Babickas man atsakė 1985 m. gegužės 18 d. laišku iš Caxias, Rio de Janeiro priemiesčio, kur gyvena. Jis rašė: „Jūsų mielas laiškas suteikė man daug džiaugsmo. Lieku dėkingas jums už žinias apie mano tėviškę, apie brangaus tėvelio kapo priežiūrą (jei turėsite progos, labai padėkote mano vardu tiems kilniems asmenims!), apie sesutę Unę... Visa tai sukelė manje visą tūkstantį atsiminimų. Gražu, kad jaunoji kupiškėnų karta neužmiršta senųjų lietuviško draugiškumo tradicijų. Kai grįšite į Lietuvą, malonėkite nuosirdžiai padėkoti mano jaunų dienų draugui poetui Jonui Graičiūnui už jo atsiųstus man linkėjimus ir palinkėti jam, o taip pat ir Čiurliams bei Zubabams sveikatos, laimės ir visokeriopos sėkmės“.

Atsakydamas dėl pirmojo žmogaus, prabilusio per radiją, P. Babickas rašė: „Pirmas prabilęs iš Kauno radijo stoties, 1926 metais, buvo kupiškėnas Spaičys, dirbęs radijo stoties technikos skyriuje. Jo vardo nebeprisimenu“.

Prie Tavo kojų

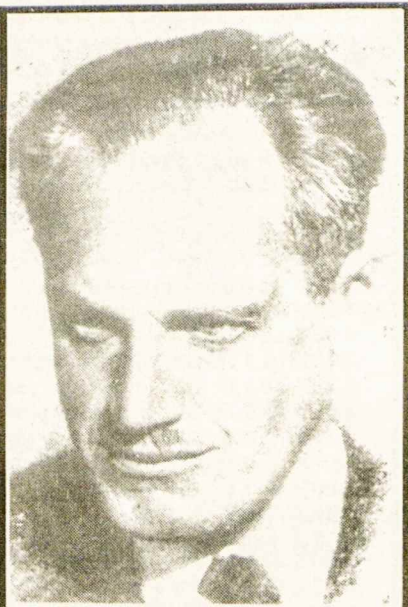
*Prie Tavo kojų
Ašaros mūs, laimė,
Dienų, jau buvusių,
Ir būsimų šviesa.
Kasdien maldoj
Kartojame – atleisk,
Tu – kelio
Žemėje tiesa.*

*Prie Tavojo šaltinio
Atsigėrė,
Tavą duona
Augančia dvasia,
Visatos begalybei
Atsivėrė,
Išliekam su Tavim
Ir Tavyje.*

*Tik Tavo Valioj
Mūsų atradimai,
Dienų tėkmė
Ir ašara skaudi,
Mažučiais mes,
Bejėgiais gimę,
Tavoj Palaimoj –
Dideli.*

*Palaimink mūs dienas,
Kiekvieną aušrą
Ir maldą tylią
Paryčiais.
Kai žeidžia žodžiai
Ar darbai nevykę,
Maldaujame:
„Atleisk...“*

Valerija Vilčinskienė,
Lietuva

Lietuvos radijo pirmasis profesionalus diktoriaus ir laidų autorius bei vedėjas PETRAS BABICKAS. Fotografuota 1934 m. Paryžiuje

Archive pavyko surasti duomenų apie šį kareivėlį – Petrą Spaičį (kai kur rašoma Speičys). Ši gausi Spaičių (Speičių) giminė gyveno Juodupėnų kaime ir jau po 1863 m. sukilimo vienas iš jų – B. Spaičys pagarsėjo kaip naujų maištininkų valstiečių vadovas ir caro žandarų buvo suimtas bei nubaustas.

Kad kupiškėnai padėjo pirmąsias plytas į Lietuvos radiją, man, kilusiam iš šio krašto, buvo ypač malonu ir skatino toliau tyrinėti radijo istoriją, nes gi radijas, tariant K. Binkio žodžiais, „pasodintas prigijo“.

Apie savo paties darbo pradžią radijuje P. Babickas taip pasakojo:

„Didžiausias mano gyvenimo posūkis įvyko 1926 m. vasarą. Neturėdamas lėšų studijoms universitete tęsti, mokytojavau Jurbarko progimnazijoje. Ten mes, sutelkę 2000 litų, nusipirkome radijo priimtuvą. Jo dėka pirmą kartą išgirdau radijo bangomis tartą lietuvišką žodį iš Kauno. Kalbėtojas skaitė ELTos žinias labai netaisyklingai ištardamas svetimtaučių pavardes. Nuvažiavęs į Kauną, ap-lankiau radijo stoties viršininką pulk. A. Jurskį ir galbūt per „stačią“ pakritikavau kalbėtoją tarsena! – Tai kalbėk tamsta geriau! – atšovė viršininkas. – O kodėl ne, – atsakiau. Jis labai nustebo, kad kažkoks jaunuolis iš Jurbarko drįsta kištis ne į savo reikalus ir... pakvietė išgerti arbatos. Išsikalbėjus paaiškėjo, kad radijo stotis pastatyta radijo telegrafijos tikslams. Jis neturįs etato radiofono programai ir, jei aš sutiksiu, jis galįs mane priimti tarnybon ekspeditoriaus etatan su 150 litų mėnesinės algos (Jurbarko uždirbau 350 Lt.). Sutikau. Nemaniau tada, kad šis vizitas bus pradžią didžios bičiulystės su pulk. Jurskiu ir jo šeima, kad kalbėdamas tūkstantams lietuvių ūkininkų į ausį (aparatai buvo su ausinėmis, garsiakalbiai buvo labai brangūs ir reti), būsiu pripažintas kaip šeimos narys“.

Sovietmečiu niekas negalėjo oficialiai domėtis ir skelbti radijo istorijos nuo pat jo pradžios: buvo rekomenduojama visko pradžia nuo 1940-ųjų metų, nuo Liaudies seimo! Niekam nerūpėjo todėl ir Babickų sodyba, niekas nesirūpino jos išsaugojimu, nors tie, kurie jos praeitį žinojome, dažnai čia lankydavomės. Senas, dviejų galų motėnis namas prie pat vieškelio stovėjo šiek tiek kampu, gerokai susmėgęs į žemę, bet dar pakankamai tvirtas. Ypač impozantiška buvo didžiulė molinė krosnis su rūkykla, šiltais gultais seniems ir mažiems, priepečkiais.

Kiek ji yra girdėjusi pasakų ir dainų! Rymojant šioje senu-tėlėje gryčioje labai norėdavosi laiko ratą atsukti atgal. Kieme dar žaliavo seno sodo liekanos ir trys didžiuliai, galingi ąžuolai. Dar labai tvirta buvo klėtis, iš cemento nulieta Kristaus statu-la slėpėsi už žalumos. Paskutiniai Babickų giminės – Katečės jau seniai buvo palikę šiuos namus, o nei vietinė Kupiškio valdžia, nei vilniškė, nerodė jokio dėmesio memorialinei sodybai.

Rajono kraštotyrininkų vadovė pavadino Babickus „buržuaziniais nacionalistais“, pabėgusiais iš Lietuvos, o kai mano straipsnį „Literatūra ir menas“ persiuntė kultūros ministerijai, jos Muziejų ir kultūros paminklų apsaugos valdybos viršininkas E. Misiulis 1984 m. sausio 10 d. raštu man pareiškė: „Skaitome, kad šią sodybą, kurioje dabar niekas negyvena, traukti į kultūros paminklų registrą netikslinga: Petro Babicko kūryba „Lietuvių literatūros istorijoje“ vertinama šitaip: „Babicko poezija – dirbtinė, išgalvota, jos nevertina net buržuazinė kritika“. Be to, gyvendamas emigracijoje jis reikšėsi antitarybine veikla“.

Kai taip įvertino Babickus to meto „kultūrininkai“, nieko gero nebuvo galima tikėtis ir iš vietinių kolūkių vadovų, kurie lengva ranka naikino bet kokius vienkiemius. Kai 1987 metų pavasarį atvažiavau pažiūrėti, kaip po žiemos Laukminiškuose išliko Babickų sodyba, pamačiau klaičių vaizdą – klėtis buvo nugriauta iki pamatų, gyvenamasis namas be stogo, aplinkui – šiurpi griovimo ir naikinimo netvarka. Nufotografavau šį vandalizmą. Užsukau pas Laukminiškių kaimo, kuris įėjo į Virbališkių kolūkių, vadovą Bronių Inapą, priminiau jam, kad jau prieš porą metų jis buvo informuotas ir įspėtas, kad čia yra brangus mūsų kultūros istorijos objektas, kad jį reikia prižiūrėti.

Tai taip išėjo, – vėbleno kolūkio karaliukas, o ant Lėvens marių-tvenkinio augo jo mūrukas-pilaitė. Nė motais šis vandalizmas buvo ir rajono architektui A. Grauziniui. Vėl rašiau į spaudą, gėdinau, pripuoliau prie aukščiausio Kupiškio rajono vadovo Stanislovo Tamošiūno. Jis mane suprato ir palaikė, svarstė tą kolūkio nevalyą B. Inapą, liepė sodybą atstatyti. Bet tas neskubėjo. Be stogo paliktas namas visai sugriuvo. Tik praėjus dviem žiemom, atitempė į Babickų sodybą svetimą namą iš melioruojamų žemių ir negrabiai buvusio vieton pastatė. Siferio stogas kiaurai žvelgia į dangų, nuo pavasario pro grindis kalasi varnalėšos. Prie svetimkūnio pritvirtino memorialines lentas... Taip mes Lietuvoje suprantame memorialinių vietų išsaugojimą.

Netolimos Laukminiškių kaimo kapinaitės išsisi Petro ir Unės Babickų tėvas Jurgis Babickas (1858-1909), tik antkapyje iškalta akmeninis Dievulis toks liūdnas ir rūstus. Unė atgulė dešimčia kilometrų toliau – bažnytkaimio kapinėse, kur kapą ženklina puikus Košubos barjelas.

O Lietuvos radijo pradininkas, pirmasis profesionalus radijo diktoriaus Petras Babickas amžiams atgulė tolimojoje Brazilijos žemėje. Ar bus kam ant jo kapelio, radijo 70-čio sukaktį minint, padėti nors vieną gėlės žiedelį?

Nors ir išniekinta, nusiaubta, autentiškumo netekusi Babickų sodyba Laukminiškuose turi būti rūpestingiau ir su didesne pagarba mūsų praeičiai saugoma ir tvarkoma. Tai ir artimos Virbališkio vid. mokyklos, kraštotyrininkų rūpestis. Galingi ąžuolai, įžymių Babickų palikuonis taip vešliai čia ošia. Ir šulinys išliko. Ir takeliai tie patys, nors ir retai praminti. Padėkim čia gėlę. Iš čia prasidėjo žmogiškoji Lietuvos radijo šaknis.

Tikroji BABICKŲ sodyba Laukminiškių kaime, Kupiškio rajone iki 1984 metų. Čia gimė PETRAS ir UNĖ BABICKAI Ntr. H. Paulausko

Sovietinių vandalų 1987 m. pradėtas BABICKŲ memorialinės sodybos naikinimas Nuotr. H. Paulausko

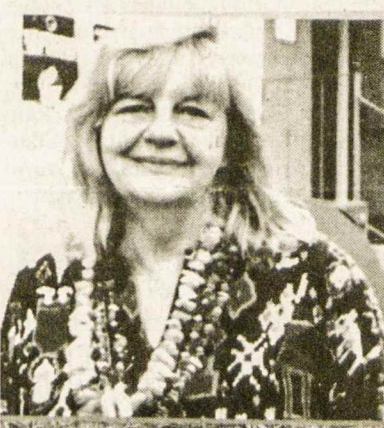
Sueiliuotas širdies balsas

Irena Vaičiūskaitė, tremtinio duktė, pati laimingu būdu išvengusi tremties, buvusi Lietuvoje vokiečių kalbos mokytoja, dabar pensininkė, Kaimo rašytojų s-gos ir M. K. Čiurlionio meno dr-jos narė, su šių metų velykiniais sveikinimais „Tėviškės žiburiams“ atsiuntė ir dvi savo poezijos knygeles.

Didesnioji 192 psl. poezijos rinktinė, pavadinta „Verkiantis džiaugsmas“, pasižymi tematiškos įvairumu. Ypač ryšku, kad eilaviu būdu iškeliami didieji tautos įvykiai, žymesni žmonės arba ir autorės artimieji. Pvz. rašoma mamytė, partizanų ryšininkė Irenai Sidabraitei-Pakėnienei, P. Cidzikui ir kt. M. K. Čiurlionio vizijų šešėlyje skaitome:

*Kas aš esu? Kas davė pradžią?
Kas pašaukė mane: Eiva!
Gal Rytmečio žvaus peizažo
Džiaugsmu nuviltusi spalva?*

Šalia skambių širdies virpu-

A. a. dailininkė ILONA BALVOČIUTĖ-BRAZDŽIONIS-KERR,

mirusi Los Angeles 1996 m. pavasarį. Jos dailės kūrinių pomirtinė paroda buvo surengta gegužės 11-12 d.d. Čia jos kūriny „Žasys su žasiukais“. Dailininkė yra gimusi Kaune. Buvo kūrybinga, darbšti, labdaringa. Paliko daugelį draugų, ligotą motiną, dukterį ir vyrą teisininką Robertą Kerr, su kuriuo laimingai išgyveno tik paskutiniuosius savo dešimtį metų. Jos vyras labai priartėjo prie lietuvių ir Lietuvos reikalų. Jis ir surengė jos dailės darbų pomirtines parodas

liu, nes „ilgai sielos ir kūno marą kentėm“, rinktinėje atsispindi kone kiekvienas žymesnis dabartinių laikų įvykis. Eilėraštyje, skirtame Lietuvos krikšto 600 metų sukakčiai paminėti, autorė pergyvena didžiąją permainingą: „Tau, Tėve, širdį atiduodu! Visus stabus, visus dievus“. Kitame džiaugiasi, kad Brazilijoje džiaugsmo ežeras sirdy. Prie Dariaus ir Girėno paminklo: „Daug žmonių dar su kaukėm mini mūsų Didžiavirius“.

Nepamiršta nė Čechenija: „Ak! Širdį beprotiškai gelia, kai melą ir klastą girdžiu“. Eilėraščiai „Ruandos kryžius“, „Islandijai“, „Estonijai“ nusken-dus“ ir daugelis kitų – tai turtum įvykių registracija nuo širdžių širdies balsu. O tėvynė sau lygiu neturi:

*Žydėjimas auksinių pamių –
Lyg plaukianti daina tava.
Tarp plaštakelių vienadienių
Parimus mano Lietuvą.*

Kita kuklesnė 56 psl. knygelė – pjesė „Sėlių krašto legenda“ su prologu ir epilogu. Septyniuose paveiksluose atskleidžiamas patikslus laikotarpis, parašytas eiliuota kalba, sakoma daugybės teigiamų ir neigiamų veikėjų. Autorė prisipažįsta, kad rašydama šią knygę rėmėsi tikrais faktais ir nori, kad knygelė „nors mažyčių grūdėlių papildytų Tėvynės kančios istorijos bent vieną puslapį“. Snk.

Atsiųsta paminėti

JOURNAL OF BALTIC STUDIES, XXVII/ 1 nr., 1996 m. pavasaris, žurnalas anglų kalba baltiečių studijų reikalams, 92 ps. ir viršeliai. Red. Saulius Sužiedėlis, P.O. Box 1002, Millersville University, Millersville, PA, USA 17551-0302. Administracija – 111 Knob Hill Rd., Hackensack, NJ 07840. Metinė prenumerata, įskaitant ir nario mokesį, \$50 (JAV).

Tomas Sakalauskas, KAKONA. Užmario smėlio kalnai ir XXX vizija. Redaktorė – Albina Venskienė, techninis redaktorius – Gintaras Butkus. Dailininkė – Jūratė Stauskaitė. Rėmėjai – Lietuvos kultūros fondas ir Mažosios Lietuvos fondas. Leidėjas – „Alma litera“, Vilnius, 1994 m., 341 psl. Tiražas – 5000 egz.

Nijolė Gaškaitė, Dalia Kuodytė, Algis Kašėta, Bonifacas Ulevičius, LIETUVOS PARTIZANAI 1944-1953 M. Redaktorė – Dalia Kuodytė, kalbos stiliaus redaktorė – Inga Bogomolovaitė. Kompiuteriu rinko Vilija Jakučionytė, kompiuteriu maketavo Vilija Vitkutė. Išleido Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga. „Laisvės kovų archybo“ priedas. Spausdino Adomo Jakšto spaustuve (Girelės gt. 22, Kaišiadorys 4230). Tiražas – 2000 egz. Kaunas, 1996 m., 494 psl.

Antanina Garmutė, TĖVO VASARA. Dokumentinės apybraižos apie partizanines laisvės kovas Lietuvoje. Tai trečioji tokio pobūdžio autorės knyga. Gale pridėti autorės aprašymai apie partizanų grupės „Silas“ koncertinę kelionę po JAV ir Kanadą, reportažas apie gyvenimą Karaliaučiaus srityje. Viršelis – dail. G. Sakalauskienės, nuotraukos – A. Petrauskaitės-Krutulienės, meninė priežiūra – G. Pempės, techninė – V. Čičinauskienės. Tiražas – 10.000 egz. Leidėjas – AB „Aušra“ (Vytauto pr. 23, Kaunas 3000). Kaunas, 1996 m., 287 psl.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Audriaus Naujokačio, jauno lietuviu dailininko ir fotografo, montažinę nuotraukų ir daiktų parodą, priklausančią serijai „Tūkstantis ir viena naktis“, sausio 2-27 d.d. surengė Courthouse galerija Niujorke.

Julija Švabaitė-Gylienė, čekagietė poetė ir rašytoja, po penkerių metų vėl apsilankiusi Lietuvoje, ne tik dalyvavo šiemetinio „Poezijos pavasario“ šventėje, bet ir laimėjo Salomėjos Nėries vardo poezijos premiją. Naujoji laureatė su kaunčiausiai susitiko Kauno kultūros rūmų bibliotekoje. Dalios Mackevičienės pranešimu „Dienoje“, bibliotekoje vos sutilpo poezijos mylėtojai. Viešnia iš Čikagos jiems skaitė eilėraščius iš pėmai išleisto rinkinio „Žiemos eš-kėtis“, ištraukas iš ankščiau pasirodžiusio romano „Stikliniai ramentai“.

Balzeko lietuvių kultūros muziejus Čikagoje kovo 8 d. pakvietė lietuvių „Slaptojo meno“ meno parodon. Taip buvo pavadinti iki 1989 m. kompartijos cenzorių oficialiai nepripažinti ir slapta iš sovietinamos Lietuvos išvežti kūriniai, dabar priklausan-tys privatiems rinkiniams. Parodon buvo įjungta ir knygų bei žurnalų, slapta nuvežtų Lietuvon, padėjusių tent likusiems lietuviams nepalūžti po raudonosios okupanto priespaudos našta.

Adomo Varno (1879-1979), Čikagoje mirusio dailės veterano, premiją Lietuvos tautodailininkų penktojoje parodoje Joniškėje antrą kartą laimėjo Elena Adomaitienė. Šiemetinėje parodoje dalyvavo 29 tautodailininkai su beveik 300 darbų. Akmeniškei Elenai Adomaitienei vėl buvo įteikta Joniškio rajono savivaldybės respublikinė 1.800 litų premija. Kiti penki tautodailininkai gavo paskatinamuosius prizus. Vienam jiems parūpino Čikagoje gyvenantis Juozas Vaineikis, buvęs joniškietis, keturis kitus – laikraščio „Šiaulių kraštas“ redakcija. Dail. Adomo Varno premija yra skiriama nuo 1991 m., o respublikinė ji yra tapusi 1992 m.

Australijos lietuvių XIX-sios dienos įvyks Melburne š. m. gruodžio pabaigoje. Joms skirti renginiai prasidės gruodžio 28 d. ir baigsis gruodžio 31 d. Rengimo darbai rūpinasi specialiai sudarytas rengėjų komitetas, vadovaujamas pirm. Bronės Staugaitienės. Dainų šventės organizatorių yra P. Kvietinskis, tautinių šokių – D. Antanaitienė, poezijos, dainos ir tautosakos vakaro – A. Karazijienė. Australijos lietuvių dailės parodos – G. Gasiūnienė, tautodailės parodos – R. Eskirtaitė, lietuvių dienų informacijos koordinatorius – G. Žemkalnis. Dienų organizatoriai jau yra paskelbę šešis jų metu lietuvių namuose įvyksiančius suvažiavimus: lietuviškųjų mokyklų mokytojų, lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos, Australijos lietuvių jaunimo sąjungos, lietuvių katalikų federacijos, ALB krašto tarybos ir lietuvių karių veteranų sąjungos „Ramovė“.

Šiemetiniam religiniam kursui, kuriuo siekiama krikščionybės idealų ugdymo, mecenatas prel. dr. Juozas Prunskis premijoms yra parūpinęs 4.250 dolerių. Konkursan galima įsijungti krikščioniškų idealų ugdymo kasdienybėje projektu arba veikalui. Siunčiamą projektą ar veikalą konkursu dalyviai turi pasirašyti slaptyvardžiu, atskirame užklijuotame voke įdėdami savo vardą, pavardę, adresą ir telefoną. Slaptyvardžiu pasirašyti projektai ar veikalai iki š. m. spalio 1 d. turi būti atsiųsti šiuo adresu: Sisters of Immaculate Conception, Religinis konkursas, 600 Liberty Highway, Putnam, CT 06260, U.S.A. Pasirinktam krikščioniškų idealų ugdymo kasdienybėje projektui reikia paruošti seminaro arba stovyklos programą katekizams, religinės etikos dėsnyje, jaunimo vadovams ar jaunoms šeimoms. Konkurso komisijai reikia atsiųsti programos turinį su vedėjo ar vedėjų pavardėmis bei jų kvalifikacijomis ir finansine programos samata. Religiniam konkursui siunčiamas krikščioniško gyvenimo kasdienybėje veikalas yra tik praktinio pobūdžio vadovas su dvejų metų programa besirušiantiems Sutvirtinimo sakramentui, apimančia jaunolio maldos būdus, santykių su Dievu ir artimu, sakramentus, parapijų veiklą, krikščioniškas vertybes šeimoje, mokykloje, draugų tarpe, savaitgalio reko-lekcijas.

Joniškietis poetės Onos Mikalauskienės jau trečią poezijos knygą „Glostymas sutemos“ išleido Lietuvos kultūros fondo Šiaulių krašto leidykla „Saulės delta“. Ankstesni jos poezijos rinkiniai „Laiko prisilietimas“ ir „Baltųjų debesų lietus“ yra išleisti 1993-94 metais.

Baroko architektūros šedevru yra laikomas dabar jau Kauno valdoms priklausantis Pažaislio vienuolynas. Tad kilo idėja jo šventoriuje šią vasarą surengti baroko muzikos koncertų festivalį „Baroko kelias Lietuvoje“. Šią mintį ryžosi įgyvendinti Kauno choro vadovas P. Bingelis ir Kauno filharmonijos direktorius J. Krėpšta, talkos susilaukę iš Lietuvos simfoninio ir kamerinių orkestrų, Vilniaus styginių kvinteto, Kauno styginių kvarteto bei kitų Lietuvos muzikinių vienetų ir solistų. Baroko muzikos festivalis birželio 2 d. buvo pradėtas pirmuoju koncertu gerą akustiką turinčiame Pažaislio vienuolyne šventoriuje. Skambėjo L. Beethoveno oratorija „Kristus Alyvų kalne“ ir G. P. Haendelio oratorija „Mesijas“. Festivalio „Baroko kelias Lietuvoje“ koncertai bus rengiami ne tik Pažaislyje, bet ir Kauno igulos bei Jėzuitų šventovėse. Festivalių užbaigą paskutinis koncertas rugsėjo 1 d. Pažaislio vienuolyne šventoriuje.

Pirmasis šiemetinio „Poezijos pavasario“ renginys Lietuvos rašytojų klube Vilniuje buvo Martyno Mažvydo vakaras, skirtas jo „Katekizmo“, pirmosios lietuviškos knygos, spausčiui atėjaučiai 450 metų sukakčiai. Ji buvo išspausdinta gotiškais raidėmis 1547 m. Karaliaučiuje. Šia tema kalbėjo istorikai Edvardas Gudavičius, Alfredas Bumblauskas ir poetas Justinas Marcinkevičius, triloginės dramos „Mažvydas“ autorius. Muzikinę programos dalį atliko Tamaros Blažienės vadovaujamas Vilniaus evangelikų reformatų choras. „Poezijos pavasario 96“ šventėje dalyvavo ir savo kūrinius skaitė išėjusių poetai iš JAV Julija Švabaitė-Gylienė, Anatolijus Kairys, Jonas Zdanyns ir buvęs čekagietis Kazys Bradūnas, šiuo metu gyvenantis Vilniuje. Prie jų, atrodo, reikėtų prijungti ir niujorkietę Laimą Sruogytę, kuriai buvo įteiktas šventės prizas už lietuvių poezijos vertimus į anglų kalbą. „Poezijos pavasariui“ priklausė ir Lietuvos vyriausybės rūmuose įvykusį tarptautinę konferenciją „XX a. pabaiga: poezijos krizė ir krizės poezija“. Konferencijoje dalyvavo svečiais pakviesti užsienio poetai, kalbėję apie savo šalies poezijos problemas bei jos posūkius. Lietuvai atstovavo šiemetinio „Poezijos pavasario“ laureatas Korneilijus Platelis ir Sigitas Geda. Traagiškai žemaitijoje žuvęs talentingasis poetas Vytautas Mačernis (1921-1944) deimantinio gimtadienio sukakties proga buvo prisimintas Vilniaus dramos teatro mažojoje salėje suvaidinta dokumentine pjesė „Šarnelė“. Ją parašė ir Panevėžio poezijos teatre pastatė rež. E. Baublienė.

Tarptautinis folkloro festivalis „Baltica 95“, šią vasarą įvyksiantis Vilniuje, prasidės liepos 2 d. Šį metinį festivalį, pasikeisdami eilės tvarka, kasmet nuo 1987 m. surengia Lietuvos, Latvijos ir Estijos atstovai. Pirmoji „Baltica“ nebuvo tipiškas folkloro festivalis, supynęs dainų švenčių ir folklorinių festivalinių renginių tradicijas Baltijos šalyse. Šiemetinė „Baltica“ bus skirta susipažinti ne tik su Baltijos, bet ir Šiaurės Europos šalių tradicijomis. Tad „Baltijos 96“ įsijungs tautinių šokių bei dainų grupės, amatų ir maisto patiekalų specialistai iš Latvijos, Estijos, Suomijos, Norvegijos, Švedijos, Islandijos, Danijos, Lenkijos, Gudijos ir Rusijos. Lietuvai atstovaus jos visų sričių bei didžiųjų miestų folkloro ansambliai ir liaudies meistrai su savo kūrinių. Kiekviena festivalio diena bus skirta atskiriems dalyvaujančių valstybių pasirodymams Sereikiškių parke. Festivalio dalyviai taipgi galės apsilankyti Dzukijos bei Aukštaitijos parkuose, kur jų lauks koncertai, liaudies dirbinių mugės, ekskursijos ir vakaronės. Kultūros ministeris J. Nekrošius ypatingą dėmesį žada skirti Liepos šeštajai – Mindaugo karūnavimo dienai. Šiemetinį festivalį „Baltica 96“ organizuoja Lietuvos liaudies kultūros centras. V. Kst.

PRISIKĖLIMO
PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414
Anapilyje telefonas: (905) 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 8.45 v.r. iki 12.45 v.p.p.

SKYRIUS ANAPILYJE: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind.	4.00%
180-364 d. term. ind.	4.00%
1 metų term. indėlius	4.00%
2 metų term. indėlius	4.75%
3 metų term. indėlius	5.50%
4 metų term. indėlius	5.75%
5 metų term. indėlius	6.25%
1 metų GIC-mėn. palūk.	3.75%
1 metų GIC-met. palūk.	4.25%
2 metų GIC-met. palūk.	5.00%
3 metų GIC-met. palūk.	5.75%
4 metų GIC-met. palūk.	6.00%
5 metų GIC-met. palūk.	6.50%
RRSP, RRIF ir OHOSP	3.25%
RRSP ir RRIF-1 m.term.ind.	4.50%
RRSP ir RRIF-2 m.term.ind.	5.25%
RRSP ir RRIF-3 m.term.ind.	5.75%
RRSP ir RRIF-4 m.term.ind.	6.00%
RRSP ir RRIF-5 m.term.ind.	6.50%
Taupomajai sąskaitai	3.00%
Kasd. pal. taupymo sąsk.	3.75%
Kasd. pal. čekių sąsk.iki	2.25%
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.	3.00%

IMA UŽ:

Asmeninės paskolas nuo	7.75%
Sutarties paskolas nuo	7.75%

Nekiln. turto paskolas:

Su nekeičiamu nuosimčiu	
1 metų	6.25%
2 metų	6.75%
3 metų	7.25%
Su keičiamu nuosimčiu	
1, 2, 3 metų	6.40%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki \$15,000 ir narių gyvybę iki \$2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitas

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines palaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI per 61 milijoną dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

BVL ELECTRICAL ENGINEERING

Licence
E-2392

Taisau senas ir įvedu naujas:

- ELEKTROS INSTALIJAS
- VĖSINIMO SISTEMAS
- ŠALDYTUVUS
- SKALBIMO MAŠINAS
- ELEKTRINES PLYTELES
- DŽIOVINTUVUS
- KITUS BUITINIUS ĮRENGIMUS

Skambinti Vytui tel. 200-8960 arba 236-9071, Toronto.
Greitas – sąžiningas – pigus patarnavimas. Visi darbai garantuoti pagal susitarimą.

LEDAS REFRIGERATION

AIR CONDITIONING & HEATING

Taisau ir įvedu

- Centrines šildymo ir A/C sistemas
- Skalbimo mašinas, džiovintuvus
- Oro drėkintuvus (Humidifiers)
- Indų plovimo mašinas,
- Šaldymo sistemas, šaldytuvus
- viryklas

Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.

Skambinti R. Jareckui

tel. 416-370-3539 Toronto

(Nemokamai atvažiuoju įkainoti).

Countrywide WESTSIDE REALTY INC.

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižaduo mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė

4889 Dundas Street West, Suite 102,
Etobicoke, Ontario M9A 1B2

Tel. 416 767-9000 FAX 416 239-6228

DRAUDA

Gyvybės – verslo – namų – automobilių – sveikatos – kelionių – pensijų (RRSP, RRIF)

Greitas ir tikslus patarnavimas. Skambinkite

JUOZUI EIMIUI RAMUI

tel. 239-7733

namų 766-5857

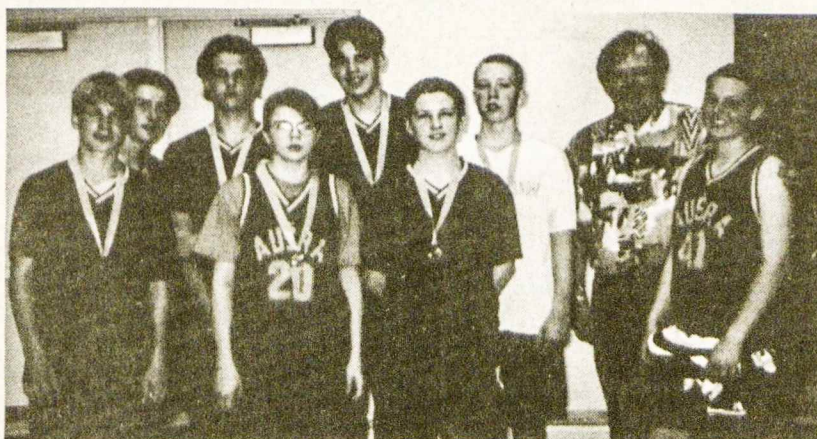
FAX 234-5187

CHOLKAN INSURANCE BROKERS LIMITED

3836 BLOOR ST. W., ETOBICOKE, ONTARIO M9B 1L1

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

SPORTAS

ŠALFASS jaunučių krepšinio žaidynėse 1996 m. gegužės 25-26 d.d. Toronte "Aušros" B klasės komanda, laimėjusi 1-ą vietą. Iš kairės į dešinę – Robertas Rupf, Jonas Obelenius, Arvydas Jonušonis, Ona Smalenskaitė, antra eilė – Chris Dyer, Brian Kazragis, Matas Žulys, Jonathan Hurst ir treneris Stepas Ignatavičius. Nuotr. Helen Rupf

Krepšinis 1996 metų olimpinėse žaidynėse

Pradžią liepos 20 d. Jos vyks Georgia Dome stadione, turinčiame 35000 sėdimų vietų. Komandos paskirstytos į grupes. I grupę A pateko JAV, Kroatija, Lietuva, Argentina, Kinija ir Angola. Grupę B sudaro: Brazilija, Jugoslavija, Graikija, Puerto Rico, Australija ir Korėja. Lietuvos rinktinės rungtynių tvarkaraštis: liepos 20 Lietuva-Kroatija, liepos 22 Lietuva-Argentina, liepos 24 Lietuva-JAV, liepos 26 Lietuva-Angola, liepos 28 Lietuva-Kinija. Lietuvos krepšinio rinktinės finansaiškai galima paremti perkant olimpinis marškinėlius. Teirautis skambinant tel. 800 821-7151.

Pakeliui į Atlantą

Lietuvos krepšinio rinktinė, prieš pasiekdama olimpinės žaidynės Atlantą, žais kelias draugiškas rungtynes JAV-bėse. Pirmos rungtynės įvyks liepos 7 d. Čikagoje su Kroatija, liepos 9 d. Los Angeles su Brazilija. Rinktinėje šalia A. Sabonio ir S. Marčiulionio žais krepšininkai, žaidę JAV universitetų komandose: Ilgauskas, Karnišovas, Timinskas, Jasikevičius, Jurkūnas, Pazdradzi, Vilčinskis, Janulis ir Marčiulionis (ne Šarūno giminė). Rinktinė dar bus papildyta krepšininkais, žaidžiančiais Lietuvoje. Čia lietuviams daug padeda Nelson, buvęs S. Marčiulionio NBA komandos vadovas. Žydrūnas Ilgauskas yra įtrauktas į sąrašą krepšininkų, kurie ateinantį sezoną žais NBA lygoje.

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)
mus skaudžiai pralaimėjusį ir iš politikos pasitraukusį vienintelį NDP socialistų vadą bei premjerą Bob Rae pakeitė kitas politikas. Praėjusią savaitę Hamiltone įvykusiame Ontario NDP socialistų atstovų suvažiavime dėl vado vietos varžėsi keturi kandidatai – Howard Hampton, Peter Kormos, Tony Silipo ir Frances Lankin, vienintelė moteris šiose varžybose.

Pagrindinė kova vyko tarp premjero Bob Rae vyriausybės buvusio teisingumo ministerio Howard Hampton ir buvusios sveikatos ministrės Frances Lankin. Naujasis Ontario NDP socialistų vadas buvo išrinktas trečiajame balsavime. Jis gavo 971 balsą, ji – 793. Howard Hampton yra advokatas, dirbęs Kanados darbo kongrese. Kaip jau įprasta Kanados darbo kongreso veikėjams, jis žada siekti didesnio suartėjimo su kairiuoju Ontario NDP socialistų sparnu bei unijų vadais. Jo

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID

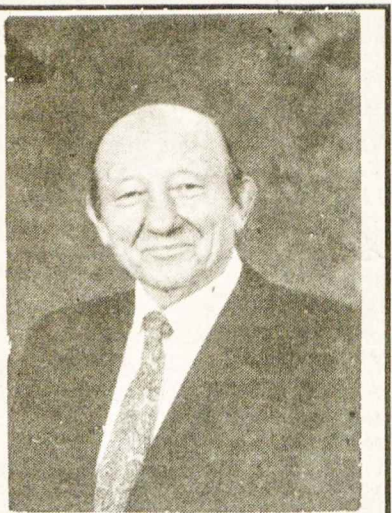
1586 Bloor Street West,

Toronto, Ont. M6P 1A7

(Prieš Lietuvių Namus)

Tel. 416 535-6252

Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lėšai (contact lenses).

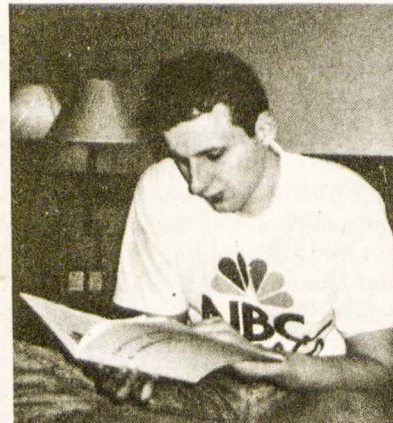
Parduodant ar perkant nekilnojamo turto nuosavybę visais reikalais prašau kreiptis į

TEODORA STANULI

SĄŽINGAS IR GREITAS PATARNAVIMAS
BLOOR-ISLINGTON rajone skubiai parduodamas vienaaukštis dviejų miegamųjų namas (bungalow).

RE/MAX West Realty Inc. 1678 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A9 (2 bloklai vakarus nuo Lietuvių namų)
tel. 416 769-1616, namų tel. 416 231-4937,
nešiojamas tel. 416 802-1029 FAX 416 769-1524

Šiam tarptautinio garso sportininkui šį kartą nelabai pavyko. Vietoje planuotos pirmos vietos jis užėmė antrąją. Šį pavasarį įvairiose varžybose Tomas ietį metęs apie 276 pėdas, šį kartą įstengė ją nušviesti tik 267 pėdas ir 8 colius. Jo rimčiausias varžovas Todd Riech, kurio motina yra indėnų, o tėvas – vokiečių kilmės, mūsiškį pralenkė tik nepilna pėda (268-7). Beje, tai buvo tik vienintelis geresnis Riech metimas, užtikrinęs jam meisterio vardą. Tačiau į JAV olimpinę rinktinę pateko visų pirmųjų trijų vietų laimėtojai, todėl Tomas dėl to nelabai pergyvena, nes jį vistiek jau antrą kartą iš eilės matome JAV olimpinėje rinktinėje. Jis po JAV pirmenybių išvyko kelioms tarptautinėms varžyboms Europoje, o iš ten vyks tiesiai į Atlantos olimpinės žaidynes.

ŽYDRŪNAS ILGAUSKAS,

21 metų amžiaus, apie 2.18 metrų ūgio, kaunietis, Čikagoje dalyvavęs NBA lygos naujokų apžiūroje, būsiamasis krepšinio milijonierius, pozavęs lietuvių spauidai
Nuotr. E. Šulaitis

Apie Ilgauską ir Marčiulionį

Didžioji JAV spauda daug vėl rašo apie jaunąjį kaunietį, aukštą ūgį Žydrūną Ilgauską, na ir apie veteraną, kuris birželio 13 dieną atšventė savo 31-į gimtadienį, Šarūną Marčiulionį. Ilgauskui vis žadama aukšta vieta NBA naujokų lygos atrankoje, kuri įvyko birželio 26 d. Kalbant apie Marčiulionį ir "Kings" klubą, visus nustebino plačiai JAV nuskambėjusi žinia, kad "Kings" Marčiulionį kitam sezonui perdavė Denverio "Nuggets" komandai. Kaip Marčiulionis sakė, jis apie tai sužinojo tik iš Amerikos spaudos ir radijo, kai iš Lietuvos jis atvyko į JAV pasitikrinti operuotos kojos.

Žaidė "Lituanicos" futbolininkai

Birželio 16 d. Lombarde prie Čikagos priešpaskutines pirmenybių rungtynes žaidė Čikagos "Lituanicos" futbolininkai. Po pirmojo kėlinio, kai lietuviai vedė 1:0, dėl stiprios audros, rungtynės buvo nutrauktos. Liepos pradžioje mūsiškiai Lemonte yra numatę kovoti su iš Pietų Amerikos (Brazilijos ir Argentinos) atvykstančiais lietuvių tautinių šokių grupių dalyviais, kurių tarpe namazda dalis yra gerai žaidžiančių futbolą.
Ed. Šulaitis

Ateitininkų žinios

Moksliečių stovykla "Dainavos", kurią rengia Moksliečių ateitininkų sąjungos centro valdyba Čikagoje, įvyks rugpjūčio 11-19 d.d. "Dainavos" stovyklavietėje, prie Manchester, MI (už Detroito). Stovyklos registracijos blankus ir pilnesnę informaciją galima gauti pas kun. Edj Putrimą 416 533-0621.

G.P.

ŠYPSENOS

Pas gydytoją

– Dar ne taip blogai, panele, – sakė gydytojas. – Tai tik menka mažakraujystė. Ar jums, pavyzdžiui, šokant, smarkiai plaka širdis?
– Tai priklauso nuo to, ponas gydytojau, su kuo šoku.
– O ar dažnai tamsta nukrečia drebulys, – vėl klausia gydytojas.
– Visada, pone gydytojau, kai tik pagalvoju, kiek tamstai reikės sumokėti už vizitą.

Kanados Lietuvių Fondas
Lithuanian Canadian Foundation
1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

KL Fondo kapitalas daugiau kaip 2 milijonai dolerių yra neliečiamas. Palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai Kanadoje ir Lietuvoje.

Per 30 veiklos metų KLF paskyrė 1.3 milijonus dolerių lietuviškai kultūrai menui ir švietimui.

Testamentuose neužmirškite Kanados lietuvių fondo (Lithuanian-Canadian Foundation).

Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDA!

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS PARAMA

AKTYVAI per 104 milijonus dolerių

MOKA:

3.75% už 30-89 dienų term. indėlius	
4.00% už 90-179 dienų term. indėlius	
4.00% už 180-364 dienų term. indėlius	
4.00% už 1 m. term. indėlius	
4.75% už 2 m. term. indėlius	
5.50% už 3 m. term. indėlius	
5.75% už 4 m. term. indėlius	
6.25% už 5 m. term. indėlius	
3.75% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
4.25% už 1 m. GIC invest. pažym.	
5.00% už 2 m. GIC invest. pažym.	
5.75% už 3 m. GIC invest. pažym.	
6.00% už 4 m. GIC invest. pažym.	
6.50% už 5 m. GIC invest. pažym.	
3.25% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	
4.50% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
5.25% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
5.75% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
6.00% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.	
6.50% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.	
3.25% už OHOSP (variable rate)	
3.00% už taupymo sąsk. (gyv.draud.)	
3.75% kasd. pal. čekių sąsk. nuo 50.000	
3.50% už Amerikos dol. 1 m. GIC	
3.00% už Amerikos dol. kasd.pal.sąsk. (US dol. Sav. Acc.)	

IMA:

už asmenines paskolas nuo	7.75%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuosimčiu	
1 metų	6.25%
2 metų	6.75%
3 metų	7.25%
4 metų	7.50%
5 metų	7.75% (fixed rate)

su keičiamu nuosimčiu
1, 2 ar 3 metų.....6.40%

Asmenines paskolas duodame iki \$65,000 mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

Nuosimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje

Kiti patarnavimai

Kredito kortelė

Nemokama narių gyvybės drauda (taupymos sąsk.) pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asmeninių paskolų drauda iki \$30,000. Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionių čekių (traveler's cheques) patarnavimas.

Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams, iš kitų kraštų (The Co-operators & Blue Cross). Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigus (Wire transfer) į Lietuvą ir kitus kraštus.

KASOS VALANDOS

- Pirm., antradien. ir trečiadien. nuo 9 v.r. – 3.30 v.p.p.
- Ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. – 8 v.v.
- Šeštadieniais nuo 9 v.r. – 1 v.p.p.

BŪSTINĖ: Lietuvių namai –

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 416 532-1149

PRINTING NET

Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus. Prieinamos kainos, aukšta kokybė.
TEL. 416 252-6741
66 Mimico Ave. Toronto, Ont.
Savininkas Jurgis Kuliešius

Knygų rišykla "SAMOGITIA"
meniška įrisha knygas bei žurnalus.
A. Plenys
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8. Tel.(905) 625-2412

PAŽADU JUMS

24 valandų

tarnybines paslaugas, greitą dėmesį, sąžiningumą, išsamią informaciją.

Prašau skambinti šiandien

tel. 416 236-6000

– pirkimo ar pardavimo klausimais

sutton group – assurance realty inc. realtor

5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarscee St., Oshawa, Ont. L1G 4N2

Tel. 1-905-436-9903 FAX 1-905-728-5745

ALGIS ar STEFA MEDELIAI

Visos paslaugos atskleidžiant Jūsų gimes iš Lietuvos, arba Jums skrendant į Lietuvą. Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienius. PER 7 DARBO DIENAS JŪSŲ GIMINĖMS LIETUVOJE TIESIAI Į RANKAS PERDUODAM AMERIKIETIŠKUS DOLERIUS. G A R A N T U O T A !

KELIONĖS Į LIETUVĄ DAR VIS GERIAUSIOMIS KAINOMIS IR SĄLYGOMIS. PATARNAVIMAS TIKSLIAUSIAS!

IŠSKRENDANTIEMS LIEPOS MĖNESĮ:

- IŠ TORONTO, MONTREALIO IR OTTAWOS – TIK \$1,200.00,
- IŠ VANCOUVERIO, CALGARY IR EDMONTONO – TIK \$1,350.00.

Skrendam per Londoną su AIR CANADA ir LIETUVOS AEROLINIJA (LAL) specialiai sudaryta sutartimi.

Per Paryžių – TIK 12 DOLERIŲ DAUGIAU!

Ieškantiems kelionių į kitus (ar per kitus) Europos miestus visomis Oro Linijomis – GALIMYBES NERIBOTOS.

Rekomenduojam skrydžius per AMSTERDAMĄ IR HELSINKI.

Asmeniškai kreipkitės kiekvieną trečiadienį, tarp 11 ir 18 val (11 AM – 6 PM). Kitomis dienomis – užsitikrinti mano asmenišką dėmesį Jūsų reikalams, – paskambinę palikite savo telefono numerį ir aš tuoj pat, arba Jums tinkamu laiku, atsakysiu.

Queen Travel International Ltd.

ALGIS MEDELIS

133 Roncesvalles Ave., TORONTO, Ont. M6R 2L2 TEL. 416 531-4800

Lietuvos kankinių parapijos Mississaugoje vaikų choras "Angeliukai" su vadove N. BENOTIENE, klebonu kun. J. STASKUMI, tėvais bei rėmėjais

SKAITYTOJAI PASISAKO

MILDOS DIENA?

Lietuvoje kultūra pastaraisiais metais patiria gan agresyvią Vakarų kultūros įtaką (sovietmečiu tokia įtaka buvo iš Rytų). Per televiziją rodomi metais trunkantys kvaili, bukinantys, slegiantys savo beprasmybę testiniai vaizdai. Mokyklose užsienio kalbų dėstymui skiriama daugiau dėmesio negu gimtajai lietuvių kalbai. Amerikietis, dėstęs vienoje mūsų mokykloje anglų kalbą panūdo pripratinti mus švesti "Padėkos dieną", grynai amerikietiška šventė.

Valentino dienos (ją prieš porą trejetą metų pradėjo švesti mūsų jaunimėlis) minėjimas, kurį negalvodama skatina mūsų televizija – daina iš tos pačios operos.

Si tradicija yra amerikietiška ir, kaip teigia mūsų etnokultūros tradicijų žinovai, visiškai svetima mūsų tautai. Psichologiniu požiūriu, matyt, jaunimui tokia diena (išimlėjėlių) reikalinga, todėl ji taip lengvai suranda sau šalininkų.

Šiuo atveju turbūt prasminga būtų nebezdžionauti vakariečius, o kol Valentino diena dar tvirtai neįsigalėjusi, paieškoti ją pakeičiančios datos mūsų mitologijoje, senovės tradicijose. P. Dundulienė knygoje "Senovės lietuvių mitologija ir religija" rašo, kad tarp moteriškų dievybių gana svarbią vietą užėmė meilės ir laisvės deivė Milda. Ji to-

lygi romėnų Venerai, graikų Afroditai. Beje, Mildos vardas ne tik pagoniškas, bet ir krikščioniškas. Manoma, kad Lietuvoje būta Mildos šventyklų (Vilniuje, kur kryžių kalnas, Kaune Svirbigalioje dabar Aleksotas, Nemuno ir Neris santakoje). Mildos garbintojus vadino mildaunkiais. XVI š. rašytiniuose šaltiniuose balandžio mėnuo vadinamas Mildos mėnesiu, t.y. skirtu deivei Mildai. Buvo tikima, kad Milda apskriejanti visą pasaulį oro vežimu, kurį traukia būrys baltų kaip sniegas balandžių. Žiniai maldininkai turėjo vaistų, kurie sužadindavo ar numaldindavo meilę.

Simboliška, kad Mildos diena (gegužės 13-oji) būna pavasari, kai prabunda gamta, viltys ir jausmai. O svetima mums Valentino diena (vasario 14-oji) nepatogi dar ir dėl to, kad ji pernelyg arti Vasario 16-osios ir minima, deja, žiemą.

Algimantas Lelešius,
Kazlų Rūda

Red. pastaba. Šv. Valentinas yra Romos kankinys, nužudytas 270 m. vasario 14d. Imperatorius Klaudivijus dėl užsėmusių ilgų karų buvo kuriam laikui uždraudęs vedybas ir net sužadetuotes. Kun. Valentinas nepakluso tokiam įsakui ir slapta atlikdavo jungtinių apeigas. Už tai buvo suimtas ir nužudytas. Valentino diena plačiai minima Šiaurės Amerikoje, bet religinės reikšmės nebūti. Europa ja nesidomi.

PRAMOGINIS ATLIEPIS

Mano recenzijoje apie dr. A. Eidinto veikalą įsivėlė idomus korektūros riktas ("Lietuvos prez-

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių Namų)
Priima pacientus pagal
susitarimą
Tel. 416 532-7115
*Susitarus priima
pacientus ir vakarais*

Dantų gydytoja

ASTA E. GRINIS-VAIDILIENĖ, D.D.S.

3101 Bloor Street West, Suite 308,
Toronto, Ontario M8X 2W2
(trys blokai į vakarus nuo Royal York)

Telefonas 416 237-1273

Pranešimas

AUDRA TRAVEL CORPORATION
nauju pavadinimu
ATC CRUISE WORLD,

Šiuo metu jau persikėlė į naujas patalpas judriame
BLOOR WEST VILLAGE rajone.
Naujas adresas: 256A Durie St. (Bloor W. &
Durie, 2 aukštas, įėjimas iš Durie), Toronto, Ont. M6S 3G3
Naujas telefonas: 416 762-7447 (762-SHIP),
telefaksas: 416 769-6753 (76-WORLD).

Juozas (Joseph) NORKUS

Re/max West (staigoje
ilgiausiai dirbantis agentas.

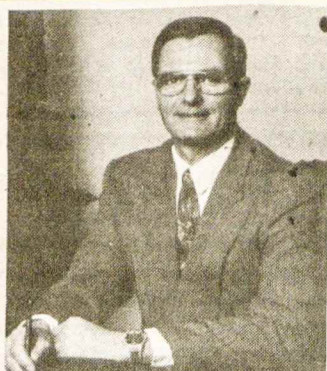
Daugiau kaip 10 metų turintis pardavimo
bei daugiau kaip 20 metų statybos ir re-
monto patirtį. Mielai atsakysiu į namų pir-
kimo, pardavimo ar remonto klausimus.

RE/MAX West Realty Inc.

1678 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A9

Skambinti bet kuriuo metu įstaigos tel. 416 769-1616, namų – 416 532-5893

Nemokamas namų įvertinimas

Mažosios Lietuvos fondo parama Karaliaučiaus kraštui

Iš mūsų atstovės Rūtos Mačiūnienės gauta smulki ataskaita su pateisinamais dokumentais (pirkimo ir įteikimo aktais) už persiųstas narių aukas – iš viso \$1,400 (JAV).

Po magnetofoną "Panasonic" su kasėtimis įteikta: Karaliaučiaus sekmadienio mokyklai prie Šv. Šeimos parapijos, Gastų rajono Rzevskio pagrindinei mokyklai (20 vaikų), Gastų rajono vidurinei mokyklai (20 vaikų), Gastų raj. Timiriazovo (naujajai) vid. mok. (22 v.), Ragainės raj. Budviečių vid. m-kiai (15 mok.), Gastų raj. Kaukėnų vid. mok. (21 v.), Ragainės raj. Lunino pagrind. m-kiai (26 v.), Gastų raj. prie Prochladnojės vid. mok. šeštadieninei mokyklai, Eitkūnų mokyklos lietuviškai mokinių grupei.

Tilžės vaikų darželiui (14 vaikų) padovanotas kilimas ir saldainiai (magnetofoną gavo anksčiau). Papildomai įteikta Isrutės pedagoginei kolegijai videokasėčių, herbas, lietuviška vėliava, dovanėlės kolegijos studentams – iš viso už 432.40 Lt.

Iš viso už dovanas sumokėta 4,541.01 Lt.; kelionėms ir smulkiosioms išlaidoms išleista: litais 174.96, doleriais 85. ML fondas paskyrė poniai Rūtai \$50 (JAV) už pasiųstą pinigų dar liko 243.25 Lt. Už tuos pinigus p. Rūta numato pirkti žaislų Tilžės vaikų darželiui.

Gautas padėkos laiškas iš Tilžės vaikų darželio, kurį lanko 14 vaikučių, nuo 3 m. iki 7 m. Patalpas darželiui paskyrė Tilžės miesto švietimo skyrius, tačiau darželio ugdymui ir plėtočiai tikimasi paramos ir ateityje.

Septynios mokytojos iš Tau-ragės ir Šilutės rajono, kurios moko vaikus lietuvių kalbos Ragainės ir Gastų rajonuose bei gavinę lietuvių Karaliaučiaus krašte, gavusios po magnetofoną su kasėtimis nuoširdžiai dėkoja fondui už dovanas ir moralinę paramą bei poniai Rūtai už fizinį

dovanų pergabenimą į Pane-munę.

Mažosios Lietuvos fondas šiai paramai naudoja tik aukotojų specialiai tam tikslui paskirtas lėšas. Šiuo metu Kanados kasoj tokių aukų yra \$915. Ar ir toliau galėsime paremti pasiųstus lietuvių puoselėtojus Karaliaučiaus krašte, priklausys nuo aukotojų. Laukiame iš mokytojų draugijos smulkesnės veiklos programos kitiems mokslo metams, pagal galimybę su statistinėmis žiniomis, kas palengvintų tiksliau skirstyti paramą. Tikimės, kad aukos ir toliau įplauks ir p. Rūta dar ne greit praras energijos ir entuziazmo.

I. Adomavičienė, MLF išdininkė

PLB žinios

– Pasaulio lietuvių bendruomenės IX-jo PLB seimo nariams skirtame bendraraštyje nr. 23 pranešama, kad IX-tąjį seimą šaukti numatoma Vilniuje 1997 m. birželio pabaigoje ar liepos pradžioje. PLB valdybos pirmininkas Br. Nainys šiuo metu lankosi Lietuvoje, kur tariasi būsimojo seimo reikalais.

– PLB konstitucijos peržiūros komisijos pirmininku pakviestas dr. Vytautas Bieliauskas, 2968 Compton Rd., Cincinnati, Ohio., 45251, USA. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, kai kurie PLB konstitucijos straipsniai yra nustoję prasmės. Naujasis projektas numatytas svarstyti IX-jame seime.

– IX-tojo PLB seimo programos komisijai vadovauja Irena Lukoševičienė, 11 Wincott Dr., Apt. 910, Etobicoke, Ont. M9R 2R9, Canada. Su bendraraščiu atsiųstas ir šios komisijos pranešimas, liečiantis planus ir orientaciją. Komisijos nariai, pasiskirstę į visuomeninės veiklos, šeimos, švietimo, kultūros ir religijos sritis, ruošia būdingų ir pirmiečių klausimų aptarimus. Komisija jau yra gavusi atsiliepimų. Laukia jų daugiau. Inf.

Nedrašu kalbėti lietuviškai

(Atkelta iš 5-to psl.)

Dažnai skelbiamas laių išpardavimas – varžytinės, tik slepiami naujų savininkų vardai.

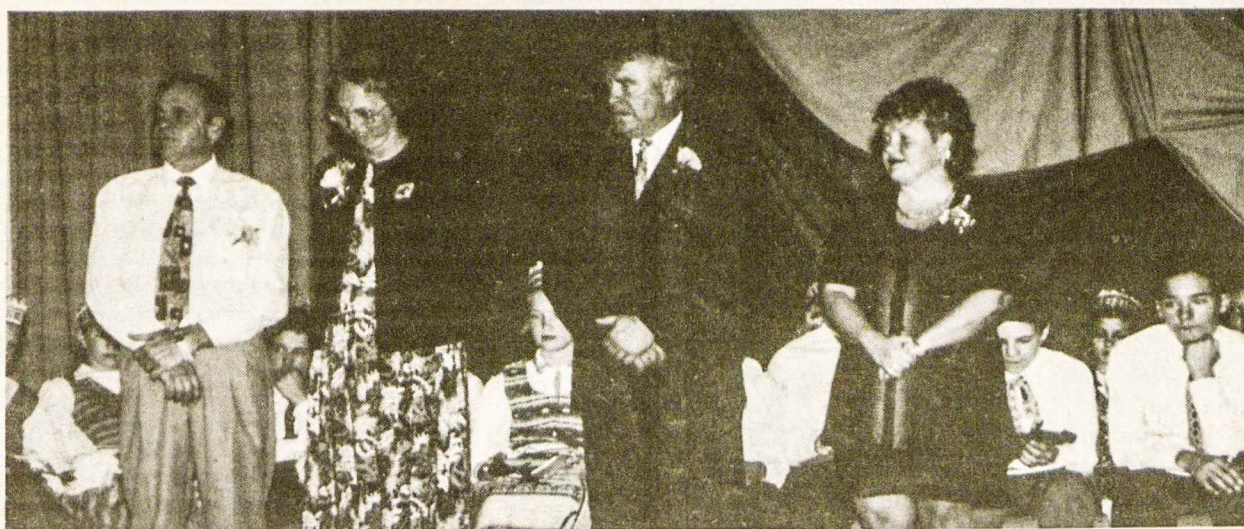
Dėl lietuviškumo nekovojo

Kyla klausimas, ar bandoma naudoti lietuviškus jūrinius terminus. Spaudoje pasirodo tokie žodžiai kaip švartovkės, knechtai, ekipažai, škalvai ir panašūs, kuriems yra lietuviški atitikmenys. Lietuvių kalbos žodyne kalbininkai, sovietinių mokslininkų įtaigojami, net žodį audra nustūmė į šoną ir pakeitė "štoru". Yra surinkti pajūrio žvejų vartoti terminai ir prieš karą įspilietinę naujadarai, kurie 1992 m. buvo išspaus-

sunkiau besiverčiantiems likusiems draugams). Ji rašo: "Esu laiminga, nes užauginau tris sveikas ir gražias dukteris, esu laiminga, kad šiandien savo laime galiu dalintis su kitais." Laiškuose ji pasidžiaugia mumis kaip dar vienais giminačiais, savo ir taip didelės šeimos nariais.

Stebimės, kaip puikiai Aldona rašo lietuviškai, kaip myli Lietuvą, šiais ilgaisi, rūpinasi savo gimtine. Šiais metais Aldona Budzilas švenčia savo garbų aštuoniadesimtmetį. Lenkime savo jaunas galvas ir su meile, dėkingumu bei susižavėjimu linkime tokių pat prasmingų metų ir ateityje. Gerumo gija negali nutrukti – mes ją pratęsim, žinodami, kokia laimė padėti kitiems...

Vilma, Gediminas ir Dovukas
Budėnai, Vilnius

Toronto Maironio mokyklos užbaigimo gegužės 31 d. buvo pagerbti ilgamečiai talkininkai – BARRY WILKINSON (kairėje), ALGIS MALINAUSKAS ir IRENA WILKINSON (dešinėje) bei Aukštesniųjų lituanistinių kursų dėstytoja LAIMA UNDERIENĖ

Registruota masažo terapeutė

Ramona Girdauskaitė, B.Sc., R.M.T.

20 High Park Blvd., Toronto.

Gydomas masazas ("Craniosacral Therapy")

Priima pasientus pagal susitarimą

Telefonas 416 536-5437

Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydymą masazą padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja

Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.

1553 Hurontario Street, (l pietus nuo QEW)

Mississauga, Ontario L5G 3H7 **Tel.: (905) 271-7171**

Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais

1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7

(Priešais Lietuvių namus)

Tel.: 416 530-1070

Dantų gydytojai

Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.

Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.

Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth.

(Orthodontist)

2373 Bloor Street West

(Prie Jane St.)

Telefonas

416 763-5677

Šeimos gydytojas,

dr. Aleksandras Spudas

šiuo metu priima naujus pacientus.

1448 Lawrence Avenue East, Suite 210,

(prie Victoria Park Avenue)

Victoria Terrace Medical Centre, North York, Ont. M4A 2V6

Tel. 416 751-0082

Advokatas

VIKTORAS E. RUDINSKAS,

B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A., P. Eng.

27 John St., Second Floor

Weston, Ontario M9N 1J4

(arti Lawrence ir Weston Rd.)

Tel. 416 240-0594

Lengvai pasiekiamas

autobusu nr. 79 (Scarlett

Road) nuo Runnymede

požeminio stoties.

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.

2 Jane St., Suite 500

(Bloor ir Jane gatvių kampas)

Toronto, Ontario M6S 4W3

Tel. (416) 762-7393

Fax (416) 763-0674

Atstovybės Lietuvoje naujas

adresas: Goštauto 4-78

(kitoje Neries upės pusėje

nuo "Lietuvos" viešbučio)

Vilnius

Tel. (3702) 22 78 97

Fax (3702) 22 63 68

DRESHER

DRAUDA

Visi draudos
patarnavimai.
Lietuvių kalba
patarnauja
V. Drešeris ir
Rima (Petkutė)
Drešerienė.

Nekilnojamas turtas

Patarnavimai
visose pirkimo ir
pardavimo srityse.
Kreiptis į Valterį
ar Rick Drešerius

Nekilnojamo turto įkainojimas

– mortgicijų
– mokesčių
– turto ir kt.
Kreiptis į
Rick Drešerį

3830B Bloor St. West, Etobicoke, Ontario M9B 1K8

Tel. 416-233-3334, 416-231-2661

FAX 416-233-0285

Darbo valandos: 9 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 9 v.r. – 5 v.p.p.

Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas - greitas ir tikslus!

V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376

Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652

* GAISSO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *

* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA - INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,

2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3

416 762-4232 FAX 416 762-5588

TORONTONT

Anapilio žinios

– Praėjusį sekmadienį, birželio 30, mūsų šventovėje Mišias laikė Wasagoje beatostogaujantis buvęs Providence, R.I., Šv. Kazimiero lietuvių parapijos klebonas kun. Izidorius Gedvila.

– Wasagoje, pradedant liepos 7, sekmadieniu, Mišios Gerojo Ganytojo koplyčioje bus 10 val. ryto.

– Midlande lietuvių pamaldos šiais metais bus rugpjūčio 4, sekmadienį. Pamaldos bus pradėdamos Kryžiaus keliais 2.30 v.p.p. Prasome Kryžiaus keliams rinktis prie lietuviškojo kryžiaus. Po Kryžiaus kelių šventovėje 3 v.p.p. bus laikomos Mišios, kurių metu giedos mūsų parapijos choras, o pamokslą pasakys kun. Julius Sasnauskas, OFM.

– Birželio 28 d. palaidoti a.a. Aleksandras Kocenas, 82 m. amžiaus, ir a.a. Stasys Kunigėlis, 71 m. amžiaus.

– Kanados lietuvių kunigų vienybė išleido naują papildytą "Mažąjo apeigyno" laidą. Tai praktiška bei naudinga knygelė kiekvienam lietuviui kunigui ir puiki dovana Lietuvos kunigams. Ją galima įsigyti Anapilio knygyne, o taipgi ir Priskikimo parapijoje. Kaina – \$15.

– Mišios liepos 7, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Vaclovo Morkūnų, 11 v.r. už parapiją; Wasagoje 10 v.p.p. už a.a. Igną Pakarną.

Lietuvių Namų žinios

– Sekmadienį, birželio 30 d. popietėje dalyvavo 197 asmenų. Svečių knygoje pasirašė Jadvyga Sabaliauskienė iš Kauno, Sofija Stundytė iš Montrealio, Pranas Juodkapis iš Montrealio, Galginienė Zita iš Klaipėdos, Janina Mikalajūnienė iš Kelmės, Antanas Mikalajūnas iš Los Angeles, Nijolė Sukienė iš Montrealio. Pranešimus padarė ir su svečiais supažindino LN valdybos narė Aldona Byškievič.

– LN valdybos posėdis – liepos 11 d., ketvirtadienį, 7 v.v.

– Iš vartotų drabužių ir daiktų išpardavimo-bazaro turėta \$547.11 gryno pelno. Visuomeninės veiklos komitetas dėkoja visiems būreliams ir privatiems asmenims, vieniokui ar kitokiui būdu prisidėjusiems prie bazaro pasisiekimo ir vėl prašo ruošti rudens bazarui.

– Liepos 14, sekmadienį, įvyks LN vyrų būrelio ir "Atžalyno" gežužinė Boyd Conservation parke – "Green Acres". Autobusas išvažiuos 12.30 v.p.p. nuo LN ir "Vilniaus" rūmų. Važiuojantiems į gežužinę kelionė nemokama, bet prašoma užsiregistruoti LN raštinėje tel. 416 532-3311.

– Lietuvių Namų poilsio stovykla bus "Kretingos" stovyklavietėje Wasagoje, rugpjūčio 10-18 d.d. Dėl informacijos ir registracijos prašome skambinti Augustinui Sukskui tel. 416 614-7739.

Anapilio kulturo vėjai auکوjo: \$400 – F. V. Mockai.

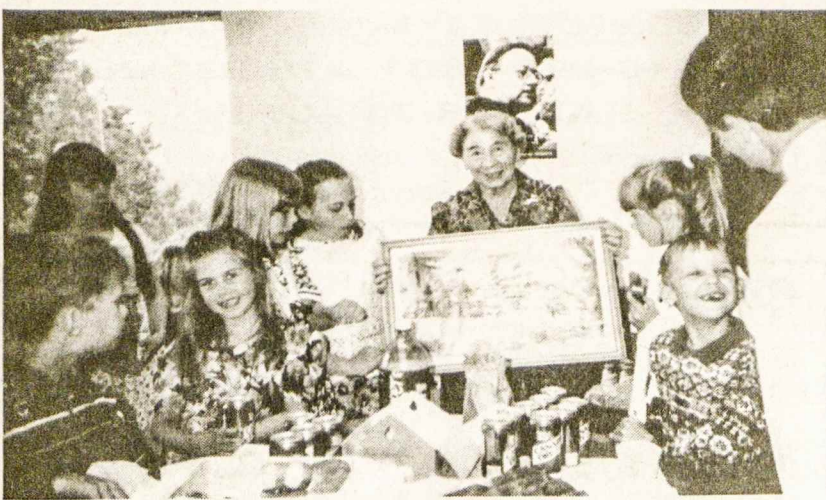
Anapilio autoaiškės vėjai auکوjo: \$400 – F. V. Mockai.

Šv. Jono lietuvių kapinėms auکوjo: \$100 – J. Kaunaitė; \$50 – P. B. Kalkpokai.

A. a. Emos Javienės 10-ties metų mirties prisiminimui S. J. Andriuliai "Tėviškės žiburiams" auکوjo \$20.

Lietuvos vaikų šalpos fondui "Globa" 1996 metais auکوjo: \$200 – J. Bakis; \$128 – K. K.; \$100 – B. Savickas; \$90 – L. Balsienė, V.A.K.; \$60 – R. Berkerienė, Z. Žebrauskienė. Visiems aukotojams nuosirdi padėka. LVŠF "Globa"

Šv. Jono lietuvių kapinių komisija naujai pasiskirstė pareigomis: Adolfas Sagevičius – pirmininkas, kun. Jonas Staškus – vicepirmininkas, Prima Saplienė – sekretorė, Danutė Keršienė – išdininkė. Nariai – Aneilė Pajaujienė, Emilis Bartminas, Jonas Andriulis ir Pranas Linkevičius.

Lietuvos kankinių parapijos Mississaugoje vaikų choro metinės veiklos pobūvyje rėmėja D. RENKAUSKIENĖ rodo vaikams paveikslą, kuriame pavaizduotas mokytojas su ilga lazda ir jo mokiniai

Prisikėlimo parapijos žinios

– Birželio 29 d. Providence Center prieglaudoje Scarborough, Ont., mirė kun. Ignas Barnabas Mikalauskas, OFM, sulaukęs 85 metų amžiaus.

– Birželio 22 d. pakrikštyta Aleksandra Deolinda Teresė Severino, Rasos Kiškūnaitės ir Vitorio Severino dukrelė. Birželio 30 d. pakrikštyta Vaiva Angelika, Nidos Gedgaudaitės ir Mykolo Slapšo dukrelė.

– Santuokos sakramentui rengiasi Daiva Krivaitė ir David Stonehouse.

– Liepos 5-oji – pirmasis mėnesio penktadienis. Vakare 7.30 val. Prisikėlimo šventovėje auکوamos Mišios ir garbinamas Švč. Sakramentas. Seneliai ir ligoniai lankomi namuose bei prieglaudoje ir aprūpinami sakramentais iš anksto susitarus su parapijos kunigais. Liepos 6-oji – pirmasis mėnesio šeštadienis. "Gyvojo rožančiaus" draugijos nariai dalyvaus Mišiose 11 val. Po pietų 5.30 val. pamaldos vyks "Vilniaus" namuose.

– Parapijos tarybos labdaros sekcija dėkoja visiems, kurie prisidėjo prie žurnalų vajeaus. Surinkta nemažai vertingos spaudos, kuri praturtins ne vieną biblioteką Lietuvoje. Dabar labdara vėl šaukia parapijiečių pagalbas. Reikalingos papildomos lėšos, už kurias būtų galima surinkti leidinius įristi ir persiųsti į Lietuvą. Šventovės priangyje ant staliuko padėta aukų dėžutė. Visi parapijiečiai prašomi paaukoti šiam tikslui bent po vieną dolerį.

– Parapijos tarybos posėdyje nutarta tradicinę "sriubos vakaronę" alkaniems Lietuvoje sušelpiti rengti lapkričio 10 d. Parapijiečiai, keliaujantys į Lietuvą ar laukiantys iš ten atvykstančių giminių bei draugų, prašomi nepamiršti, kad vakaronėi reikės juodos lietuviškos duonos. Ją reikėtų pristatyti į parapiją.

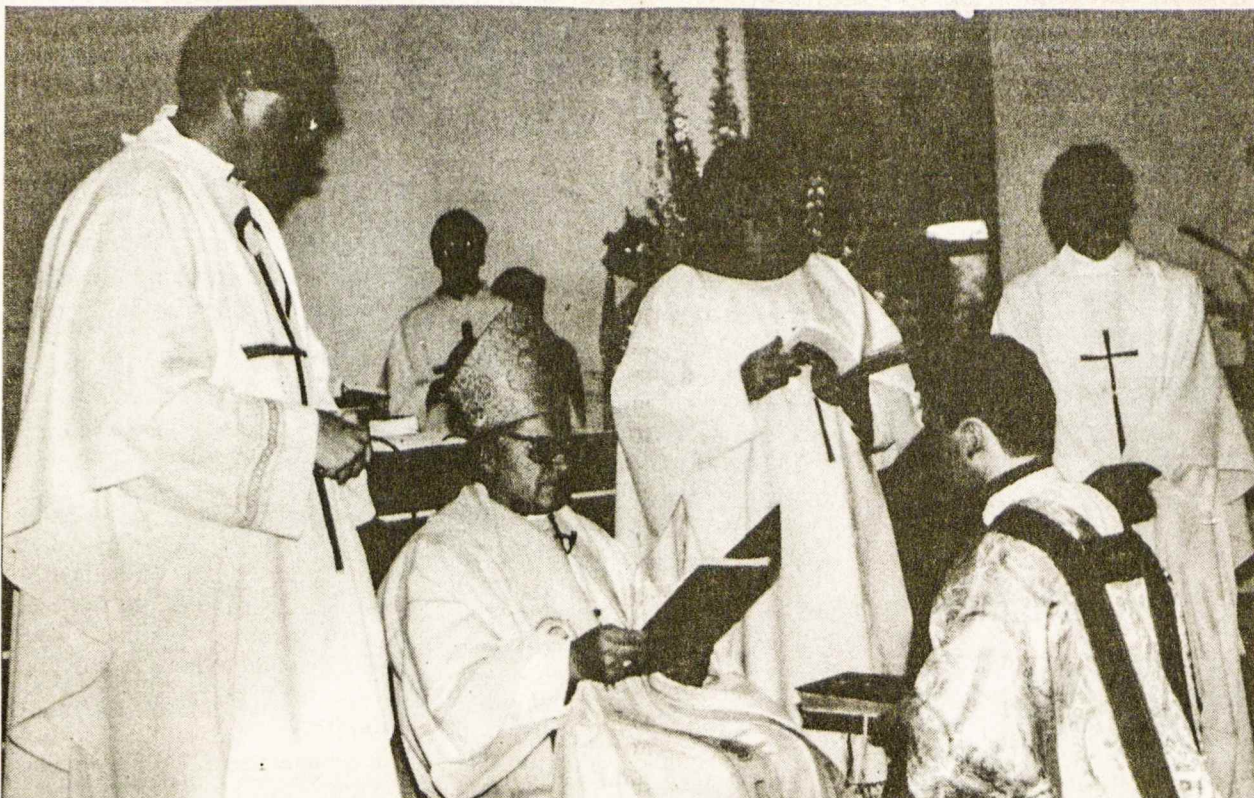
– Mišios sekmadienį, liepos 7: 8.15 už a.a. Stasę Peseckienę; 9.15 – už a.a. Antaną ir Oną Kriščiūnus; 10.15 – už a.a. Joną Zuloną, a.a. Aldoną Saulę Michelevičienę, a.a. Agotą ir Juozą Vainus; 11.30 – už parapiją ir visus parapijiečius.

A. a. kun. Ignas Mikalauskas, pranciškonas, 85 metų amžiaus, mirė 1996 m. birželio 29 d. Po gedulinių pamaldų Prisikėlimo šventovėje liepos 2 d. buvo nugalbentas liepos 3 d. ir Bruklyną, JAV-se, kur lietuvių pranciškonai turi savo skyrių vietinėse kapinėse, ir ten palaidotas. Velionis kurį laiką darbuos JAV-se, reikėsi lietuviškoje spaudoje. Perkeltas į Kanadą bene ilgiausiai darbavosi St. Catharines, Ont., lietuvių katalikų misijoje kaip jos vadovas, aptarnaudamas Niagaros pusiasalio tautiečius. Ten steigė jaunimo sambūrius, rengė vasaros stovyklas, organizavo plataus masto lietuvių renginius bei šventes, rėmė lietuvišką spaudą. Perkeltas į Torontą, darbavosi Prisikėlimo parapijoje. Kai prireikė kunigo Ontario Londonui, nuvyko ten klebonauti. Susilpnėjęs sveikatai grįžo į Torontą. Kurį laiką gyveno vienuolyne, vėliau buvo apgyvendintas prieglaudoje, nes buvo reikalingas slaugymo. Visose vietovėse, kur darbavosi ir kentėjo, velionis paliko uolius, ramaus, optimistiško kunigo atminimą.

Tremtinių vaikų mokymai "Lietuvių namai" Vilniuje Kanados lietuvių fondo valdyba paskyrė \$750. Mokyklos rėmėjai reikšia nuosirdžią padėką už taip dosnią paramą tautos atžalomis. A.S.

GALIU prižiūrėti senelius. Skambinti Eugenijai tel. 416 532-9080.

PARDUODU BALDUS: miegamą, salono ir kitus. Skambinti tel. 905 275-1805 arba 905 277-8682.

VIDAS KARVELIS, SJ, iš Lietuvos studijuojantis Toronte, įšventintas diakonu Prisikėlimo šventovėje 1996 m. birželio 9 d. Iš kairės: kun. Edis Putrimas, vysk. Paulius Baltakis, kun. Augustinas Simanavičius, OFM, ir jėzuitų Regis kolegijos rektorius

PRANEŠAME SAVO NARIAMS, KAD

jau galite įsigyti "INTERAC" kortelę, su kuria galėsite:

- Pasiimti pinigų iš visų bankinių automatų, pažymėtų "INTERAC" ženklu bet kur Kanadoje ir bet kuriuo laiku;
- Apmokėti už pirkinius parduotuvėse, kurios prijungtos prie "INTERAC" sistemos.

NORINTIEJI įsigyti šią kortelę prašomi kreiptis į kredito kooperatyvo raštinę.

KVIEČIAME visus narius pasinaudoti nauju patarnavimu.

Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas Toronte

"TĖVIŠKĖS ŽIBURII" pasakutinis numeris prieš atostogas išeis liepos 30 d., o poatostoginis numeris – rugpjūčio 20 d. Atostogų metu neveiks redakcija ir spaustuve. Administracija dirbs visas dienas, išskyrus šventes ir savaitgalius. Redakcija ir spaustuve po atostogų pradės dirbti rugpjūčio 13 d.

Kanados lietuvių žurnalisto sąjunga kviečia visus narius į susirinkimą liepos 7 d., 2 v.p.p. Toronte lietuvių namuose.

KLZ s-ga

Kanados lietuvių dienų, įvyksiančių Toronte spalio 11-13 d.d., komitetas, vadovaujamas KLB Toronto apylinkės pirmininkės Danutės Garbaliuskienės, paruošė įvairią programą. Dienos prasidės literatūros ir jaunimo susipažinimo vakarais spalio 11 d., penktadienį. Šeštadienį, spalio 12, vyks mokytojų suvažiavimas, sporto varžybos, dramos popietė, meno ir tautodailės paroda ir iškilmingas pokylis. Sekmadienį, spalio 13 – pamaldos, koncertas ir linksma vakaris-atsisveikinimas. Visi yra kviečiami jau iš anksto ruošti dalyvauti šitime Kanados lietuvių jungiančiame renginyje. Laukiama nemažai svečių iš JAV-bių ir kitų kraštų.

Kanados lietuvių muziejus-archyvas Anapilyje, per "Young Canada Works" valdžios programą, gali įdabinti šiuo metu Kanados universitete studijuojanti/-čią studentą/-ę katalogavimo darbu liepos ir rugpjūčio mėn. Atlyginimas – \$11 valandai. Ieškoma asmens, laisvai rašančio lietuvių bei anglų kalbomis, mokančio savarankiškai dirbti, pateikiančio patikimas rekomendacijas ir pažįstančio Kanados lietuvių veiklą. Skambinti 905 566-8755 (palikti įrašą). Inf.

A. a. Aleksandras Kocenas, 82 metų amžiaus, mirė 1996 m. birželio 24 d. Šv. Juozapo ligoninėje. Palaidotas Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje 1996 m. birželio 28 d., dalyvaudant jo šeimos artimiesiems. Laidotuvių apeigas Lietuvos kankinių šventovėje atliko, gedulines Mišias atnašavo ir pamokslą pasakė kun. J. Staškus. Velionis buvo baigęs akademinis mokslus Lietuvoje, reikėsi religiniame bei visuomeniniame gyvenime. Artėjant antrajai sovietų okupacijai pasitraukė į Vokietiją. Pasibaigus Antrajam pasauliniam karui persikėlė su šeima Kanadon. Čia sekė lietuviškąjį gyvenimą, juo domėjosi, bet aktyviai jame nedalyvavo.

REIKALINGA moteris prižiūrėti ramaus būdo 3 metų amžiaus su nelį St. Catharines, Ont. nuo liepos 27 d., trijų savaitių laikotarpiui. Skambinti tel. 905 937-2659.

Vaikų choro veikla. 1996 m. birželio 9 d. metinę veiklą baigė Lietuvos kankinių parapijos vaikų choralis "Angeliukai". Atgiedoję rytines Mišias, mažieji choristai rinkosi į savo įprastą repetitijų kambarį. Šį kartą vietoje repetitijos jų laukė vaišės, kurias suruošė mamytės ir tėveliai. Vaišėse dalyvavo ir parapijos klebonas kun. J. Staškus, kuris sukalbėjo jautrią maldą, prašydamas palaimos parapijos augančiam bei giedančiam jaunimui ir jų tėveliams. Ši vaikų popietė buvo įspatinga dar ir tuo, kad joje dalyvavo D. Renkauskienė ir ją atlydėjusi jos dukrė D. Renkauskienė eilę metų stebėjusi choralio veiklą, buvo sujaukta į pavaldingumą dalyvavimu lietuviškoje visuomenėje, koncertuose ir ypač Vasario 16 minėjimuose. Ji paruošė lietuviškais raštais papuoštą lankstinuką, įrašydama kiekvieno giesmininko-kės pavardę ir jautrius linkėjimus. D. Renkauskienė savo kalboje pabrėžė mokytojų svarbą jauno žmogaus brendime. Ji parodė vaikams senovinį paveikslą, kuriame pavaizduota klasė, mokiniai ir priekyje stovintis griežtas mokytojas, rankoje laikantis ilgą lazda. Vaikų susidomėjimas buvo begalo didelis, juo labiau, kad paveikslas atli 100 metų senumo. Po trumpos įžanginės dalies vaikučiai, svečiai ir tėveliai vaišinosi paruoštais skanumynais.

Eilę metų veikiantis parapijos choralis yra įrodymas, kad nuosekliu ir pastoviu parapijinio darbu galima pasiekti puikių rezultatų, nors tas darbas ribojasi sekmadienine veikla. Šiais metais vaikų chore "Angeliukai" pavyzdinčiai dalyvavo šie vaikai: Andrius ir Viktorija Benotaitės, Loretta Bražukaitė, Giedrė Borisevičiūtė, Gabrielė Henderson, Ramunė Jonušonytė, Vilija Narušytė, Vilija ir Virginija Pečiulytės, Daiva, Andrius ir Darius Paznėkai, Andrius Punkytė, Matas Rovas, Elenutė Stravinskaitė, Julija Šimonėlytė, Julija ir Gintaras Valiuliai. Choro vadovė – Nijolė Benotienė. Inf.

IŠNUOMOJAMAS vieno miegamojo butas nerūkantiems ir negeriantiems. Skambinti tel. 416 766-7144.

PICK YOUR OWN & READY PICKED STRAWBERRIES Whittamore's Berry Farm. Located on Steeles Ave. 6 km. East of Markham Rd. (Hwy. 48) Phone: (905) 294-3275

RAŠYTOJAS JUOZAS KRALIKAUSKAS, ilgametis torontietis, 1996 m. kovo 7 d. grįžęs į Lietuvą nuolatiniame gyvenime, atsakė į "Respublikos" žurnalistas Dalius Jazukevičiūtės klausimus to dienraščio birželio 14 d. laidoje.

Pokalbyje rašytojas pasakė, kad daugelis išeivių ilgisi tėvynės, bet nesiryžta grįžti, baidina netikrumas LDDP valdant Lietuvą, ryškus nusikalstamumas, baisus alkoholizmas. Bet viską radęs šviesiau, negu tikėjosi. Gyvena Kėdainiuose pas sūnaus dukterį ketvirtame aukšte, nueina į banką, vaistinę, knygyną. Papasakojo apie pirmąją žmoną, kuri mirė, sulaukusi vos 30 metų. Antroji, Vanda, mirė Toronte sulaukusi senatvės. Jis pats kilęs iš gausios šeimos. Mama pagimdžiusi 18 vaikų, iš kurių tik 5 išlikę. Jau nuo dešimties metų turėjęs pats verstis. Lietuvoje dvasinė kultūra nesanti atsilikusi. Tik blogai, kad stengiamasi per daug pamėgdžioti Vakarus. "Šiukšlių" serialai "užgožia mūsų tikrąją kultūrą".

Iš viso JAV, Kanadoje ir Lietuvoje rašytojas J. Kralikauskas yra išleidęs 16 knygų. Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla šiais metais ketina išleisti jo parašytą "Mažvydą". Inf.

Lietuvos vaikų šalpos fondas "Globa" remia Lietuvos našlaičius. Fondas yra įregistruotas Lietuvos respublikos teisingumo ministerijoje 1995 m. rugpjūčio 2 d. (registracijos nr. 49) kaip pelno nesiekiantis šalpos organizacija. "Globa" remia gabius moksleivius Lietuvos našlaičius, kurie yra auginami privačiose šeimose. Tai dauguma našlaičių paimti iš našlaičių arba iš kitų valdiškų prieglaudų. Visos surinktos aukos užsienyje ir Lietuvoje skiriamos tik našlaičių išlaikymui, ne cento neišleidžiant pastatų statybai ar administracijos tarnautojų atlyginimams. Remtinų vaikų sąrašas yra nemažas, tačiau šiuometiniai finansiniai ištekliai leidžia remti tik 14 vaikų. "Globa" buvo įsteigta Kanados lietuvių socialinių reikalų tarnybos iniciatyva. "Globos" fondo atstovas Kanadoje yra V. Kulnys, 114 Evelyn Cr., Toronto, Ontario, M6P 3E1. Tel. (416) 769-1266, fax (416) 769-4191. Banko sąskaitos: Toronte "Paramoje" nr. 10858, Prisikėlimo parapijos nr. 168719.17. Lietuvoje "Globos" fondo administratorė – Sigina Katkauskaitė, Dukštų 12-128, 2010 Vilnius. Tel. 48-21-41, fax 48-21-53. Valiutinė sąskaita "Hermio" banke nr. 9080. Galintieji prisidėti prie šios našlaičių šalpos ar pageidaujantieji išsamesnės apie tai informacijos, prašomi skambinti V. Kulniui. Inf.

MONTREALQUE

Joninės ir šiemet surengė LK Mindaugo šaulių kuopa birželio 23 d. Aušros Vartų parapijos salėje. Tai jau tapo šios parapijos tradicinė šventė, rengiama kiekvienais metais nuo parapijos įsisteigimo. Berželiais ir imitaciniu laužu išpušton salėn prisirinko nepergausus būrys svečių. Visi Jonai, Petrai, Povilai, o ir Antanai bei panašius vardus turinčios moterys buvo pažymėti gražia gėle. Kuopos vadas Antanas Žiukas visus pasveikino ir pakvietė Aistę Zitnikaitę padėkluoti eilėraštį. Gražiabalsiai dainininkai duetu padainavo kelias dainas – Alfonsas Gudas su Zina Urboniene ir tas pats Alfonsas su Albinu Urbonu. Salėje buvusi Aušros Vartų parapijos choro dalis be dirigento ir muzikinės palydos gražiai sudainavo "Kur gi-

ria žaliuoja". Tokia trumpa ir gražiai atlikta programa svečiai buvo patenkinti. Klebonui kun. Juozui Aranauskui, SJ, palaiminus vardinę šventę, rengiama kiekvienais metais nuo parapijos įsisteigimo. Berželiais ir imitaciniu laužu išpušton salėn prisirinko nepergausus būrys svečių. Visi Jonai, Petrai, Povilai, o ir Antanai bei panašius vardus turinčios moterys buvo pažymėti gražia gėle. Kuopos vadas Antanas Žiukas visus pasveikino ir pakvietė Aistę Zitnikaitę padėkluoti eilėraštį. Gražiabalsiai dainininkai duetu padainavo kelias dainas – Alfonsas Gudas su Zina Urboniene ir tas pats Alfonsas su Albinu Urbonu. Salėje buvusi Aušros Vartų parapijos choro dalis be dirigento ir muzikinės palydos gražiai sudainavo "Kur gi-

Kun. Kazimieras Ąbrasas, SJ, grįžo į Montrealį. Jis buvo išvykęs į Putnamą vadovauti Amerikos lietuvių kunigų rekolekcijoms. Po to buvo užsukęs į Čikagą aplankyti Jaunimo centrą ir Lemonto misiją.

Hamiltono "Aukuras" su vaidinimu yra kviečiamas į Montrealį Tautos šventės proga – rugsėjo 8 d. Smulkesnė informacija bus skelbiama vėliau. Kviečia KLB Montrealio apylinkė. B.S.

LITAS

Montrealio lietuvių kredito unija

1475, rue De Sève, Montréal (Québec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827 FAX: 766-1349

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

Namai – Automobilai – Prekyba – Atsakomybė
3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

Tel. 514 722-3545

FAX 514 722-3546

JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B.

DONNA SVRAKA, A.I.B.

PETRAS ADAMONIS, C.I.B.

Res. 514 256-5355

Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteiravimas nepelnerloja apsidrausti.

Mažosios Lietuvos fondui

auکوjo: \$450 – Montrealio kredito kooperatyvas "Litas" (iš viso \$700); \$300 – Jolanta Andruškevičiūtė-Patterson; \$200 – Alb. Paškevičius (iš viso \$500), P. Vilutis (iš viso \$775), Kanados lietuvių fondas (iš viso \$2,600), Prisikėlimo parapijos kooperatyvas (iš viso \$1,400); \$103.94 – W. Tamuschat, Vokietija (iš viso \$203.94), E. Žilius, Vokietija (iš viso \$280.20); \$100 – E. Senkuvienė (iš viso \$435), V. Norvaišienė (iš viso \$245); \$50 – E. Delkienė (iš viso \$410), Ant. Bumbulis (iš viso \$770), H. Stepatitis (iš viso \$250); \$40 – D.N. Baltrukonis; \$25 – E. Petrus (iš viso \$155), Viktoras Jakonis (iš viso \$140). Nuosirdi padėka už papildomas ir naujas aukas. MLF valdyba

IŠNUOMOJAMAS su baldais nedidelis kambarys ir virtuvė High Park rajone, nerūkantiems ir negeriantiems asmeniui. Yra automobilui pastatyti vieta. Skambinti tel. 416 762-1569.

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilų vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku tel. 503-1687.

ATLIEKU staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengti pirtis (saunas). Skambinti Algijui tel. 905 272-8323.

SAŽININGAS lietuvis ūkininkas, turintis savo įmonę Žemaitijoje, ieško partnerio bendrai veiklai žemės ūkio produktų perdirbimui, medienos apdirbimui ir jų prekybai. Adresas: Stasys Bernotas, Bivakėnai, Lietuva. Tel. ir faksas 011-370-4-14-56-59 arba 4-14-56-29.

DRAUGU IR PAŽISTAMŲ DĖMESIU. Atšvėskime metų sukaktį nuo Glasenbacho laikų! Susitikimas turėtų būti liepos 13 ar 14 dieną, nes tuo metu Kanadoje lankysis Irena Grudzinskaitė-Kliorienė, Vladas Kilius ir Zita Galminaitė-Graženė. Suinteresuoti skambinkite Aldonai tel 905 712-2141.

CANDLELIGHT CATERING Gaminamas maistas pokyliams, vestuvėms, mergvakariams, krikštynoms ir pusryčiams. Parūpinam gėles. Skambinti tel. 416 622-9753 Joanai Bubulienėi.

Punia Construction Ltd.

NAMŲ REMONTO BENDRŪVE atlieka įvairiausių statybos-remonto darbus. Įvedame dujotiekus, oro ir vandens šildymo sistemas, atliekame visus elektros bei vandentiekio darbus, nusausiname rūsius, dengiame stogus ir t. t. Garantuojame gerą darbo kokybę. Skambinti Alvydai tel. 905 846-9628 416 609-5108 (pager).

Įvairios žinios

Slovakijos katalikų iniciatyva šį pavasarį buvo įsteigta Slovakų ir Kanados-JAV Romos katalikų jaunimo tinklas, norinčių remti Slovakijos katalikų jaunimą (The Slovakian and Can-American Roman Catholic Youth Network). Slovakijoje, kaip ir kitose Rytų Europos valstybėse, stengiamasi atsigausti nuo komunizmo pasekmių, kovoti prieš politinę korupciją, atstatyti bendruomenės santvarką. Reikia krikščioniškais principais ir tradicijomis atkurti tautos moralinį gyvenimą. Naujosios organizacijos tikslas būtų paruošti pagalbos programą Slovakijos katalikų jaunimui ir palaikyti ryšius su Šiaurės Amerikos katalikišku jaunimu. Norintys bendradarbiauti arba paaukoti lėšų šiai programai įgyvendinti, prašomi kreiptis į "The Slovakian and Can-American Roman Catholic Youth Network", 287 Laceywood Drive, Unit #103, Suite 176, Halifax, Nova Scotia B3M 3Y7. Inf.

Išradingas

Moteriškė iš Kalifornijos gavo teisme ištuoką, kai pasiskundė, kad jos vyras per mažas, ir ji negalinti padėti galvos jam ant pečių. Vyras, norėdamas su ja susilyginti, nudažė visų jos batų aukštus kulniukus.

PARDUODAMAS už prieinamą kainą Ford Ltd. automobilis. Tinka sugebančiam mašiną prižiūrėti ir pataisyti. Tel. 416 767-6178.

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei pataisymų bendrovė, atlieka įvairius staliaus, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonios kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvorą. Garantuojamos prieinamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkiui, tel. 416 760-7181.

Turner & Porter

LAIDOTUVIŲ NAMAI

TORONTE

ETOBICOKE

ir

MISSISSAUGOJE